

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: «ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΒΑΣΗ
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ (ΑΡΘΡΑ 16 – 19
Ν.2238/94 ΚΑΙ ΑΡΘΡΟ 3 Ν.3842/10)»**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ

ΚΑΛΛΙΓΙΑΝΝΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

A.M8810

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΔΡΑΚΩΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ

2014

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΠΡΟΛΟΓΟΣ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ.....	6
1.1 Η έννοια των Φόρων	6
1.2 Οι σκοποί της Φορολογίας.....	8
1.3 Η φορολογία ως μέσο Οικονομικής Πολιτικής	8
1.4 Διάκριση των Φόρων.....	10
1.5 Οι γενικές αρχές της Φορολογίας	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	17
2.1 Η έννοια του Εισοδήματος.....	17
2.2 Ο Ν. 2238/1994	18
2.3 Ο χρόνος επιβολής του φόρου.....	19
2.4 Πηγές εισοδήματος και εύρεσή του	20
2.5 Τύποι Φορολογίας Εισοδήματος	23
2.6 Πρόσωπα που βαραινουν το Φορολογούμενο.....	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΜΙΣΘΩΤΟΥΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΥΣ.....	27
3.1 Γενικά Στοιχεία για τη Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων	27
3.2 Υπόχρεοι στο Φόρο Εισοδήματος Μισθωτών Υπηρεσιών.....	29
3.3 Κοινή προοδευτική κλίμακα στο καθαρό φορολογητέο εισόδημα των μισθωτών (2011-2012)	30
3.4 Εξέλιξη της Κλίμακας Φορολογίας Εισοδήματος τα τελευταία έτη (2007-2010)...	32
3.5 Εκπιπόμενες Δαπάνες.....	36
3.5.1 ΔΑΠΑΝΗ ΕΝΟΙΚΙΟΥ.....	37
3.5.2 ΔΑΠΑΝΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΩΝ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΥ.....	37
3.5.3 ΔΑΠΑΝΗ ΔΙΔΑΚΤΡΩΝ.....	38
3.5.4 ΔΑΠΑΝΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΙΣΦΟΡΩΝ	38
3.5.5 ΔΑΠΑΝΗ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ	38
3.5.6 ΔΑΠΑΝΗ ΔΩΡΕΩΝ.....	39
3.5.7 ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΚΩΝ.....	40
3.5.8 ΔΑΠΑΝΗ ΓΙΑ ΑΓΟΡΑ ΜΕΡΙΔΙΩΝ ΗΜΕΔΑΠΩΝ ΜΕΤΟΧΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΕΙΚΤΩΝ ΑΜΟΙΒΑΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.....	41
3.5.10 ΔΑΠΑΝΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	42

3.5.11	ΔΑΠΑΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ-ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ-ΤΗΛΕΘΕΡΜΑΝΣΗΣ κ.τ.λ.	42
3.5.12	ΔΑΠΑΝΗ ΓΙΑ ΔΕΞΙΩΣΕΙΣ ΓΑΜΩΝ- ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ– ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΑ-ΥΔΡΑΥΛΙΚΟΥΣ κ.τ.λ.....	43
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	45
4.1	Εισαγωγικές έννοιες.....	45
4.2	Άρθρο 16 Ν. 2238/1994 – Αντικειμενικές Δαπάνες και Υπηρεσίες	45
4.2.1	ΚΥΡΙΕΣ, ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΚΑΙ ΕΞΟΧΙΚΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ.....	46
4.2.2	ΕΠΙΒΑΤΙΚΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ.....	49
4.2.3	ΣΚΑΦΗ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ	54
4.2.4	ΑΕΡΟΣΚΑΦΗ - ΕΛΙΚΟΠΤΕΡΑ.....	58
4.2.5	ΔΕΞΑΜΕΝΕΣ ΚΟΛΥΜΒΗΣΗΣ.....	58
4.2.6	ΕΛΛΑΧΙΣΤΗ ΕΤΗΣΙΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ	60
4.2.7	ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΤΗΣΙΑΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	60
4.3	Άρθρο 17 Ν. 2238/1994 – Δαπάνες Απόκτησης Περιουσιακών Στοιχείων	61
4.4	Άρθρο 18 Ν. 2238/1994 – Μη Εφαρμογή Αντικειμενικών Δαπανών και Υπηρεσιών 64	
4.5	Άρθρο 19 Ν. 2238/1994 – Διαφορά Εισοδήματος και Υπολογισμός του Φόρου... ..	66
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ.....	70
5.1	Παράδειγμα 1.....	70
5.1.1	Γενικές πληροφορίες.....	70
5.1.2	Συμπλήρωση Ε1.....	71
5.1.3	Υπολογισμός ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης και φόρου	75
5.2	Παράδειγμα 2.....	78
5.2.1	Γενικές πληροφορίες.....	78
5.2.2	Συμπλήρωση Ε1.....	79
5.2.3	Υπολογισμός ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης και φορολογητέου εισοδήματος.....	83
5.3	Παράδειγμα 3.....	85
5.3.1	Γενικές πληροφορίες.....	85
5.3.2	Συμπλήρωση Ε1.....	87
5.3.3	Υπολογισμός ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης και φορολογητέου εισοδήματος.....	91
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	93
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	98

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση αυτής της πτυχιακής εργασίας θεωρώ υποχρέωση μου να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου,κ. Δρακωνάκη Χρήστο για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε αναθέτοντάς μου το συγκεκριμένο θέμα εργασίας.Έτσι μου έδωσε την δυνατότητα να μάθω πολύ χρήσιμα πράγματα σχετικά με το αντικείμενο των σπουδών μου. Θερμές ευχαριστίες απευθύνω σε όλους τους καθηγητές μου που είχα όλα τα χρόνια της μέχρι στιγμής ακαδημαϊκής μου ζωής,για τις πολύτιμες γνώσεις που μου μετέδωσαν.Και τέλος ένα μεγάλο και εγκάρδιο ευχαριστώ αξίζουν οι γονείς μου,που με στηρίζουν ηθικά και οικονομικά όλα αυτά τα χρόνια δίνοντας μου κουράγιο να προχώρω και να προσπερνώ κάθε εμπόδιο για να φτάσω στο στόχο μου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο προσδιορισμός του ετήσιου εισοδήματος των φυσικών και των νομικών προσώπων είναι μια απαραίτητη διαδικασία που προηγείται της φορολόγησης αυτών. Αν αναλογιστεί κανείς ότι η φορολογία αποτελεί τηνκυριότερη πηγή εσόδων των περισσότερων κρατών, γίνεται αντιληπτός ο σημαντικότατος ρόλος του προσδιορισμού του εισοδήματος. Επιπλέον, η φορολογία εφοδιάζει τα κράτη με τους απαραίτητους πόρους για να χρηματοδοτούν τις πολιτικές τους και κατά συνέπεια αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο στην άσκηση πολιτικής εξουσίας. Στα όρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), οι φορολογικές πολιτικές ανήκουν κυρίως στην αρμοδιότητα των κρατών-μελών, τα οποία βέβαια δύνανται να εκχωρούν τμήμα των πολιτικών αυτών είτε σε περιφερειακές αρχές είτε στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, ανάλογα με τη θεσμική/διοικητική οργάνωση των τελευταίων. Επομένως, προκύπτει αβίαστα το συμπέρασμα ότι στο ζήτημα των φορολογικών εισπράξεων η ευρωπαϊκή δράση είναι καθαρά επικουρική, υπό την έννοια ότι δε στοχεύει στην εναρμόνιση των εθνικών συστημάτων υποχρεωτικών φορολογικών εισφορών αλλά στη δημιουργία φορολογικών συστημάτων συμβατών τόσο μεταξύ τους όσο και με τους στόχους που έχει θέσει η συνθήκη ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η φορολογία στο εισόδημα των νομικών προσώπων έχει επιβληθεί με το Ν.Δ. 3843/1958 και εφαρμόζεται από το Οικονομικό Έτος 1959. Μέχρι και το Οικονομικό Έτος 1958 ίσχυε η προβλεπόμενη από τον Ν. 1640/1919 φορολογία καθαρών προσόδων. Σήμερα η Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων ρυθμίζεται από τις διατάξεις του Ν. 2238/1994 του ελληνικού κράτους.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιάσει το ισχύον καθεστώς σχετικά με τον προσδιορισμό του εισοδήματος με βάσει τις αντικειμενικές δαπάνες και τις υπηρεσίες που έχει πραγματοποιήσει/αναλώσει ο φορολογούμενος κατά το οικονομικό έτος αναφοράς. Το συγκεκριμένο εισόδημα χαρακτηρίζεται από λογιστικής πλευράς ως «τεκμαρτό» και γενικότερα στην καθημερινότητα συναντάται η έννοια «τεκμήρια» για να περιγράψει τη σχετική διαδικασία. Η αναγκαιότητα ενασχόλησης με τον προσδιορισμό του «τεκμαρτού» εισοδήματος, πηγάζει από τις μεγάλες αλλαγές που έχουν προκύψει τα τελευταία έτη στη φορολόγηση των φυσικών και νομικών προσώπων στην Ελλάδα. Τα «τεκμήρια» έχουν γίνει αυστηρότερα, στην προσπάθεια του Ελληνικού κράτους να αυξήσει τα φορολογικά

του έσοδα, και επομένως πολλά φυσικά πρόσωπα καλούνται να καταβάλλουν υψηλότερο φόρο εισοδήματος βάσει αυτών.

Προς επίτευξη του ανωτέρω σκοπού η εργασία αναπτύσσεται σε έξι κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάζονται οι βασικές έννοιες, που είναι σχετικές με τη φορολογία. Αναλύονται οι σκοποί και τα είδη της φορολογίας, τα οφέλη που προσφέρει στο ελληνικό κράτος, καθώς και οι γενικές αρχές που διέπουν τη φορολογία. Στο δεύτερο κεφάλαιο υπάρχει επικέντρωση στον τύπο φορολογίας, που επιβαρύνει τα εισοδήματα των φυσικών και νομικών προσώπων και καταγράφονται οι διαφορετικές πηγές των εισοδημάτων αυτών. Στο τρίτο κεφάλαιο υπάρχει εστίαση στη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων και ειδικότερα των συνταξιούχων και των μισθωτών, οι οποίοι μαζί με τους ελεύθερους επαγγελματίες αποτελούν τις δυο μεγάλες κατηγορίες φορολογούμενων που υπόκεινται σε προσδιορισμό του ετήσιου εισοδήματός τους σύμφωνα με τις αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσής τους. Επιπλέον, στο κεφάλαιο αυτό πραγματοποιείται μια ιστορική αναδρομή στον τρόπο φορολόγησης και τα φορολογικά κλιμάκια για τους μισθωτούς και τους συνταξιούχους από το 2007 έως σήμερα. Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται λεπτομερώς το νομικό πλαίσιο περί αντικειμενικών δαπανών ή τεκμηρίων έτσι όπως πρωτοαναπτύχθηκε με το Ν. 2238/1994 και περιγράφονται οι πιο πρόσφατες αναθεωρήσεις του. Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο υπάρχει πρακτική εφαρμογή προσδιορισμού του εισοδήματος με αντικειμενικό τρόπο και συμπλήρωση των αντίστοιχων δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος, ενώ στο έκτο κεφάλαιο παρατίθενται τα συνολικά συμπεράσματα της εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

1.1 Η έννοια των Φόρων

Από την πλευρά του οφειλέτη/φορολογούμενου, χαρακτηρίζεται ως «φόρος» η χωρίς ειδική αντιπαροχή, αναγκαστική εισφορά προς το κράτος ή προς νομικό πρόσωπο (δημοσίου ή ιδιωτικού). Εναλλακτικά, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι φόρος είναι το μονομερές και συγχρόνως αναγκαστικό εργαλείο μεταφοράς πόρων απ' τον ιδιωτικό προς το δημόσιο τομέα. Οι πόροι αυτοί εν συνεχεία χρησιμοποιούνται για την κάλυψη των δημοσίων επενδύσεων και δαπανών. Από τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι η φορολογία αποτελεί μία σημαντικότερη πηγή εσόδων του κρατικού μηχανισμού. Έτσι, μέσω της φορολογίας οι πολίτες υποβάλλονται σε προκαθορισμένη θυσία οικονομικών πόρων προκειμένου να χρηματοδοτήσουν τη λειτουργία του κρατικού μηχανισμού, να εξασφαλίσουν τα δημόσια αγαθά για τους ίδιους και να συμβάλλουν σε διάφορες δημόσιες δαπάνες, όπως η μισθοδοσία των δημοσίων υπαλλήλων, οι δαπάνες για την υγεία, την παιδεία, την εθνική άμυνα κλπ. Γενικότερα, η πληρωμή των φόρων αποτελεί ένα γενικό αντάλλαγμα (και όχι ειδικό) για το οποίο πρέπει να μεριμνά κάθε ευσυνείδητος πολίτης που ενδιαφέρεται για την ευημερία του κοινωνικού συνόλου.

Εδώ κρίνεται σκόπιμο να διακριθεί έννοια του τέλους από αυτή του φόρου. Σε αντίθεση με τους φόρους, στην περίπτωση των τελών η χρηματική καταβολή αποτελεί αντιπαροχή για τον καταβάλλοντα, δηλαδή έχει στοιχεία ανταπόδοσης σε υπηρεσίες που λαμβάνει (κατά το πλείστον) δωρεάν ο φορολογούμενος (π.χ. δημοτικά τέλη στο λογαριασμό της ΔΕΗ). Ενώ τα τέλη υποδηλώνουν ειδική αντιπαροχή προς εκείνον που τα καταβάλλει, στην περίπτωση των φόρων η αντιπαροχή είναι γενική.

Ουσιαστικά, η φορολογία τόσο των φυσικών όσο και των νομικών προσώπων αποτελεί το εργαλείο που διαθέτει η εκάστοτε Κυβέρνηση, προκειμένου να συλλέξει έσοδα και να είναι σε θέση να ασκήσει αποτελεσματικά το κυβερνητικό της έργο. Αντιδιαμετρικά αντίθετα, υπάρχουν οι δημόσιες δαπάνες, δηλαδή τα έξοδα εκτέλεσης του κυβερνητικού έργου, τα οποία καλύπτονται συνήθως από πόρους που εξασφαλίζει το κράτος μέσω της εφαρμοζόμενης πολιτικής φορολόγησης¹.

¹Νεγκάκης Χ., (2006), Λογιστική Εταιριών, Θεωρία – Εφαρμογές, Εκδόσεις Σοφία, σελ. 14.

Σε όλα τα κράτη ο φόρος επιβάλλεται στο συνολικό καθαρό εισόδημα, δηλαδή το εισόδημα που απομένει όταν από το ακαθάριστο εισόδημα αφαιρεθούν οι «εκπιπτόμενες» δαπάνες.

Ως ακαθάριστα έσοδα του φορολογούμενου μπορούν να ληφθούν υπόψη τα ακόλουθα:

- Το τίμημα των οριστικών πωλήσεων που έχουν πραγματοποιηθεί
- Οι αμοιβές από παροχή υπηρεσιών που έχουν αποκτηθεί
- Το εισόδημα από ακίνητα
- Τα εισοδήματα από κινητές αξίες
- Το εισόδημα από συμμετοχή σε άλλες εταιρίες
- Το εισόδημα από οποιαδήποτε άλλη πηγή όπως αναφέρεται και στο άρ. 48 παρ. 3 ν. 2238/94

Όπως προαναφέρθηκε, ως καθαρό εισόδημα είναι αυτό που προκύπτει από το ακαθάριστο όταν αφαιρεθούν κάποιες δαπάνες. Οι συνήθεις δαπάνες (έξοδα) ενός νομικού προσώπου είναι οι ακόλουθες:

- Οι γενικότερες δαπάνες
- Ποσά που καταβάλλει η ΑΕ για εξαγορά ιδρυτικών τίτλων καθώς και οι τόκοι που καταβάλλονται γι' αυτούς
- Αμοιβές και αποζημιώσεις μελών του Δ.Σ. που βαρύνουν την ίδια, σύμφωνα με τις διατάξεις του αρ. 24 παρ. 2 κ.ν. 2190/20
- Διάφορα αποθεματικά
- Λοιπές επιβαρύνσεις

Το ποσό που απομένει μετά τις παραπάνω μειώσεις αποτελεί το συνολικό καθαρό εισόδημα πάνω στο οποίο υπολογίζεται ο συνολικός φόρος (φορολογητέο εισόδημα)².

²Γκίνογλου Δ., (2004), Λογιστική Εταιριών, Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων, 1^η έκδοση, Εκδόσεις Rosili, σελ.178-179.

1.2 Οι σκοποί της Φορολογίας

Στη βιβλιογραφία συναντάται η άποψη ότι ο κυριότερος σκοπός της φορολογίας είναι «ταμειακός», δηλαδή αποσκοπεί στην εξασφάλιση των απαιτούμενων δημοσίων εσόδων που θα είναι ικανοί σε συνδυασμό με τις λοιπές πηγές εσόδων να καλύψουν τις δημόσιες δαπάνες.

Πέρα του ταμειακού σκοπού, σε συνδυασμό με τη γενικότερη στρατηγική της εκάστοτε κυβέρνησης, μπορεί η φορολογία να αποσκοπεί σε κοινωνικούς στόχους, καθώς αποτελεί εργαλείο καταπολέμησης της εισοδηματικής ανισότητας, όπως σχηματίζεται ανάμεσα στις διάφορες κοινωνικές τάξεις. Στο σημείο αυτό η φορολογία κατέχει χαρακτήρα αναδιανεμητικό (αναδιανομή εισοδήματος), ακόμη και αν η αναδιανομή αυτή δε γίνεται με άμεσο τρόπο. Η άσκηση της κοινωνικής πολιτικής της κάθε κυβέρνησης εκδηλώνεται, υπό την πρακτική της μορφή, και με φορολογικές μεταρρυθμίσεις, με τις οποίες επιδιώκεται η φορολογική ελάφρυνση των οικονομικά ασθενέστερων λαϊκών στρωμάτων, με αντίστοιχη επιβάρυνση των οικονομικά ισχυρότερων.

Τέλος, μέσω της φορολογίας ένα κράτος εκπληρώνει και τους οικονομικούς του σκοπούς, δηλαδή χαράσσει την οικονομική του πολιτική. Λόγου χάρη, σε περιόδους αύξησης των τιμών των πετρελαιοειδών, μπορεί η κυβέρνηση να λάβει απόφαση για μείωση του φόρου που εμπεριέχεται στα προϊόντα αυτά, για να επιτύχει τη συγκράτηση του πληθωρισμού. Επίσης σε περιόδους επενδυτικής ύφεσης, μπορεί η κυβέρνηση να δώσει φορολογικές ελαφρύνσεις σε συγκεκριμένες επενδυτικές δράσεις, δίνοντας περαιτέρω ώθηση στις επενδύσεις. Στη χώρα μας αναπτυξιακοί νόμοι περιείχαν τέτοιες ρυθμίσεις. Ακόμη σε περιόδους εθνικών κρίσεων είναι δυνατόν να επιβληθεί πρόσθετη φορολογία στους πολίτες για να ενισχυθεί η εθνική άμυνα της χώρας.

1.3 Η φορολογία ως μέσο Οικονομικής Πολιτικής

Όπως προαναφέρθηκε η φορολογία είναι και μέσο άσκησης οικονομικής πολιτικής. Η εκάστοτε Κυβέρνηση μεταβάλλει τη φορολογική πολιτική ανάλογα με τους οικονομικούς σκοπούς που επιδιώκει. Η μεταβολή αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί με τρεις τρόπους,

α) με μεταβολή του φορολογικού συντελεστή,

β) με παραχώρηση, κατάργηση ή μετριασμό φορολογικών κινήτρων, και

γ) με τη δυνατότητα λήψης αποσβέσεων μεγαλύτερων του κανονικού.

Γενικά η φορολογική πολιτική όταν μεταβάλλεται αποβλέπει στην αύξηση ήμείωση της αγοραστικής δύναμης του καταναλωτή και των ροών στην επιχείρηση. Αυτό γενικά επιτυγχάνεται με φορολογικά μέτρα και κίνητρα ή άρση κινήτρων και με επιδοτήσεις που μεταβάλλουν το ύψος των κεφαλαίων που διατίθενται για επενδύσεις προς την επιθυμητή κατεύθυνση, ανάλογα με το σκοπό που επιδιώκεται.

A) Μεταβολή του Φορολογικού Συντελεστή: σε περίοδο ύφεσης τα φορολογικά μέτρα σκοπεύουν στην τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας με μείωση του φορολογικού συντελεστή που εφαρμόζεται στα εισοδήματα και τα κέρδη ώστε να αυξηθεί η αγοραστική δύναμη των καταναλωτών και τα ποσά που διατίθενται για τις επενδύσεις. Αντιθέτως σε περίοδο έντονης οικονομικής δραστηριότητας και ταχείας οικονομικής ανάπτυξης με εμφάνιση ανεπιθύμητων πληθωριστικών τάσεων, αυτά αποβλέπουν στη χαλάρωση της δραστηριότητας για να αποδυναμωθούν και τεθούν υπό έλεγχο οι πληθωριστικές πιέσεις. Στην περίπτωση αυτή μειώνεται η αγοραστική δύναμη των καταναλωτών και τα κέρδη των επιχειρήσεων με αύξηση του φορολογικού συντελεστή ή και με την επιβολή ακόμη και εκτάκτων εισφορών.

B) Φορολογικά Κίνητρα: όταν επιθυμείται αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας επιτρέπεται στις επιχειρήσεις να αφαιρούν από τα κέρδη για να προσδιοριστεί το φορολογητέο εισόδημα, συγκεκριμένο ποσό από αυτά. Το ποσό αυτό ορίζεται συνήθως σαν ποσοστό επί της αξίας της νέας επένδυσης. Διάφοροι νόμοι προέβλεπαν αφορολόγητη κράτηση ποσού της επένδυσης από τα κέρδη. Οι νόμοι διά των οποίων χορηγούνται κίνητρα ισχύουν για περιορισμένο αριθμό ετών. Οι πιο πρόσφατοι νόμοι είναι ο αναπτυξιακός 1892/90 και 2601/98.

Γ) Επιτάχυνση αποσβέσεων: έχουν επινοηθεί διάφορες μέθοδοι προσδιορισμού της ετήσιας απόσβεσης επί του παγίου εξοπλισμού της επιχείρησης οι οποίες επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται κατ' επιλογή από την ίδια. Στην Ελλάδα παρ' όλων ότων δεν επιτρέπεται ακόμη η χρήση των μεθόδων αυτών, εκτός της μεθόδου του σταθερού ποσού, έχει επιτραπεί έμμεσα με νομοθετικά διατάγματα η επιταχυνόμενη ή επιπρόσθετη απόσβεση των παγίων π.χ. με τη μέθοδο των αυξημένων συντελεστών, το ύψος της απόσβεσης αφαιρείται από τα έσοδα για τον προσδιορισμό

αυτού που φορολογείται. Συνεπώς όσο μεγαλύτερη είναι η απόσβεση τόσο μικρότερη γίνεται η φορολογική υποχρέωση.

1.4 Διάκριση των Φόρων

Οι φόροι μπορεί να επιβάλλονται με βάση διάφορα χαρακτηριστικά των φορολογούμενων. Κάποια ουσιώδη στοιχεία του φόρου είναι *το αντικείμενο της φορολογίας*, το *υποκείμενο της φορολογίας* και ο *φορολογικός συντελεστής*. Αντικείμενο του φόρου ή φορολογική βάση είναι το μέγεθος με βάση το οποίο υπολογίζεται το ποσό του φόρου που υποχρεούται να καταβάλλει ο φορολογούμενος. Φορολογική βάση σήμερα αποτελούν κυρίως το εισόδημα, η περιουσία και η δαπάνη των φορολογούμενων. Το πρόσωπο, τα οικονομικά στοιχεία του οποίου χρησιμοποιούνται ως βάση υπολογισμού των φόρων, ονομάζεται υποκείμενο του φόρου ή *φορολογική μονάδα*. Το υποκείμενο του φόρου είναι συνήθως υποχρεωμένο να καταβάλλει και το φόρο, τα δύο αυτά πρόσωπα μπορούν ωστόσο και να μην συμπίπτουν. Υποκείμενα του φόρου αποτελούν τόσο τα φυσικά όσο και τα νομικά πρόσωπα. Το ποσό φόρου, που αντιστοιχεί σε καθεμιά μονάδα φορολογικής βάσης και εκφράζεται ως ποσοστό, λέγεται *φορολογικός συντελεστής*.

Οι φόροι μπορούν να διακριθούν με διάφορα κριτήρια. Η κυριότερη και πιο παραδοσιακή διάκριση είναι σε *Άμεσους* και *Έμμεσους* φόρους³.

Η διάκριση αυτή βασίζεται είτε στον τρόπο που εισπράττονται (διοικητική άποψη) είτε στη φύση του φορολογικού αντικειμένου (δημοσιονομική άποψη). Σύμφωνα με την πρώτη από τις δύο απόψεις στο φορολογικό μας σύστημα οι *άμεσοι φόροι* είναι ονομαστικοί, δηλαδή αναφέρονται σε ορισμένα πρόσωπα και επιβάλλονται στο παραγόμενο εισόδημα ή τη περιουσία του φορολογούμενου. Τέτοιοι φόροι είναι ο φόρος εισοδήματος, ο φόρος κληρονομιών, ο φόρος δωρεών και γονικών παροχών, ο φόρος μεταβίβασης ακινήτων, ο φόρος ακίνητης περιουσίας κτλ. Κατά την άποψη αυτή και ο γνωστός σε όλους μας Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) είναι άμεσος καθώς βεβαιώνεται και εισπράττεται με την ίδια διαδικασία των άμεσων φόρων δηλαδή με ονομαστικούς καταλόγους.

³Καραγιώργος Θ., Γεωργίου Γ., (2003), Λογιστική Εταιριών και Φορολογία Εισοδήματος, Εκδόσεις Γερμανός, Αθήνα.

Έμμεσοι φόροι με την άποψη αυτή είναι όσοι επιβάλλονται στο δαπανώμενο εισόδημα και εισπράττονται όχι ονομαστικά, αλλά με την ευκαιρία πραγματοποίησης ορισμένων γεγονότων ή συναλλαγών. Τέτοιοι φόροι είναι οι δασμοί τα τέλη χαρτοσήμου οι φόροι κατανάλωσης και γενικά όσοι άλλοι εισπράττονται όχι με καταλόγους αλλά με βάση τιμολόγια.

Με τη δημοσιονομική άποψη βασικό στοιχείο για τη διάκριση είναι η δυνατότητα του φορολογούμενου να μετακυλίσει το φόρο τον οποίο – σύμφωνα με το νόμο – οφείλει να πληρώσει ή η φύση του φορολογικού αντικειμένου. Με την άποψη αυτή *άμεσος* είναι ο φόρος που επιβάλλεται σε πρόσωπο που οφείλει να τον καταβάλλει στο δημόσιο και *έμμεσος* είναι ο φόρος που επιβάλλεται πάλι σε πρόσωπο, το οποίο όμως τελικά θα μετακυλίσει το φόρο σε τρίτο πρόσωπο.

Με την άποψη αυτή άμεσοι φόροι στο σύστημά μας είναι ο φόρος εισοδήματος, ο φόρος κληρονομιών, ο φόρος δωρεών και ο φόρος γονικών παροχών, ενώ έμμεσοι φόροι είναι οι δασμοί, οι φόροι κατανάλωσης, ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.), καθώς και όσοι άλλοι φόροι μπορούν να επιρριφθούν από τους κατά νόμο υπόχρεους σε τρίτους.

Σύμφωνα με νεότερη άποψη, ωστόσο, η διάκριση των φόρων βασίζεται στη φύση του φορολογικού αντικειμένου, αφού ληφθεί υπόψη και η φοροδοτική ικανότητα του φορολογούμενου. Έτσι, σύμφωνα με τη νεότερη αυτή άποψη, *άμεσος φόρος* είναι αυτός που επιβάλλεται στο εισόδημα του φορολογούμενου ή στην περιουσία του, ενώ *έμμεσος φόρος* είναι αυτός που επιβάλλεται στο εισόδημα που δαπάνησε ο φορολογούμενος, δηλαδή στην κατανάλωση, καθώς ο φόρος αυτός μόνο μέσω του ύψους της φορολογητέας ύλης αναδεικνύει, όχι κατά τρόπο άμεσο και απόλυτο, την οικονομική δύναμη του φορολογούμενου.

Οι παραπάνω φόροι εμφανίζουν κατά την επιβολή και την είσπραξη τους, ορισμένα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Ειδικότερα οι άμεσοι φόροι πλεονεκτούν έναντι των έμμεσων φόρων γιατί:

- i. Είναι δικαιότεροι, αφού πλήττουν περισσότερο τους πολίτες που έχουν μεγαλύτερη φοροδοτική ικανότητα, σε αντίθεση με του έμμεσους φόρους που επιβάλλονται χωρίς καμία διάκριση σε όλους τους πολίτες.
- ii. Είναι πιο σταθεροί και οι πολίτες γνωρίζουν εκ των προτέρων τις φορολογικές τους υποχρεώσεις, πράγμα που δε συμβαίνει με τους έμμεσους φόρους.

Οι έμμεσοι φόροι, από την άλλη πλευρα εκτούν έναντι των άμεσων διότι:

- i. Είναι άμεσης και εύκολης απόδοσης, αφού επιβάλλονται εύκολα σε όλους τους πολίτες, πράγμα που δεν συμβαίνει με τους άμεσους φόρους.
- ii. Έχουν μικρότερο κόστος βεβαίωσης και εισπράττονται ευκολότερα, σε αντίθεση με τους άμεσους φόρους, που απαιτούν μεγάλες δαπάνες βεβαίωσης και η είσπραξη τους είναι δυσκολότερη.

Ένα άλλο κριτήριο, με βάση το οποίο μπορούν να διακριθούν οι φόροι είναι η φύση του φορολογικού συντελεστή. Με βάση το κριτήριο αυτό, οι φόροι διακρίνονται σε δύο κύριες κατηγορίες, τους *αναλογικούς* και τους *προοδευτικούς*.

Αναλογικοί είναι οι φόροι, των οποίων οι συντελεστές παραμένουν σταθεροί, ως ποσοστό, ανεξάρτητα από το ύψος της φορολογητέας ύλης. Παράδειγμα αναλογικού φόρου στην Ελλάδα αποτελεί ο φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων που, επιβάλλεται με ενιαίο συντελεστή, ανεξάρτητα από το ύψος του φορολογητέου εισοδήματος του νομικού προσώπου. Άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα αναλογικού φόρου αποτελεί ο Φ.Π.Α.

Προοδευτικοί είναι οι φόροι των οποίων ο συντελεστής αυξάνει, στο μέτρο που αυξάνει και η φορολογητέα ύλη. Προοδευτικός είναι ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων, γιατί ο συντελεστής του αυξάνεται όσο αυξάνεται το ύψος του εισοδήματος του φορολογούμενου φυσικού προσώπου. Επίσης, προοδευτικός είναι ο φόρος κληρονομιών, γιατί και εδώ αυξάνεται ο συντελεστής όσο αυξάνεται η αξία της κληρονομικής μερίδας του κληρονόμου.

Επιπλέον, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι σε ορισμένες περιπτώσεις ο νόμος επιβάλλει σταθερό (σε ευρώ) ποσό φόρου, ανεξάρτητο δηλαδή από το μέγεθος της φορολογητέας ύλης (π.χ. τα τέλη χαρτοσήμου για τα γενικής φύσεως έγγραφα, κ.λπ.). Στην περίπτωση αυτή, οι φόροι χαρακτηρίζονται ως πάγιοι.

1.5 Οι γενικές αρχές της Φορολογίας

Σήμερα το Ελληνικό σύνταγμα κατοχυρώνει⁴:

(α) την αρχή της νομιμότητας του φόρου, δηλαδή της επιβολής του φόρου με τυπικό νόμο (άρθρο 78 παρ.1)

⁴Ν. 2238/1994 περί Φορολογίας Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων.

(β) την αρχή της βεβαιότητας (άρθρο 78 παρ.1)

(γ) την αρχή της μη αναδρομικότητας των φορολογικών ρυθμίσεων(άρθρο 78 παρ.1)

(δ) την αρχή τη καθολικότητας του φόρου και της φορολογικής ισότητας(άρθρο 4 παρ.5)

Ειδικότερα, η αρχή της καθολικότητας του φόρου αναφέρεται στην υποχρέωση της συμμετοχής όλων των πολιτών που κατοικούν στην Επικράτεια (Ελλήνων και αλλοδαπών) στην κάλυψη των αναγκών του κράτους, δηλαδή στην φορολογία. Βέβαια, δεν είναι απόλυτη, δηλαδή υπάρχουν δυνατότητες απαλλαγής. Άλλη μια εξίσου σημαντική αρχή της φορολογίας είναι η αρχή της φορολογικής ισότητας και πηγάζει από την γενικότερη αρχή της ισότητας και επιβάλλει την ίση μεταχείριση και την δίκαιη κατανομή των φορολογικών βαρών ανάλογα πάντα με την οικονομική δύναμη του καθενός, δηλαδή πολίτες με ίση οικονομική δύναμη θα επιβαρυνθούν εξίσου.

Στα ανεπτυγμένα κράτη η επιβολή των φόρων γίνεται με βάση θεσπισμένους από την πολιτεία κανόνες, οι οποίοι διέπουν την φορολογική της πολιτική. Με μια σύντομη ανασκόπηση στη βιβλιογραφία εντοπίσαμε τους επιπλέον αυτούς κανόνες, οι οποίοι αποτελούν το καταστάλαγμα της επιστήμης και της εμπειρίας, και είναι οι εξής:

1. Ο κανόνας της καθολικότητας του φόρου.

Σύμφωνα με τον κανόνα αυτόν, ο φόρος πρέπει να επιβάλλεται σε όλους τους πολίτες χωρίς εξαιρέσεις, ακόμη δε και στους αλλοδαπούς που ζουν στην Ελλάδα. Η απαλλαγή από την φορολογία των μικρών εισοδημάτων δεν έρχεται σε αντίθεση με τον κανόνα της καθολικότητας, επειδή η διαφορά των εσόδων από την φορολόγηση των μικρών εισοδημάτων από τα έξοδα βεβαίωσης και είσπραξης του φόρου είναι πολύ μικρή και επιπλέον το ίδιο το κράτος μεταγενέστερα, ίσως χρειαζόταν να ενισχύσει τους μικροεισοδηματίες.

2. Ο κανόνας της παραγωγικότητας του φόρου.

Ο κανόνας αυτός εξυπηρετεί τον ταμειακό σκοπό της φορολογίας που προαναφέραμε. Ο φόρος θεωρείται παραγωγικός, εφόσον:

- Το ποσοστό του δεν είναι υπερβολικό, ώστε να οδηγεί το φορολογούμενο σε φοροδιαφυγή,
- Δεν καθιερώνει απαλλαγές,
- Επιδιώκεται η ταχύτερη δυνατή βεβαίωση και είσπραξη του με όσο γίνεται μικρότερα έξοδα και
- Οι νόμοι είναι σαφείς και δεν μεταβάλλονται συχνά.

3. Ο κανόνας της απλότητας του φόρου.

Κατά τον κανόνα αυτόν, η φορολογική νομοθεσία πρέπει να είναι απλή και κατανοητή, να γίνεται συχνά κωδικοποίηση των φορολογικών διατάξεων και να αποφεύγεται η περιπτωσιολογία. Έτσι θα αποφεύγεται η σύγχυση και θα βελτιώνονται οι σχέσεις μεταξύ φορολογουμένων και φορολογικών αρχών.

4. Ο κανόνας της βεβαιότητας και της σταθερότητας.

Εάν οι νόμοι είναι απλοί και κατανοητοί και δε μεταβάλλονται συχνά, τότε ο φορολογούμενος μπορεί να γνωρίζει εκ των προτέρων πόσο φόρο οφείλει στο Δημόσιο και πώς πρέπει να τον εξοφλήσει.

5. Ο κανόνας της καταλληλότητας του φόρου.

Ο φόρος πρέπει να είναι κατάλληλος από άποψη χρόνου, τόπου και τρόπου πληρωμής. Ο χρόνος πληρωμής πρέπει να είναι εκείνος που διευκολύνει τον φορολογούμενο. Συνήθως αυτό επιτυγχάνεται όταν ο χρόνος πληρωμής συμπίπτει με την πραγματοποίηση του εισοδήματος. Σαν τόπος πληρωμής του φόρου πρέπει να καθορίζεται η κατοικία ή η διαμονή ή ο τόπος της επαγγελματικής εγκατάστασης του φορολογούμενου. Από την άποψη του τρόπου πληρωμής θα πρέπει να παρέχεται κάθε δυνατή διευκόλυνση (δόσεις κτλ.).

6. Ο κανόνας του ελάχιστου ορίου συντήρησης

Για κάθε φορολογούμενο υπάρχει ένα τμήμα του εισοδήματος του που δεν πρέπει να υπάγεται στη φορολογία. Είναι εκείνο το τμήμα του εισοδήματος το οποίο θεωρείται ότι καλύπτει τις απαραίτητες ανάγκες του ίδιου και της οικογένειάς του. Το τμήμα αυτό λέγεται «ελάχιστο όριο συντήρησης».

7. Ο κανόνας του διαφορισμού των εισοδημάτων.

Η φοροδοτική ικανότητα του φορολογούμενου εξαρτάται και από την προέλευση του εισοδήματος του. Για παράδειγμα εκείνος που πραγματοποιεί εισόδημα από κεφάλαιο έχει μεγαλύτερη φοροδοτική ικανότητα από εκείνον που αποκτά εισόδημα από προσωπική εργασία. Επομένως θα πρέπει να μην υπάρχει το ίδιο φορολογικό βάρος για όλα τα εισοδήματα, αλλά να υπάρχει μεταξύ τους μία διάκριση.

8. Ο κανόνας αποφυγής της διπλής φορολογίας.

Διπλή φορολογία έχουμε όταν το ίδιο πρόσωπο υποβάλλεται δύο φορές στον ίδιο φόρο και για το ίδιο αντικείμενο, ή μέσα στο ίδιο κράτος ή μεταξύ διαφόρων κρατών. Το φορολογικό σύστημα πρέπει να αποφεύγει τη διπλή φορολόγηση, διότι αυτή οδηγεί σε φοροδιαφυγή, εξασθενεί την επιχειρηματική προσπάθεια και δημιουργεί φορολογικές ανισότητες. Για την αποφυγή της διεθνούς διπλής φορολόγησης υπάρχουν οι εξής μέθοδοι:

- Η μέθοδος της έκπτωσης του φόρου. Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, ο φόρος που καταβάλλεται σε ένα ξένο κράτος για εισόδημα που φορολογείται και στο κράτος καταγωγής, αφαιρείται από το φόρο που προκύπτει στο κράτος καταγωγής. Τη μέθοδο αυτή ακολουθεί η ελληνική φορολογική νομοθεσία και

πιο συγκεκριμένα το Ν. 2238/1994 περί Φορολογίας Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων⁵.

- Η μέθοδος της εξαίρεσης ή της απαλλαγής. Κατά τη μέθοδο αυτή τα κράτη, στην επικράτεια των οποίων αποκτιούνται εισοδήματα από πρόσωπα που είναι κάτοικοι άλλων κρατών, απαλλάσσουν τα πρόσωπα αυτά της φορολογίας ή φορολογούν μόνο εκείνα τα εισοδήματα που προκύπτουν στην επικράτεια τους.
- Η μέθοδος της διαίρεσης ή κατανομής. Τα κράτη που ακολουθούν τη μέθοδο αυτή χωρίζουν το εισόδημα σε δύο μέρη. Το ένα μέρος φορολογείται από την χώρα που κατοικεί ο φορολογούμενος και το άλλο από τη χώρα στην οποία αποκτάται το εισόδημα.

⁵Σακέλλης Ε., Αναστασιάδης Ι., (2006), Η φορολογία και διάθεση των κερδών των εταιριών & κίνητρα ιδιωτικών επενδύσεων, εκδόσεις Σακέλλη Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

2.1 Η έννοια του Εισοδήματος

Ο άνθρωπος από την ενηλικίωσή του συνηθίζει να ζει με το φόρο, που τον ακολουθεί πιστά σε όλη του τη ζωή. Σε επιστολή του Ο Βενιαμίν Φραγκλίνος (1706-1790), Αμερικάνος φιλόσοφος, πολιτικός και εφευρέτης του «αλεξικέραυνου» γράφει ότι «στον κόσμο που ζούμε τίποτα δεν είναι τόσο βέβαιο όσο ο θάνατος και ο φόρος».

Με τον όρο φόρο εννοούμε το βάρος των δημόσιων δαπανών που αναλογούν σε κάθε πολίτη. Συνολικά αποτελεί για το κράτος έσοδο με το οποίο καλύπτει τα έξοδά του. Είναι το μέρος του εθνικού εισοδήματος, που μέσω του κράτους, φτάνει στα χέρια των δημόσιων οργανισμών για να αποτελέσει γι' αυτούς μέσο κάλυψης των αναγκών (δαπανών) που απαιτούνται για την πραγματοποίηση των δραστηριοτήτων τους⁶. Το θέμα της φορολογίας σήμερα είναι τεράστιο. Με τα έσοδα από φόρους η Ελλάδα καλύπτει το 95% περίπου του προϋπολογισμού της, τα οποία δαπανώνται για τις κρατικές ανάγκες της. Γνωρίζουμε επίσης ότι, για το κράτος, η φορολογία αποτελεί το πρώτιστο μέσο συλλογής των οικονομικών του πόρων που με την ορθολογική τους κατανομή μπορεί να επιτυγχάνει:

- Την ανάπτυξη της χώρας
- Την ανακατανομή του εθνικού εισοδήματος
- Τη μείωση της ανεργίας

Στα πλαίσια του παρόντος κεφαλαίου θα εξεταστεί η φορολογία εισοδήματος. Εισόδημα στο οποίο επιβάλλεται ο φόρος είναι το εισόδημα που προέρχεται από κάθε πηγή ύστερα από την αφαίρεση των δαπανών για την απόκτηση του όπως αυτό προσδιορίζεται ειδικότερα στα άρθρα 20 έως 51 του Ν. 2238/1994 περί φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Θεωρείται ότι προκύπτει εισόδημα όταν υπάρχει περιοδικότητα και διαρκώς εκμεταλλεύσιμη πηγή, όταν προέρχεται από αντάλλαγμα προσωπικής εργασίας ή από καρπούς περιουσιακών στοιχείων του φορολογούμενου και όχι από κάθε άλλη προσαύξηση της περιουσίας⁷.

⁶ Φλώρος Χ., Καούνης Δ., (2003), Οργάνωση μικρομεσαίων επαγγελματικών επιχειρήσεων, Εκδόσεις Τ.Ε.Ι. Πειραιά – Καλαμάτας, Αθήνα.

⁷ Σταματόπουλος Δ., Καραβοκύρης Α., (2005), Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών & Νομικών Προσώπων, Δ' Έκδοση, Αθήνα.

2.2 Ο Ν. 2238/1994

Μέχρι το 1989 ίσχυαν στη χώρα μας δύο νομοσχέδια σχετικά με τη φορολογία εισοδήματος. Το νομοθετικό διάταγμα 3325/55, το οποίο οριστικοποιήθηκε το 1955 και προέβλεπε ότι *«επιβάλλεται φόρος επί του συνολικού καθαρού εισοδήματος κτώμενου υπό παντός φυσικού προσώπου»* καθώς και το νομοθετικό διάταγμα 3843/58, το οποίο ρύθμιζε τη φορολογία εισοδήματος των νομικών προσώπων.

Το 1989, τριάντα πέντε περίπου χρόνια μετά την ψήφιση τους, τα δύο αυτά νομοσχέδια κωδικοποιήθηκαν σε ένα ενιαίο νομοθετικό κείμενο, τον «Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος», με το προεδρικό διάταγμα 129/89. Τα άρθρα 1-85 αφορούσαν τη φορολογία εισοδήματος των φυσικών προσώπων και τα υπόλοιπα 86-104 τη φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων. Αργότερα έγινε νέα κωδικοποίηση και προέκυψε ο νόμος 2238/94, στον οποίον τα άρθρα 1-97 αναφέρονται στη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων και τα επόμενα 98-108 στη φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων.

Όπως αναφέραμε προηγουμένως, επειδή η φορολογία είναι το κυριότερο εργαλείο είσπραξης εσόδων και δημοσιονομικής πολιτικής, ο Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος έχει γίνει πολλές φορές αντικείμενο συζητήσεων, επικρίσεων και τροποποιήσεων. Μία τροποποίηση με ιδιαίτερες επιπτώσεις, χάριν στη καινοτομία που εισήγαγε, είναι αυτή του νόμου 2065/92. Ο νόμος αυτός εισήγαγε τη φορολόγηση των εταιριών Ο.Ε., Ε.Ε., Ε.Π.Ε., κοινοπραξιών με το άρθρο 7, το οποίο αντικατέστησε το άρθρο 16^α του νόμου 3323/55 (η κωδικοποίηση σε 2238/94 δεν είχε προκύψει ακόμη). Μέχρι τότε δεν φορολογούνταν οι εταιρίες αυτές παρά μόνον οι εταίροι τους. Μεγάλη επίσης καινοτομία του νόμου ήταν με τα άρθρα 20-27 η καθιέρωση ανά τετραετία της αναπροσαρμογής της αξίας των ακινήτων των επιχειρήσεων, ώστε να μπορέσουν οι επιχειρήσεις να δείξουν την περιουσία τους σε «τρέχουσες αξίες».

Σε συνέχεια των φορολογικών αλλαγών και τροποποιήσεων, το 2002 κυρώθηκε ο νέος φορολογικός νόμος 2238/94, ως κώδικας φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Μέχρι σήμερα πλήθος άλλων τροποποιήσεων έχουν επιβληθεί στον νόμο αυτόν, χωρίς όμως να αλλάξει ο βασικός του κορμός. Ενδεικτικά αναφέρουμε τροποποιητικούς νόμους όπως τους 2386/96, 2390/96, 2443/96, 2459/97, 2515/97, 2523/97, 2579/98, 2601/98, 2682/99, 2703/99, 2753/99,

2789/00, 2784/00, 2892/01, 2946/01, 2954/01, 2992/02, 3028/02, 3052/02, 3091/02
κ.α.

Θα πρέπει να παρατηρήσουμε εδώ ότι και σε άλλες χώρες της Ε.Ε. οι αλλαγές και οι τροποποιήσεις της φορολογίας είναι περισσότερες συγκρινόμενες με άλλους κλάδους της νομοθεσίας τους. Αλλά στη χώρα μας, και παρά τις υποσχέσεις για απλούστευση του φορολογικού συστήματος, οι αλλαγές είναι πολύ περισσότερες και μάλιστα κάποιες φορές διενεργούνται με τέτοιο τρόπο, που παραπλανεί ακόμη και τους πλέον ειδικούς.

Στη συνέχεια της εργασίας μας, όπου αναφέρουμε την φορολογία εισοδήματος σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, θα αναφερόμαστε στον νόμο 2238/94, καθώς αυτός αποτελεί το βασικό νομοθέτημα που ρυθμίζει τη φορολογία των φυσικών και νομικών προσώπων, και κατά συνέπεια των ανωνύμων εταιριών με τις οποίες θα ασχοληθούμε παρακάτω. Υπάρχουν βέβαια και διάφορες άλλες διατάξεις, διάσπαρτες σε διάφορα νομοθετήματα, που αφορούν ειδικές κατηγορίες ανωνύμων εταιριών (όπως τραπεζικές, ασφαλιστικές, αμοιβαίων κεφαλαίων, εκμεταλλεύσεως πλοίων και αεροπλάνων κτλ.), όμως ξεφεύγουν από τα όρια της παρούσας εργασίας.

2.3 Ο χρόνος επιβολής του φόρου

Στο άρθρο 3 του Ν. 2238/94 ορίζεται χαρακτηριστικά ότι:

«Ο φόρος καταβάλλεται κάθε οικονομικό έτος στο εισόδημα που αποκτάται μέσα στο αμέσως προηγούμενο οικονομικό έτος. Η χρονική διάρκεια του οικονομικού έτους αρχίζει από την 1^η Ιανουαρίου και λήγει την 31^η Δεκεμβρίου του ίδιου ημερολογιακού έτους.»

Το οικονομικό έτος είναι η χρονική περίοδος, που περιλαμβάνει τις διοικητικές πράξεις και τα γεγονότα τα οποία σχετίζονται με τη διαχείριση του δημοσίου χρήματος και την κίνηση της περιουσίας του κράτους. Σύμφωνα με το παραπάνω άρθρο το οικονομικό έτος συμπίπτει με το ημερολογιακό. Εξάλλου οικονομικό ή φορολογικό έτος είναι αυτό κατά το οποίο επιβάλλεται η φορολογία άρα και το οικονομικό με το φορολογικό έτος συμπίπτουν.

Το διαχειριστικό έτος είναι αυτό κατά το οποίο λαμβάνουν χώρα οι οικονομικές πράξεις (αγορές, πωλήσεις, πληρωμές, εισπράξεις, κτλ.) και κατά το οποίο προκύπτει το εισόδημα, το οποίο φορολογείται κατά το επόμενο οικονομικό έτος, δηλαδή κατά το φορολογικό έτος. Για παράδειγμα, κατά το οικονομικό, φορολογικό και ημερολογιακό έτος που διανύουμε (2013), επιβάλλονται οι φόροι του διαχειριστικού έτους που πέρασε (2012).

Αφού ο νόμος προβλέπει την επιβολή φόρου κάθε έτος, καθιερώνεται η αρχή της ετήσιας φορολογίας, καθώς και η παρεπόμενη αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων, σύμφωνα με την οποία κάθε εισόδημα πρέπει να εντάσσεται και να φορολογείται στο χρόνο που αποκτήθηκε. Εξαιρέση αποτελεί για τις ανώνυμες εταιρίες η μεταφορά ζημιών σε επόμενα οικονομικά έτη, την οποία θα μελετήσουμε σε επόμενη ενότητα.

2.4 Πηγές εισοδήματος και εύρεσή του

Το εισόδημα επί του οποίου επιβάλλεται ο φόρος είναι αυτό που προέρχεται από κάθε πηγή μετά την αφαίρεση των δαπανών που έγιναν για την απόκτηση του. Τα εισοδήματα από φορολογικής άποψης και σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 2238/94, εντάσσονται στις πιο κάτω κατηγορίες⁸:

- **A-B Πηγή: Εισόδημα από ακίνητα.** Αφορά την εκμίσθωση οικοδομών, γαιών, πηγών, υπεκμίσθωση ή έμμεσα από ιδιοχρησιμοποίηση ακινήτων κλπ.
- **Γ Πηγή: Εισοδήματα από κινητές αξίες.** Αφορά τα μερίσματα, τους τόκους ομολογιών, τις αμοιβές μελών Δ.Σ. ανωνύμων εταιριών κλπ.
- **Δ Πηγή: Εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις.** Αφορά τα κέρδη ατομικών ή εταιρικών επιχειρήσεων.
- **Ε Πηγή. Εισόδημα από γεωργικές επιχειρήσεις.** Αφορά κέρδη από αγροτικές, κτηνοτροφικές, σπηροτροφικές επιχειρήσεις κλπ.

⁸Φινοκαλαιώτης Κ., (1999), Φορολογικό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ.203.

- **ΣΤ Πηγή: Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες.** Αφορά μισθούς, ημερομίσθια, συντάξεις, επιχορηγήσεις, επιδόματα κλπ, το οποίο αποκτάται από μισθωτούς γενικά και συνταξιούχους.
- **Z Πηγή. Εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα.** Αφορά αμοιβές από την άσκηση επαγγέλματος του ιατρού, δικηγόρου, συμβολαιογράφου, οικονομολόγου, λογιστή, κλπ.

Η διάκριση του εισοδήματος είναι σημαντική προκειμένου κάθε κατηγορία να έχει ιδιαίτερη φορολογική μεταχείριση. Τα εισοδήματα των πηγών Α, Β και Γ προέρχονται από το κεφάλαιο. Τα εισοδήματα των πηγών Δ και Ε προέρχονται από την συνεργασία εργασίας και κεφαλαίου. Τα εισοδήματα των πηγών ΣΤ και Ζ προέρχονται από την προσωπική εργασία.

Για να βρεθεί το συνολικό εισόδημα αθροίζονται τα επιμέρους εισοδήματα των κατηγοριών Α έως Ζ της προηγούμενης παραγράφου τα οποία αποκτώνται από κάθε φυσικό πρόσωπο είτε κατά το οικονομικό έτος το προηγούμενο από τη φορολογία, είτε κατά το ημερολογιακό ή διαχειριστικό ή γεωργικό έτος το οποίο έληξε μέσα στο προηγούμενο από τη φορολογία οικονομικό έτος. Κατά την άθροιση αυτή συμψηφίζονται τα θετικά και αρνητικά στοιχεία των επιμέρους εισοδημάτων. Για την εξεύρεση του συνολικού φορολογητέου εισοδήματος του κάθε φυσικού προσώπου, αθροίζονται τα επί μέρους εισοδήματα των πηγών. Έτσι καθιερώνεται η «αρχή του ενιαίου της φορολογίας», σύμφωνα με την οποία τα επί μέρους εισοδήματα δεν φορολογούνται αυτοτελώς και χωριστά το καθένα τους, αλλά αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο για την επιβολή του φόρου εισοδήματος⁹. Εμείς από τις παραπάνω κατηγορίες εισοδήματος θα επικεντρωθούμε στις κατηγορίες Α-Β, Δ, Ε, και ΣΤ.

Με την πρώτη ανάγνωση ο νόμος 2238/94 μπορεί να επιφέρει μία σύγχυση στον αναγνώστη. Ενώ στα πρώτα 97 άρθρα υποτίθεται ότι περιγράφει τη φορολόγηση του εισοδήματος των φυσικών προσώπων και στα άρθρα 97-100 την φορολόγηση των νομικών προσώπων, παρατηρούμε ότι στα άρθρα 28-34 περιγράφει τη φορολόγηση «εισοδήματος από εμπορικές επιχειρήσεις», οι οποίες όμως αποτελούν νομικά πρόσωπα. Αυτό προφανώς αποτελεί κατάλοιπο της περιόδου που για όλες τις

⁹ Εξαιρέση από την ανωτέρω αρχή αποτελεί η περίπτωση της αυτοτελούς φορολόγησης των εισοδημάτων για ειδικούς λόγους (άρθρα 11-14)

προσωπικές επιχειρήσεις δε φορολογούνταν οι εταιρίες αλλά οι εταίροι ως φυσικά πρόσωπα. Επιβεβαίωση αποτελεί και το γεγονός ότι στα άρθρα 97-108, που υποτίθεται ότι περιγράφει τη φορολόγηση των νομικών προσώπων, αναφέρεται μόνον στις Α.Ε. και τις Ε.Π.Ε. και μόνον συνοπτικά. Παρότι εμείς θα αναλύσουμε τη φορολόγηση Α.Ε. στις περισσότερες περιπτώσεις θα χρησιμοποιήσουμε τα άρθρα 28-34, καθώς είναι ιδιαίτερα κατατοπιστικά για τη φορολόγηση εισοδήματος εμπορικών επιχειρήσεων.

Σύμφωνα με όσα ορίζονται στον νόμο, εμπορική επιχείρηση είναι εκείνη, η οποία μεσολαβεί από την παραγωγή στην κατανάλωση και αποβλέπει στην επίτευξη κέρδους. Στην έννοια του όρου «εμπορική επιχείρηση» εμπεριέχονται, όχι μόνο εκείνες οι επιχειρήσεις που ασκούν απλή εμπορεία, αλλά και οι βιομηχανικές ή βιοτεχνικές, οι οποίες με τη μετατροπή των πρώτων υλών σε βιομηχανικά προϊόντα μεσολαβούν έμμεσα από την παραγωγή στην κατανάλωση. Εμπεριέχονται επίσης, και οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών και όλα τα επαγγέλματα που έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα, πλην εκείνων που εντάσσονται στα ελευθέρια επαγγέλματα, όπως γιατροί, δικηγόροι κτλ. Οι εμπορικές επιχειρήσεις λειτουργούν είτε ως ατομικές, είτε ως εταιρικές ομόρρυθμες, ετερόρρυθμες, περιορισμένης ευθύνης, ανώνυμες εταιρίες, συνεταιρισμοί, κτλ. Για την καλύτερη κατανόηση των όσων θα αναφερθούν παρακάτω, θα δώσουμε κάποιους βασικούς ορισμούς:

Ο όρος *κέρδος*, κατά τη φορολογική του έννοια, είναι ταυτόσημος του όρου «εισόδημα» και χρησιμοποιείται ευρύτατα στη λογιστική και στην εμπορική πρακτική. *Λογιστικό κέρδος* ονομάζεται η διαφορά μεταξύ της καθαρής περιουσίας της επιχείρησης κατά την έναρξη και λήξη της κάθε διαχειριστικής περιόδου.

Φορολογητέο κέρδος. Για όσες επιχειρήσεις εφαρμόζεται ο λογιστικός προσδιορισμός των αποτελεσμάτων, φορολογητέο κέρδος ή φορολογητέο εισόδημα ονομάζεται η διαφορά μεταξύ του συνόλου των ακαθάριστων εσόδων κάθε διαχειριστικής περιόδου (χρήσης) και των αντίστοιχων δαπανών της επιχείρησης προσαυξημένη με τις μη εκπιπόμενες δαπάνες. Από τους παραπάνω ορισμούς συνάγεται ότι το φορολογητέο κέρδος ή το φορολογητέο εισόδημα μπορεί να είναι ποσό διαφορετικό του πραγματικού κέρδους.

2.5 Τύποι Φορολογίας Εισοδήματος

Το εισόδημα το διακρίνουμε σε *καθαρό* και *ακαθάριστο* εισόδημα¹⁰. Ακαθάριστο είναι το εισόδημα που αποκτήθηκε χωρίς να αφαιρεθούν οι δαπάνες που χρειάστηκαν για την παραγωγή του. Καθαρό εισόδημα είναι το εισόδημα που προκύπτει εάν από το ακαθάριστο εισόδημα αφαιρεθούν οι δαπάνες που χρειάστηκαν για την παραγωγή του. Τέτοιες δαπάνες είναι αποσβέσεις, επισκευές, γενικά έξοδα διαχείρισης(τηλέφωνο, ύδρευση, φωτισμός, ασφάλιστρα κπλ.). Αναλυτικότερα θα αναλύσουμε τις διακρίσεις στα παρακάτω κεφάλαια.

Για την φορολόγηση του εισοδήματος υπάρχουν τρεις τύποι φορολογίας εισοδήματος με βάση την προέλευση του εισοδήματος:

A) Αναλυτικός τύπος

Σύμφωνα με τον αναλυτικό τύπο το εισόδημα φορολογείται χωριστά παίρνοντας υπόψη και την πηγή που προέρχεται με την προϋπόθεση ότι το εισόδημα έχει χωριστεί σε πηγές προέλευσης. Σ' αυτό το τύπο φορολογίας εισοδήματος υπάρχουν διαφορετικοί συντελεστές φορολογίας οι οποίοι ποικίλουν ανάλογα με την πηγή από την οποία προέρχεται το εισόδημα. Οι συντελεστές φορολογίας είναι υψηλότεροι για τα εισοδήματα που έχουν πηγή προέλευσης το κεφάλαιο, ενώ για τα εισοδήματα που προέρχονται από την εργασία ο συντελεστής είναι μικρότερος¹¹.

B)Ενιαίος τύπος

Με τον ενιαίο τύπο το εισόδημα μιας χρονικής περιόδου (συνήθως ένα έτος) φορολογείται ανεξάρτητα από την πηγή που προήλθε με ένα και μόνο συντελεστή φορολογίας. Με αυτό τον τύπο αθροίζονται όλα τα εισοδήματα του φορολογουμένου (από μισθωτές υπηρεσίες, γεωργικές επιχειρήσεις κπλ.) και το συνολικό άθροισμα φορολογείται με ένα μόνο συντελεστή φόρου.

Γ) Μικτός τύπος

Σύμφωνα με το μικτό τύπο το εισόδημα φορολογείται με διαφορετικό συντελεστή ανάλογα με την πηγή προέλευσης του. Ύστερα όλα τα εισοδήματα από

¹⁰ Λαζαρίδης Ι., Παπαδόπουλος Δ., (2005), Χρηματοοικονομική Διοίκηση, Τεύχος Α, Β' Έκδοση, Θεσσαλονίκη, σελ. 121.

¹¹ Καστρινός Σ., (2005), Φορολογική Λογιστική ΙΙ, Τ.Ε.Ι. Κρήτης, Ηράκλειο 2005.

κάθε πηγή αθροίζονται και εάν υπερβαίνουν ένα ορισμένο όριο επιβάλλεται προοδευτικός φόρος με προοδευτικό συντελεστή.

Από τις διατάξεις του Ν. 2238/1994 γίνεται φανερό ότι άλλος ένας διαχωρισμός της φορολογίας εισοδήματος υπάρχει όταν βαραίνει φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

Κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα της φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων είναι:

- α) Η επιβολή φόρου ενιαίως στο συνολικό ποσό του εισοδήματος του νομικού προσώπου.
- β) Ο αναλογικός φορολογικός συντελεστής, ο οποίος διαφοροποιείται ανάλογα με την κατηγορία των νομικών προσώπων και το αντικείμενο εργασιών.

Μεταξύ φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων και νομικών υπάρχουν νομοιότητες και διαφορές. Ειδικότερα:

A) Ομοιότητες

- α) Ο φόρος εισοδήματος τόσο στα φυσικά όσο και στα νομικά πρόσωπα επιβάλλεται στο συνολικό εισόδημα που προέρχονται από οποιαδήποτε πηγή.
- β) Τα φυσικά πρόσωπα, τα οποία κατοικούν στην Ελλάδα και τα νομικά πρόσωπα, τα οποία έχουν έδρα τους την Ελλάδα, έχουν απεριόριστη φορολογική υποχρέωση, δηλαδή φορολογούνται για τα εισοδήματα, τα οποία αποκτούν στην ημεδαπή και αλλοδαπή, ενώ οι αλλοδαποί και τα αλλοδαπά νομικά πρόσωπα έχουν περιορισμένη φορολογική υποχρέωση, δηλαδή φορολογούνται μόνο για τα εισοδήματα που αποκτούν στην Ελλάδα.
- γ) Στην φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων ισχύει το σύστημα φορολογικής πιστώσεως.
- δ) Στην φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων υπολογίζεται προκαταβολή φόρου ανερχόμενη στο 50%, στο ποσό κυρίου φόρου έναντι των εισοδημάτων της διανυόμενης χειριστικής περιόδου.
- ε) Στην φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων ισχύει η διαδικασία βεβαιώσεως φόρου.

B) Διαφορές

α) Στην φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων εφαρμόζεται η προοδευτική φορολογία, ενώ στην φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων εφαρμόζεται η αναλογική φορολογία.

β) Στην φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων υπολογίζεται στα εισοδήματα από κινητές αξίες, πλην των μερισμάτων από ημεδαπές ανώνυμες εταιρίες όταν φορολογούνται με ειδικό τρόπο και τα κέρδη από συμμετοχή περιορισμένης ευθύνης ή ως ετερόρρυθμος εταίρος σε ετερόρρυθμη εταιρία και συμπληρωματικός φόρος, ενώ στην φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων δεν επιβάλλεται συμπληρωματικός φόρος για τα εισοδήματα αυτά.

γ) Στην φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων αναγνωρίζεται από τονόμο έκπτωση από το φόρο της κλίμακας του φόρου, που προκύπτει με βάση τηκλίμακα, για τα αφορολόγητα ποσά που δικαιούται κάθε φορολογούμενος, ενώ στηνφορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων δεν εκπίπτει αντίστοιχο ποσό φόρου από το φόρο που προκύπτει με τον αναλογικό συντελεστή.

δ) Στην φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων τα εισοδήματα διακρίνονται κατά πηγή προελεύσεως, ενώ στην φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων δεν υπάρχει αντίστοιχη διάκριση.

ε) Στην φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων η δήλωση είναι δυνατόννα υποβληθεί στην αρμόδια οικονομική εφορία και με συστημένη επιστολή, ενώ δεν υπάρχει η ίδια δυνατότητα στη φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων και τούτο διότι κατά την υποβολή της δηλώσεως καταβάλλεται η πρώτη δόση του οφειλόμενου κύριου φόρου , προκαταβολής και λοιπών συμβεβαιουμένων ποσών.

2.6 Πρόσωπα που βαραίνουν το Φορολογούμενο

Σύμφωνα με την παράγραφο 7 του ν. 3091/2003 τα πρόσωπα που θεωρείται ότι βαρύνουν το φορολογούμενο είναι¹²:

A) Ο ή η σύζυγος που δεν έχει φορολογούμενο εισόδημα.

B) Τα ανήλικα άγαμα τέκνα

¹² Φορολογική Επιθεώρηση – Επιστημονική Έκδοση, τεύχος 685, Μάιος 2006.

Γ) Τα ενήλικα άγαμα τέκνα τα οποία δεν έχουν υπερβεί το εικοστό πέμπτο έτος της ηλικίας τους και σπουδάζουν σε αναγνωρισμένες σχολές ή σχολεία εσωτερικού ή εξωτερικού καθώς και αυτά που παρακολουθούν δημόσια ή ιδιωτικά ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης στο εσωτερικό.

Δ) Τα Άγαμα τέκνα τα οποία δεν υπάγονται στην προηγούμενη περίπτωση εφόσον υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία.

Ε) Τα τέκνα που είναι άγαμα ή διαζευγμένα ή τελούν σε κατάσταση χηρείας με αναπηρία 67% και πάνω.

Στ) Οι ανιόντες και των δύο συζύγων.

Ζ) Τα αδέρφια και των δύο συζύγων που είναι άγαμοι ή διαζευγμένοι ή τελούν σε κατάσταση χηρείας με αναπηρία 67% και πάνω.

Η) Τα ανήλικα και ορφανά από πατέρα και μητέρα συγγενείς μέχρι τον τρίτο βαθμό συγγένειας.

Τα πρόσωπα που αναφέρονται στις περιπτώσεις Β έως Η, θεωρείται ότι βαρύνουν το φορολογούμενο εφόσον συνοικούν με αυτόν και το ετήσιο φορολογούμενο και απαλλασσόμενο εισόδημα τους δεν υπερβαίνει το ποσό των 1200 ευρώ ή το ποσό των 2500 ευρώ αν αυτά παρουσιάζουν αναπηρία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΜΙΣΘΩΤΟΥΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΥΣ

3.1 Γενικά Στοιχεία για τη Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων

Στο παρόν κεφάλαιο της εργασίας θα ασχοληθούμε εκτενώς με τη φορολογία εισοδήματος για μισθωτές υπηρεσίες. Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες¹³, σύμφωνα με τον Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, είναι το εισόδημα που προκύπτει κάθε ένα οικονομικό έτος από μισθούς, ημερομίσθια, επιχορηγήσεις, επιδόματα, συντάξεις και γενικά από κάθε παροχή που χορηγείται περιοδικά με οποιαδήποτε μορφή είτε σε χρήμα είτε σε είδος ή άλλες αξίες για παρούσα ή προηγούμενη υπηρεσία ή για οποιαδήποτε άλλη αιτία, το οποίο αποκτάται από μισθωτούς γενικά και συνταξιούχους.

Ειδικότερα, στα εισοδήματα αυτά περιλαμβάνονται και οι ακόλουθες παροχές:

- α) Η αξία των αγαθών που αντιπροσωπεύουν οι χορηγούμενες «δωροεπιταγές».
- β) η αξία των χορηγούμενων διατακτικών για την αγορά αγαθών από συμβεβλημένα καταστήματα, με την εξαίρεση των διατακτικών τροφής για εργαζόμενους μέχρι ποσού έξι (6) ευρώ ανά διατακτική.
- γ) Το ποσό του καταβαλλόμενου ενοικίου καθώς και του τεκμαρτού ενοικίου όπως αυτό προσδιορίζεται με βάση το άρθρο 23 του ΚΦΕ, για παροχή κατοικίας.
- δ) Το καταβαλλόμενο ποσό για οικιακό προσωπικό.
- ε) Τα επιδόματα θέσεως και ευθύνης.

Επιπλέον, η φορολογία εισοδήματος για μισθωτές αντιμετωπίζεται από το νόμο, σε συνδυασμό με τη φορολογία εισοδήματος για ελεύθερους επαγγελματίες, ως φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων. Σύμφωνα, λοιπόν, με τις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν. 2238/1994, ο φόρος επιβάλλεται στο συνολικό καθαρό εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα, και αποκτάται από κάθε φυσικό πρόσωπο ανεξάρτητα από την ιθαγένεια και τον τόπο κατοικίας ή διαμονής του. Επίσης ο φόρος

¹³Λιόλιος Α., (2008), Ο έλεγχος των φορολογικών υποθέσεων – Εκπιπόμενες Δαπάνες, Θεσσαλονίκη.

επιβάλλεται και στο συνολικό καθαρό εισόδημα που προκύπτει στο εξωτερικό και αποκτάται από φυσικό πρόσωπο που έχει την κατοικία του στην Ελλάδα.

Από τα παραπάνω διαφαίνεται ότι αντικείμενο του φόρου είναι αφενός, μεν το εισόδημα που παράγεται στην Ελλάδα και το οποίο σε κάθε περίπτωση, υποβάλλεται σε φόρο, έστω και αν εκείνος που το απέκτησε δεν κατοικεί ή δεν διαμένει στην Ελλάδα, αφετέρου, δε το εισόδημα που προκύπτει στο εξωτερικό και το οποίο υποβάλλεται σε φόρο μόνο εφόσον εκείνος που το απέκτησε, άσχετα με την ιθαγένειά του, έχει την κατοικία του στην Ελλάδα. Με το άρθρο 1 του νόμου καθιερώνεται η **αρχή του ενιαίου της φορολογίας** αφού για την επιβολή του φόρου λαμβάνεται υπόψη το συνολικό εισόδημα και όχι ένα έκαστο των επιμέρους εισοδημάτων, αυτοτελώς¹⁴.

Σύμφωνα με τη αρχή αυτή, τα επιμέρους εισοδήματα δεν φορολογούνται αυτοτελώς και ξεχωριστά το καθένα τους, αλλά αποτελούν για την επιβολή του φόρου εισοδήματος, ένα ενιαίο σύνολο. Η φορολογική αρχή είναι υποχρεωμένη να ενεργήσει μία και μόνη εγγραφή στο όνομα του υπόχρεου, για το άθροισμα των εισοδημάτων που έχει αποκτήσει από όλες τις πηγές. Για να βρεθεί το συνολικό εισόδημα, αθροίζονται τα επιμέρους εισοδήματα και στην άθροιση αυτή συμψηφίζονται τα θετικά και τα αρνητικά στοιχεία τους. Εξαιρέσεις υπάρχουν, και σε τέτοιες περιπτώσεις δεν εφαρμόζεται η αρχή της ενιαίας φορολογίας, αλλά το εισόδημα από ορισμένη πηγή φορολογείται αυτοτελώς. Για παράδειγμα, αν κάποιος φορολογούμενος είχε ζημιά από εμπορική επιχείρηση, μπορεί να τη συμψηφίσει με το εισόδημα που πραγματοποίησε κατά το ίδιο έτος από ακίνητα ή κινητές αξίες και να φορολογηθεί για το υπόλοιπο του εισοδήματος.

Για να υπολογιστεί ο φόρος, στο αλγεβρικό άθροισμα των επιμέρους κατηγοριών εισοδήματος των φυσικών προσώπων εφαρμόζεται μια προοδευτική κλίμακα φόρου εισοδήματος που διαμορφώνεται σύμφωνα με το σύστημα της κλιμακωτής προοδευτικότητας. Δηλαδή, το εισόδημα χωρίζεται σε κλιμάκια και σε κάθε κλιμάκιο εφαρμόζεται ένας διαφορετικός συντελεστής φόρου, ο οποίος βαίνει αυξανόμενος από τα κατώτερα προς τα ανώτερα κλιμάκια της φορολογικής κλίμακας.

¹⁴Καβαλάκης Γ., (2006), Κωδικοποίηση Φορολογίας Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων, Εκδόσεις Δεμενάδη, σελ.12.

Στην παράγραφο 1 του άρθρου 9 του ΚΦΕ όπως αυτός κυρώθηκε με το Ν.2238/1994, φαίνεται η κλίμακα των μισθωτών – συνταξιούχων και των ελεύθερων επαγγελματιών.

3.2 Υπόχρεοι στο Φόρο Εισοδήματος Μισθωτών Υπηρεσιών

Υπόχρεος σε φόρο μισθωτών υπηρεσιών είναι κάθε φυσικό πρόσωπο, ανεξάρτητα από την εθνικότητα, κατοικία ή διαμονή του, εφόσον παρέχει υπηρεσίες στην Ελλάδα, το οποίο αποκτά εισόδημα σε αντάλλαγμα εκμίσθωσης της προσωπικής του εργασίας. Επίσης υπόχρεος σε φόρο είναι το πρόσωπο που αποκτά εισόδημα από παρωχημένη εργασία (δηλαδή από σύνταξη). Ειδικότερα, στο φόρο εισοδήματος μισθωτών υπηρεσιών υπόκεινται¹⁵:

- οι δημόσιοι υπάλληλοι, πολιτικοί και στρατιωτικοί,
- οι υπάλληλοι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου,
- οι υπάλληλοι των δήμων και κοινοτήτων,
- οι εκκλησιαστικοί υπάλληλοι,
- οι ιδιωτικοί εν γένει υπάλληλοι,
- οι συνταξιούχοι όλων των ανωτέρω κατηγοριών,
- οι δικηγόροι για την πάγια αντιμισθία που αποκτούν για παροχή νομικών υπηρεσιών,
- οι ξεναγοί οι οποίοι έχουν την άδεια εξασκήσεως επαγγέλματος που προβλέπεται από το άρθρο 37 του Ν. 1545/85.

Αν και ο φόρος βαρύνει τον υπόχρεο μισθωτό, παρά ταύτα ο όρος παρακρατείται από τον εργοδότη που καταβάλλει την αμοιβή, ο οποίος οφείλει να καταβάλλει το φόρο στο Δημόσιο. Καθιερώνεται, δηλαδή στη κατηγορία των μισθωτών υπηρεσιών υποχρέωση του εργοδότη να παρακρατεί το φόρο πάνω στις αμοιβές που καταβάλλονται στους μισθωτούς και να τον αποδίδει στο Δημόσιο μέσα στις προθεσμίες που ορίζονται από το νόμο. Από τα παραπάνω προκύπτει, ότι στην προκειμένη περίπτωση δημιουργείται μια ιδιότυπη νομική σχέση ανάμεσα στον

¹⁵Τότσης Χ., (2001), Ερμηνεία Φορολογίας Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων, Εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα.

εργοδότη και το μισθωτό, όσον αφορά την υποχρέωση για δήλωση και καταβολή του φόρου. Ενώ δηλαδή, καταρχήν, ο φόρος βαρύνει το μισθωτό, ωστόσο επειδή ο νόμος καθιστά υπεύθυνο για την παρακράτησή του τον εργοδότη, δεν αποκλείεται το φορολογικό βάρος να πέσει τελικά ολόκληρο ή κατά ένα μέρος του, πάνω στον εργοδότη, επειδή ο φόρος υπολογίστηκε λανθασμένα, ή γιατί παρέλειψε να τον παρακρατήσει. Αυτό συμβαίνει συνήθως όταν ο μισθωτός δεν έχει υποχρέωση ναυποβάλλει ατομική δήλωση.

3.3 Κοινή προοδευτική κλίμακα στο καθαρό φορολογητέο εισόδημα των μισθωτών (2011-2012)

Καταρχήν, ο φόρος εισοδήματος δεν επιβάλλεται στο ακαθάριστο εισόδημα των φορολογουμένων μισθωτών αλλά στο καθαρό, το οποίο προκύπτει αν από το ακαθάριστο αφαιρεθούν οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για την απόκτησή του¹⁶.

Η φορολογική νομοθεσία της χώρας μας για τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων έχει υιοθετήσει το σύστημα της κλιμακωτής προοδευτικότητας. Σύμφωνα με το σύστημα αυτό, όπως ειπώθηκε και παραπάνω, το καθαρό εισόδημα των φυσικών προσώπων διακρίνεται σε επιμέρους κλιμάκια, και σε κάθε κλιμάκιο εφαρμόζεται ένας διαφορετικός φορολογικός συντελεστής ο οποίος βγαίνει αυξανόμενος από τα κατώτερα στα ανώτερα κλιμάκια του εισοδήματος. Για το λόγο αυτό το εφαρμοζόμενο σύστημα ονομάζεται και σύστημα αύξουσας κλιμακωτής προοδευτικότητας. Με την εφαρμογή αυτού του συστήματος επιτυγχάνεται η ίση φορολογική θυσία μεταξύ φυσικών προσώπων που έχουν διαφορετικό εισόδημα, όπως υπαγορεύει η θεωρία της φθίνουσας χρησιμότητας εισοδήματος. Δηλαδή, στο μέτρο που αυξάνει το εισόδημα ενός φυσικού προσώπου, η οριακή μονάδα του εισοδήματός του καθίσταται όλο και λιγότερο χρήσιμη για το πρόσωπο που την αποκτά. Επομένως για να επιτευχθεί ίση φορολογική θυσία των ανωτέρων μονάδων σε σχέση με τις κατώτερες μονάδες εισοδήματος, θα πρέπει να αυξηθεί ο φορολογικός συντελεστής.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την κλίμακα φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων, που ίσχυε για εισοδήματα που αποκτήθηκαν από 1/1/2011 έως 31/12/2012, το συνολικό καθαρό εισόδημα των μισθωτών χωριζόταν σε

¹⁶Γεωργακόπουλος Θ., (1997), Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική, Εκδόσεις Μπένος, σελ.328.

οκτώκλιμάκια με αφορολόγητο όριο πρώτου κλιμακίου το ποσό των 5.000 ευρώ. Όπως φαίνεται και από τον παρακάτω πίνακα, οι συντελεστές των επόμενων τριών κλιμακίων είναι 10%, 18% και 25% για τα εισοδήματα άνω των 5.000, 12.000 και 16.000 ευρώ αντίστοιχα (βλέπε άρθρο 38 Ν. 4024/2011).

Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος Μισθωτών – Συνταξιούγων 2011 & 2012

Κλιμάκιο εισοδήματος (ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου (ευρώ)	Σύνολο	
			Εισοδήματος (ευρώ)	Φόρου (ευρώ)
5.000	0	0	5.000	0
7.000	10	700	12.000	700
4.000	18	720	16.000	1.420
10.000	25	2.500	26.000	3.920
14.000	35	4.900	40.000	8.820
20.000	38	7.600	60.000	16.420
40.000	40	16.000	100.000	32.420
Άνω των 100.000	45			

Σημειώνεται ότι για τους νέους ηλικίας έως και τριάντα ετών, για τους συνταξιούχους άνω των εξήντα πέντε ετών και τα άτομα με ειδικές ανάγκες, όπως ορίζονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 9 του Κ.Φ.Ε., ή συνταξιούχους ανεξαρτήτως ηλικίας με παιδιά με ειδικές ανάγκες, το αφορολόγητο ποσό ορίζεται στις εννιά χιλιάδες (9.000) ευρώ, εφόσον το δηλωθέν εισόδημα, πραγματικό ή αυτό που προκύπτει με βάση τις αντικειμενικές δαπάνες και υπηρεσίες και δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων του φορολογουμένου, δεν υπερβαίνει τις εννιά χιλιάδες (9.000) ευρώ. Ειδικά για τα πρόσωπα του προηγούμενου εδαφίου, όταν το συνολικό τους εισόδημα είναι από εννιά χιλιάδες (9.000) ευρώ και άνω, το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση την ανωτέρω κλίμακα περιορίζεται ώστε το συνολικό

καθαρό εισόδημα που προκύπτει μετά την αφαίρεση του φόρου να μην υπολείπεται του ποσού των εννιά χιλιάδων (9.000) ευρώ (βλέπε άρθρο 38 Ν. 4024/2011).

3.4 Εξέλιξη της Κλίμακας Φορολογίας Εισοδήματος τα τελευταία έτη (2007-2010)

Στους παρακάτω πίνακες ακολουθεί η εξέλιξη των φορολογικών συντελεστών για μισθωτούς και συνταξιούχους όσον αφορά τα έτη 2007 έως 2010.

Με το Ν. 3842/2010, ορίζεται ενιαία κλίμακα βάσει της οποίας υπολογίζεται ο φόρος εισοδήματος μισθωτών, συνταξιούχων αλλά και μη μισθωτών, επαγγελματιών. Η κλίμακα αυτή έχει εφαρμογή για τα εισοδήματα που αποκτώνται και τις δαπάνες που πραγματοποιούνται κατά περίπτωση, από 1.1.2010 και μετά. Είναι φανερό ότι σε σχέση με τα οριζόμενα στο Ν. 4024/2011, ο Ν. 3842/2010 επέβαλλε ένα υψηλότερο αφορολόγητο όριο (12.000 ευρώ).

Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος Μισθωτών – Συνταξιούχων 2010

Κλιμάκιο εισοδήματος (ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου (ευρώ)	Σύνολο	
			Εισοδήματος (ευρώ)	Φόρου (ευρώ)
12.000	0	0	12.000	0
4.000	18	720	16.000	720
6.000	24	1.440	22.000	2.160
4.000	26	1.040	26.000	3.200
6.000	32	1.920	32.000	5.120
8.000	36	2.880	40.000	8.000
20.000	38	7.600	60.000	15.600
40.000	40	16.000	100.000	31.600
Άνω των 100.000	45			

Με τις διατάξεις του άρθρου 9§1 του ΚΦΕ όπως ίσχυσαν με το άρθρο 1§3 του Ν. 3522/2006 οι φορολογικές κλίμακες (α) ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΙΣΘΩΤΩΝ-ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ και (β) ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΗ ΜΙΣΘΩΤΩΝ-ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ που ίσχυσαν για εισοδήματα που αποκτήθηκαν τα έτη 2007, 2008 και 2009 είχαν ως εξής:

Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος Μισθωτών – Συνταξιούγων 2009

Κλιμάκιο εισοδήματος (ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου (ευρώ)	Σύνολο	
			Εισοδήματος (ευρώ)	Φόρου (ευρώ)
12.000	0	0	12.000	0
18.000	25	4.500	30.000	4.500
45.000	35	15.750	75.000	20.250
άνω 75.000	40			

Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος Μισθωτών – Συνταξιούγων 2008

Κλιμάκιο Εισοδήματος (ευρώ)	Φορολ. συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου (ευρώ)	Σύνολο	
			Εισοδήματος	Φόρου
			(ευρώ)	(ευρώ)
12.000	0	0	12.000	0
18.000	27	4.860	30.000	4.860
45.000	37	16.650	75.000	21.510
Άνω των 75.000	40			

Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος Μισθωτών – Συνταξιούγων 2007

Κλιμάκιο Εισοδήματος (ευρώ)	Φορολ. συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου (ευρώ)	Σύνολο	
			Εισοδήματος (ευρώ)	Φόρου (ευρώ)
12.000	0	0	12.000	0
18.000	29	5.220	30.000	5.220
45.000	39	17.550	75.000	22.770
Ανω των 75.000	40			

Το αφορολόγητο ποσό του πρώτου κλιμακίου της παραπάνω κλίμακας υπολογισμού του φόρου αυξάνεται ως εξής:

- Κατά χίλια (1.000) ευρώ εάν ο φορολογούμενος έχει **ένα τέκνο** που τον βαρύνει.
- Κατά δύο χιλιάδες (2.000) ευρώ εάν έχει **δύο τέκνα** που τον βαρύνουν.
- Κατά δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ εάν έχει **τρία τέκνα** που τον βαρύνουν.

Το ποσό των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, προσ αυξάνεται κατά χίλια (1.000) ευρώ, για κάθε τέκνο πέραν του τρίτου που τον βαρύνουν. Συνεπώς, το αφορολόγητο όριο του πρώτου κλιμακίου της ανωτέρω (α) κλίμακας μισθωτών – συνταξιούγων διαμορφώνεται ως εξής:

- Σε Δεκατρείς χιλ. (13.000) ευρώ εάν ο φορολογούμενος έχει **ένα τέκνο** που τον βαρύνει.
- Σε Δεκατέσσερις χιλ. (14.000) ευρώ εάν ο φορολογούμενος έχει **δύο τέκνα** που τον βαρύνουν.
- Σε Είκοσι δύο χιλ. (22.000) ευρώ εάν ο φορολογούμενος έχει **τρία τέκνα** που τον βαρύνουν.
- Σε Είκοσι τρεις χιλ. (23.000) ευρώ εάν ο φορολογούμενος έχει **τέσσερα τέκνα** που τον βαρύνουν.

- Σε Είκοσι τέσσερις χιλ.(24.000)ευρώ εάν ο φορολογούμενος έχει πέντε τέκνα που τον βαρύνουν κτλ.

Το ποσό με το οποίο προσαυξάνεται το αφορολόγητο ποσό του πρώτου κλιμακίου, μειώνει το ποσό του δεύτερου κλιμακίου και εάν αυτό δεν επαρκεί το ποσό του τρίτου κλιμακίου.

Τονίζεται επίσης ότι, για την ορθή εφαρμογή όσων ορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο, ως τέκνα που βαρύνουν το φορολογούμενο, σύμφωνα με το άρθρο 7 του ν. 2238/1994, θεωρούνται:

α) Τα ανήλικα άγαμα τέκνα.

β) Τα ενήλικα άγαμα τέκνα τα οποία δεν έχουν υπερβεί το εικοστό πέμπτο έτος της ηλικίας τους και σπουδάζουν σε αναγνωρισμένες σχολές ή σχολεία του εσωτερικού ή του εξωτερικού ή παρακολουθούν δημόσια ή ιδιωτικά ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης στο εσωτερικό. Ειδικά, για τα τέκνα αυτά καθώς και για τα τέκνα που δεν σπουδάζουν, το χρονικό διάστημα κατά το οποίο θεωρούνται προστατευόμενα μέλη παρατείνεται μέχρι και δύο έτη, εφόσον κατά τα έτη αυτά είναι εγγεγραμμένα στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ.

γ) Τα άγαμα τέκνα τα οποία δεν υπάγονται στην προηγούμενη περίπτωση, εφόσον υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία.

δ) Τα τέκνα που είναι άγαμα ή διαζευγμένα ή τελούν σε κατάσταση χηρείας, εφόσον παρουσιάζουν αναπηρία εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και πάνω από διανοητική καθυστέρηση ή φυσική αναπηρία.

Τα πιο πάνω τέκνα θεωρείται ότι βαρύνουν το φορολογούμενο εφόσον συνυπολογιστούν με αυτόν και το ετήσιο φορολογούμενο και απαλλασσόμενο εισόδημά τους δεν υπερβαίνει το ποσό των δύο χιλιάδων εννιακοσίων (2.900) ευρώ ή το ποσό των έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ αν αυτά παρουσιάζουν αναπηρία εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και πάνω από διανοητική καθυστέρηση ή φυσική αναπηρία ή ψυχική πάθηση. Για την εξεύρεση του εισοδήματος των έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ δεν λαμβάνονται υπόψη τα εισοδήματα των περιπτώσεων α, β, γ και δ της παρ. 2 του άρθρου 7 του ν. 2238/1994 (εξωϊδρυματικό επίδομα, προνιακά επιδόματα κλπ.).

Το ποσό του φόρου που αναλογεί βάσει της φορολογικής κλίμακας κατά περίπτωση, ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση του δικαιούχου θα μειωθεί κατά

ποσοστό 1,5% και το υπόλοιπο αποτελεί το φόρο που πρέπει να παρακρατηθεί σε ετήσια βάση. Το ένα δέκατο τέταρτο (1/14) του ποσού αυτού, αποτελεί το φόρο που παρακρατείται κάθε μήνα από τον υπόχρεο εργοδότη, κατά την καταβολή των μισθών ή των συντάξεων. Το ίδιο ποσό φόρου πρέπει να παρακρατείται και από το ποσό που καταβάλλεται στο δικαιούχο, ως δώρο Χριστουγέννων. Το μισό του φόρου που αναλογεί στο μηνιαίο καθαρό εισόδημα, δηλαδή το ένα εικοστό όγδοο (1/28) του ετήσιου φόρου, αποτελεί το φόρο που αναλογεί στο ποσό που καταβάλλεται στο δικαιούχο ως δώρο Πάσχα ή ως επίδομα αδείας.

Σημειώνεται ακόμη ότι κατά τον υπολογισμό του παρακρατούμενου φόρου μισθωτών υπηρεσιών, τα ποσά που προκύπτουν θα στρογγυλοποιούνται στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο π.χ. αν προκύψει ποσό 14,3876 ευρώ θα παρακρατείται ποσό 14,39 ευρώ ή αν προκύψει ποσό 14,2237 θα παρακρατείται ποσό 14,22 ευρώ. Δηλαδή, ισχύει ο κανόνας στρογγυλοποίησης του κανονισμού 1103/97 της Ε.Ε. Για να τύχουν οι μισθωτοί και συνταξιούχοι των παραπάνω ελαφρύνσεων πρέπει να υποβάλλουν στους εργοδότες τους, το μήνα Ιανουάριο κάθε έτους και σε μεταγενέστερη μεταβολή, δήλωση οικογενειακής κατάστασης των παιδιών τους που συνοικούν μαζί τους και τους βαρύνουν.

Το αφορολόγητο ποσό του πρώτου κλιμακίου της παραπάνω κλίμακας υπολογισμού του φόρου για τα έτη 2008 και 2007 αυξάνεται ακριβώς με το ίδιο καθεστώς που ισχύει για το 2009, το οποίο αναλύσαμε στην προηγούμενη ενότητα του κεφαλαίου:

- Κατά χίλια (1.000) ευρώ εάν ο φορολογούμενος έχει **ένα τέκνο** που τον βαρύνει.
- Κατά δύο χιλιάδες (2.000) ευρώ εάν έχει **δύο τέκνα** που τον βαρύνουν.
- Κατά δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ εάν έχει **τρία τέκνα** που τον βαρύνουν.

3.5 Εκπιπόμενες Δαπάνες

Με τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων συνυποβάλλονται κατά περίπτωση τα εξής δικαιολογητικά από τα οποία αποδεικνύεται η πραγματοποίηση από το φορολογούμενο των δαπανών, τις οποίες

αυτός επικαλείται για έκπτωση από το εισόδημά του ή μείωση του φόρου που προκύπτει σ' αυτό, για¹⁷:

3.5.1 ΔΑΠΑΝΗ ΕΝΟΙΚΙΟΥ

Αποδείξεις που έχουν εκδοθεί από τον εκμισθωτή ή το νόμιμο εκπρόσωπό του. Αντί των οικείων αποδείξεων καταβολής ενοικίου, ο φορολογούμενος δικαιούται να υποβάλει υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986, από την οποία να προκύπτει το ποσό του ενοικίου που καταβλήθηκε από αυτόν για κύρια κατοικία του ιδίου και της οικογένειάς του, ως και τα στοιχεία των δικαιούχων στους οποίους το κατέβαλε και τον αριθμό του φορολογικού μητρώου των εκμισθωτών. Ποσοστό 20% της δαπάνης ενοικίου, η οποία δεν μπορεί να υπερβεί τα 1.200 ευρώ, **μειώνει το συνολικό φόρο**. Η μείωση αυτή αναγνωρίζεται μόνο όταν ο φορολογούμενος αναγράφει στις οικείες ενδείξεις της ετήσιας δήλωσης φόρου εισοδήματος τον ΑΦΜ του εκμισθωτή. Αν πρόκειται για εκμισθωτές που δεν κατοικούν ούτε διαμένουν στην Ελλάδα, μπορεί να αναγράφεται ο ΑΦΜ του πληρεξουσίου ή του νόμιμου εκπροσώπου τους. Για τους ανήλικους εκμισθωτές, που δεν έχουν ΑΦΜ, αναγράφεται ο ΑΦΜ του προσώπου που έχει την επιμέλεια του ανηλίκου.

3.5.2 ΔΑΠΑΝΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΩΝ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΥ

Για την απόδειξη της καταβολής του ποσού των ασφαλίσεων, με βάση τις οικείες ασφαλιστικές συμβάσεις, απαιτείται απόδειξη είσπραξης του ποσού των ασφαλίσεων ή σχετική βεβαίωση, από τις οποίες προκύπτει το είδος της ασφαλιστικής κάλυψης και το καθαρό καταβαλλόμενο ποσό των ασφαλίσεων, χωριστά από τυχόν οποιαδήποτε άλλη σχετική επιβάρυνση του ασφαλισμένου. Επίσης, τα στοιχεία του συμβαλλομένου και των ασφαλιζόμενων προσώπων, καθώς και τον αριθμό και την ημερομηνία της σχετικής σύμβασης. Το ποσό της δαπάνης αυτής **εκπίπτει από το συνολικό εισόδημα** και το ποσό της έκπτωσης δεν μπορεί να υπερβεί τα 1.200 ευρώ και για τους δύο συζύγους.

¹⁷ sup.kathimerini.gr/xtra/media/files/fin/ereisodimatos.doc

3.5.3 ΔΑΠΑΝΗ ΔΙΔΑΚΤΡΩΝ

Για την απόδειξη της καταβολής των διδάκτρων για ιδιαίτερα, κατ' οίκον, μαθήματα και για φροντιστήρια απαιτείται απόδειξη παροχής υπηρεσιών για το ποσό της αμοιβής, η οποία εκδίδεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά. Ποσοστό 20% της δαπάνης αυτής, η οποία δεν μπορεί να υπερβεί τα 1.200 ευρώ μειώνει **το συνολικό φόρο**.

Επιπλέον, για την απόδειξη καταβολής των δαπανών ασφαλιστρών ζωής ή θανάτου και διδάκτρων που καταβάλλει ο διαζευγμένος γονέας για τα τέκνα του που δεν βαρύνουν αυτόν αλλά τον άλλο γονέα τους με τον οποίο συγκατοικούν, απαιτείται και υπεύθυνη δήλωση ότι τα τέκνα είναι προστατευόμενα του άλλου γονέα με βάση το άρθρο 7 του ΚΦΕ, καθώς και τα στοιχεία των τέκνων και του άλλου γονέα (ονοματεπώνυμο, πατρώνυμο, έτος γέννησης, διεύθυνση κατοικίας ΑΦΜ και ΔΟΥ).

3.5.4 ΔΑΠΑΝΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΙΣΦΟΡΩΝ

Για την απόδειξη της καταβολής του ποσού των ασφαλιστικών εισφορών σε ταμεία ασφάλισης του υποχρέου, απαιτείται η σχετική βεβαίωση ή απόδειξη του ασφαλιστικού φορέα από την οποία προκύπτει το ποσό των ασφαλιστικών εισφορών που η καταβολή τους είναι υποχρεωτική από το νόμο, καθώς και το ποσό των καταβαλλόμενων εισφορών στις περιπτώσεις προαιρετικής ασφάλισης σε ταμεία που έχουν συσταθεί με νόμο, χωριστά από τυχόν άλλα ποσά για εκπρόθεσμη κτλ. καταβολή των εισφορών. **Το συνολικό ποσό** της δαπάνης των εισφορών αυτών **αφαιρείται από το συνολικό εισόδημα**.

3.5.5 ΔΑΠΑΝΗ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ

Έξοδα για ιατρικές επισκέψεις και εξετάσεις

Διπλότυπη απόδειξη, η οποία εκδίδεται από τον ιατρό κατά την είσπραξη της αμοιβής σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά.

Έξοδα νοσηλείας

α) Προκειμένου για νοσήλια σε ιδιωτικές κλινικές

β) Προκειμένου για νοσήλια σε κρατικά και λοιπά νοσηλευτικά ιδρύματα

Επιπλέον για την απόδειξη καταβολής των δαπανών ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης που καταβάλλει ο διαζευγμένος γονέας για τα τέκνα του που δεν βαρύνουν αυτόν αλλά τον άλλο γονέα τους με το οποίο συγκατοικούν, απαιτείται και υπεύθυνη δήλωση ότι τα τέκνα είναι προστατευόμενα του άλλου γονέα με βάση το άρθρο 7 του ΚΦΕ, καθώς και τα στοιχεία των τέκνων και του άλλου γονέα (ονοματεπώνυμο, πατρώνυμο, έτος γέννησης, διεύθυνση κατοικίας, ΑΦΜ και ΔΟΥ).

3.5.6 ΔΑΠΑΝΗ ΔΩΡΕΩΝ

Για την απόδειξη της καταβολής του ποσού των δωρεών ή χορηγιών, απαιτούνται τα ακόλουθα, κατά περίπτωση, δικαιολογητικά:

α) Προκειμένου για δωρεά ιατρικών μηχανημάτων και ασθενοφόρων αυτοκινήτων:

(αα) Βεβαίωση του δωρεοδόχου ότι έγινε αποδεκτή η δωρεά.

(αβ) Αντίγραφο του πρωτοκόλλου παράδοσης – παραλαβής.

(αγ) Σε περίπτωση αγοράς και άμεσης παράδοσης των δωρούμενων αντικειμένων, το νόμιμο στοιχείο που προβλέπεται από τον ΚΒΣ, από το οποίο προκύπτει η αξία τους.

Σε περίπτωση που ο δωρητής κατείχε από πριν τα δωρηθέντα αντικείμενα, η αξία τους προσδιορίζεται από τον προϊστάμενο της αρμόδιας ΔΟΥ.

β) Προκειμένου για χρηματικά ποσά:

(βα) Διπλότυπη απόδειξη ή γραμμάτιο είσπραξης του ποσού της δωρεάς ή χορηγίας, η οποία εκδίδεται από το νόμιμο εκπρόσωπο του δωρεοδόχου.

(ββ) Βεβαίωση ή αντίγραφο της οικείας πράξης του νόμιμου εκπροσώπου του δωρεοδόχου από την οποία να προκύπτει η αποδοχή της δωρεάς και η καταχώρηση του ποσού αυτής στα επίσημα βιβλία του δωρεοδόχου.

Σε περίπτωση δωρεάς χρηματικών ποσών με όρο, βεβαίωση του νόμιμου εκπροσώπου του δωρεοδόχου από την οποία να προκύπτει το ύψος του καθαρού προϊόντος που περιέρχεται στο δωρεοδόχο.

3.5.7 ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΚΩΝ

Για την απόδειξη της καταβολής των τόκων, απαιτείται, προκειμένου για:

α) Στεγαστικά δάνεια, σχετική βεβαίωση της Τράπεζας ή του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων ή του Ταχυδρομικού Ταμειυτηρίου ή άλλου πιστωτικού οργανισμού, από την οποία να προκύπτει ότι πρόκειται για στεγαστικό δάνειο για απόκτηση πρώτης κατοικίας (αγορά ή ανέγερση ή αποπεράτωση), ότι έχει εγγραφεί υποθήκη ή προσημείωση σε ακίνητο του φορολογουμένου ή του άλλου συζύγου ή των τέκνων τους που τους βαρύνουν, το ποσό μόνο των δεδουλευμένων συμβατικών τόκων (ληξιπρόθεσμων και απαιτητών) που όφειλε και κατέβαλε αυτός μέσα στο έτος 2008 καθώς και το έτος σύναψης του δανείου.

β) Νέα δάνεια που λαμβάνονται για εξόφληση παλιών στεγαστικών δανείων που είχαν ληφθεί για αγορά πρώτης κατοικίας, βεβαίωση της Τράπεζας ή γενικά του φορέα που χορήγησε το νέο δάνειο, από την οποία να προκύπτει ότι πρόκειται για νέο δάνειο για εξόφληση παλιού στεγαστικού δανείου, που είχε ληφθεί για αγορά πρώτης κατοικίας με υποθήκη ή προσημείωση σε ακίνητο του φορολογουμένου ή του άλλου συζύγου ή των τέκνων τους που τους βάρυναν, το ανεξόφλητο ποσό του παλιού δανείου και ο χρόνος λήξης του, ότι οι δεδουλευμένοι τόκοι που καταβλήθηκαν το έτος 2008 αφορούν το τμήμα του νέου δανείου που καταβλήθηκε για εξόφληση του υπόλοιπου ποσού του παλιού δανείου που δεν είχε εξοφληθεί μέχρι τη σύναψη του νέου δανείου, καθώς και ότι έχει εγγραφεί και για το νέο δάνειο υποθήκη ή προσημείωση σε ακίνητο του φορολογουμένου ή του άλλου συζύγου ή των τέκνων τους που τους βαρύνουν.

γ) Στεγαστικά δάνεια για απόκτηση πρώτης κατοικίας που χορηγούνται από ασφαλιστικές επιχειρήσεις στους υπαλλήλους τους, βεβαίωση αυτών που να περιλαμβάνει τα στοιχεία που αναφέρονται στην προηγούμενη περίπτωση α'.

δ) Προκαταβολές που έχουν χορηγηθεί από τα Ταμεία Αλληλοβοηθείας Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας, σχετική βεβαίωση αυτών, από την οποία να προκύπτει ότι ο φορολογούμενος είναι βοηθηματούχος του αντίστοιχου Ταμείου, ότι η προκαταβολή χορηγήθηκε σ' αυτόν με βάση τις διατάξεις του άρθρου 18 του ν.δ. 398/1974 (Φ.Ε.Κ. 116 Α') για απόκτηση πρώτης κατοικίας, το ποσό των τόκων, καθώς και ότι οι τόκοι αυτοί είναι δεδουλευμένοι και καταβλήθηκαν μέσα στο έτος 2008.

ε) Δάνεια που έχουν χορηγηθεί από τράπεζες, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, τα Ταχυδρομικά Ταμιευτήρια και λοιπούς πιστωτικούς οργανισμούς στο φορολογούμενο για αναστήλωση, επισκευή, συντήρηση ή εξωραϊσμό διατηρητέων κτισμάτων, καθώς και κτισμάτων που βρίσκονται σε περιοχές χαρακτηριζόμενες ως παραδοσιακά τμήματα πόλεων ή ως παραδοσιακοί οικισμοί, βεβαίωση αυτών που να περιλαμβάνει το ποσό των δεδουλευμένων τόκων που καταβλήθηκαν μέσα στο έτος 2008, καθώς και επικυρωμένο αντίγραφο της οικείας απόφασης για χαρακτηρισμό των κτισμάτων ως διατηρητέων ή σημείωση για την κανονιστική πράξη με την οποία χαρακτηρίστηκε η περιοχή, που βρίσκονται τα κτίσματα, ως παραδοσιακό τμήμα πόλεως ή ως παραδοσιακός οικισμός.

3.5.8 ΔΑΠΑΝΗ ΓΙΑ ΑΓΟΡΑ ΜΕΡΙΔΙΩΝ ΗΜΕΔΑΠΩΝ ΜΕΤΟΧΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΕΙΚΤΩΝ ΑΜΟΙΒΑΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Η έκπτωση από το εισόδημα της δαπάνης αγοράς μεριδίων μετοχικών και μεικτών αμοιβαίων κεφαλαίων εσωτερικού ισχύει για αγορές μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων που πραγματοποιήθηκαν μέσα στο 2005 και δεν μεταβιβάστηκαν για τρία έτη δηλαδή μέχρι 31-12-2008 και εφόσον το ποσό της δαπάνης αγοράς τους δεν προέρχεται από ρευστοποιήσεις ήδη υπάρχοντων μετοχικών και μεικτών αμοιβαίων κεφαλαίων, αλλά από νέα κεφάλαια.

Η ίδια έκπτωση ισχύει και για την αγορά μεριδίων μετοχικών και μεικτών αμοιβαίων κεφαλαίων εσωτερικού που είναι συνδεδεμένα με ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής μέσω εσωτερικού μεταβλητού κεφαλαίου, που πραγματοποιείται από 1-1-2007 έως 31-12-2009 και εφόσον διακρατηθούν τρία έτη, οπότε η πρώτη εφαρμογή θα γίνει με τις δηλώσεις του οικον. έτους 2011.

3.5.9 ΕΦΑΠΑΞ ΔΑΠΑΝΗ ΧΩΡΙΣ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ, ΛΟΓΩ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Για την αναγνώριση της δαπάνης χωρίς δικαιολογητικά των 2.400,00 Ευρώ απαιτούνται τα ακόλουθα δικαιολογητικά, από τα οποία πιστοποιείται η ιδιότητα του φορολογούμενου ή του κάθε προσώπου που συνοικεί με αυτόν και τον βαρύνει, ως ανάπηρος, τυφλός κ.τ.λ., λόγω της οποίας δικαιούται ο φορολογούμενος την έκπτωση αυτής της δαπάνης.

α) Προκειμένου για αναπήρους με αναπηρία 67% και πάνω από νοητική καθυστέρηση, φυσική αναπηρία ή ψυχική πάθηση, γνωμάτευση της οικείας πρωτοβάθμιας υγειονομικής επιτροπής της νομαρχίας, η διαδικασία για την έκδοση της οποίας ορίζεται στην

1035166/400/A' 0012/ΠΟΛ. 1087/9-3-93 (Φ.Ε.Κ. 198B') κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

β) Προκειμένου για τυφλούς, βεβαίωση της αρμόδιας Διεύθυνσης της οικείας νομαρχίας ότι είναι γραμμένοι στο γενικό μητρώο τυφλών, που τηρείται σ' αυτήν.

γ) Προκειμένου για νεφροπαθείς που τελούν υπό αιμοκάθαρση ή περιτοναϊκή κάθαρση ή έχουν κάνει μεταμόσχευση νεφρού, καθώς και πρόσωπα που πάσχουν από μεσογειακή δρεπανοκυτταρική και μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία και κάνουν μεταγγίσεις αίματος, σχετική βεβαίωση του φορέα (νοσοκομείο, ιδιωτική κλινική κτλ) που έκανε τη μεταμόσχευση νεφρού ή που κάνει την αιμοκάθαρση ή τις μεταγγίσεις, από την οποία να προκύπτει η κατάσταση τους αυτή.

δ) Προκειμένου για ανάπηρους αξιωματικούς ή οπλίτες ή θύματα πολέμου, καθώς και αναπήρους ή θύματα εθνικής αντίστασης ή εμφύλιου πολέμου, σύμφωνα με τις διατάξεις των νόμων 1543/1985 (Φ.Ε.Κ. 73 Α') και 1863/1985 (Φ.Ε.Κ. 204 Α'), όπως τροποποιήθηκαν με το νόμο 1976/1991 (ΦΕΚ 184 Α), σχετική βεβαίωση της αρμόδιας Υπηρεσίας του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

3.5.10 ΔΑΠΑΝΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ

α) Για την απόδειξη της καταβολής της διατροφής από τον ένα σύζυγο στον άλλο υποβάλλονται επικυρωμένο αντίγραφο της σχετικής δικαστικής απόφασης ή της σχετικής συμβολαιογραφικής πράξης και β) υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986 του συζύγου που την εισέπραξε, στην οποία θα αναγράφεται ο ΑΦΜ του, το ετήσιο ποσό που εισέπραξε και τα στοιχεία αυτού που την κατέβαλε.

3.5.11 ΔΑΠΑΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ-ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ- ΤΗΛΕΘΕΡΜΑΝΣΗΣ κ.τ.λ.

Για την απόδειξη της δαπάνης:

α) αλλαγής εγκατάστασης χρήσης καυσίμου από πετρέλαιο σε φυσικό αέριο ή για νέα εγκατάσταση φυσικού αερίου ηλιοθερμικών και φωτοβολταϊκών συστημάτων,

β) αντικατάστασης του λέβητα πετρελαίου για την εγκατάσταση συστήματος τηλεθέρμανσης ή νέας εγκατάστασης τηλεθέρμανσης, με σκοπό τη θέρμανση των σπιτιών,

γ) αγοράς και εγκατάστασης ηλιακών συλλεκτών για θέρμανση νερού (ηλιακοί θερμοσίφωνες) ή για εγκατάσταση κεντρικού κλιματισμού με χρήση ηλιακής ενέργειας,

δ) αγοράς αποκεντρωμένων συστημάτων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας που βασίζονται σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (φωτοβολταϊκά, μικρές ανεμογεννήτριες), καθώς και συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και ψύξης-θέρμανσης με χρήση φυσικού αερίου ή ανανεώσιμων πηγών και

ε) θερμομόνωσης κτηρίων που ήδη υπάρχουν και για τα οποία δεν προβλέπονταν η τοποθέτηση θερμομονωτικών υλικών, απαιτούνται τα δικαιολογητικά που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά.

Εάν οι προηγούμενες δαπάνες (α) έως (ε) αφορούν εργασίες που γίνονται σε πολυκατοικία, ο διαχειριστής της πολυκατοικίας εκδίδει και χορηγεί σε κάθε συνιδιοκτήτη συγκεντρωτική κατάσταση δαπανών, στην οποία επισυνάπτονται φωτοαντίγραφα των πρωτότυπων δικαιολογητικών και στην οποία εμφανίζονται τα ονόματα των συνιδιοκτητών, τα χιλιοστά του καθενός και το ποσό της δαπάνης που αναλογεί στον καθένα.

Στις δαπάνες αυτές περιλαμβάνεται και το ποσό που καταβάλλεται για τέλη σύνδεσης στην εταιρεία παροχής αερίου, ενώ δεν περιλαμβάνεται το ποσό που καταβάλλεται ως εγγύηση.

3.5.12 ΔΑΠΑΝΗ ΓΙΑ ΔΕΞΙΩΣΕΙΣ ΓΑΜΩΝ- ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ- ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΑ- ΥΔΡΑΥΛΙΚΟΥΣ κ.τ.λ.

Για την απόδειξη της δαπάνης:

α) για τη διενέργεια δεξιώσεων γάμων και βαπτίσεων, η δαπάνη που καταβάλλεται σε κάθε είδους χώρους εστίασης και ψυχαγωγίας,

β) που καταβάλλεται σε μεσίτες ακινήτων, ωδεία, σχολές χορού, ρυθμικής και μπαλέτου, σχολές πολεμικών τεχνών, πάλης και παρόμοιων αθλημάτων, γυμναστήρια, κολυμβητήρια, ινστιτούτα ή κέντρα αδυνατίσματος και αισθητικής, κομμωτήρια, διαιτολόγους, διατροφολόγους, ομοιοπαθητικούς, λογοθεραπευτές, μασέρ.

γ) που καταβάλλεται για παροχή υπηρεσιών για την επισκευή και συντήρηση της εγκατάστασης και των συσκευών κλιματισμού (ψύξη-θέρμανση), καθώς και αυτών εξαερισμού χώρων,

δ) που καταβάλλεται για παροχή υπηρεσιών σε υδραυλικούς, ηλεκτρολόγους, ελαιοχρωματιστές και λοιπούς επαγγελματίες που ασχολούνται με την επισκευή και συντήρηση οικοδομών, όπως ξυλουργούς, επαγγελματίες τοποθέτησης πλακιδίων, υαλοπινάκων και μεταλλικών κουφωμάτων, συντηρητές καλοριφέρ, ασανσέρ κ.λπ. απαιτούνται τα δικαιολογητικά που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΒΣ, όπως ισχύουν κάθε φορά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

4.1 Εισαγωγικές έννοιες

Οι δυο βασικοί νόμοι που ρυθμίζουν το σύστημα των αντικειμενικών δαπανών στην Ελλάδα είναι ο Ν. 2238/1994 (άρθρα 16-19) και ο Ν. 3842/2010 (άρθρο 3). Στο παρόν κεφάλαιο πραγματοποιείται ανάλυση και σύγκριση επί των βασικών διατάξεων των νόμων αυτών καθώς και πιο πρόσφατων νόμων που επηρεάζουν τη διαδικασία προσδιορισμού του εισοδήματος σύμφωνα με τις αντικειμενικές δαπάνες.

Στο άρθρο 15 του Ν. 2238/1994 ορίζεται ότι το συνολικό εισόδημα προσδιορίζεται, κατ' εξαίρεση, με βάση τις δαπάνες διαβίωσης του φορολογουμένου και των προσώπων που συνοικούν με αυτόν και τον βαρύνουν, όταν το συνολικό ποσό των δαπανών που προσδιορίζεται κατά τα επόμενα άρθρα είναι ανώτερο από το συνολικό καθαρό εισόδημα των κατηγοριών Α' έως Ζ'. Το εισόδημα που υπόκειται σε φόρο στην περίπτωση αυτή προσδιορίζεται κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 19 του ίδιου νόμου.

Το άρθρο 3 του Ν. 3842/2010 έρχεται να αντικαταστήσει το τίτλο του άρθρου 15 του προγενέστερου νόμου από *«Προσδιορισμός εισοδήματος με βάση την τεκμαρτή δαπάνη»* σε *«Προσδιορισμός εισοδήματος με βάση αντικειμενικές δαπάνες και υπηρεσίες»*.

Μέχρι αυτό το σημείο της ανάλυσης, λοιπόν, ο Ν. 3842/2010 δε φαίνεται να μεταβάλλει κάποιο ουσιαστικό ζήτημα του συστήματος αντικειμενικών δαπανών.

4.2 Άρθρο 16 Ν. 2238/1994 - Αντικειμενικές Δαπάνες και Υπηρεσίες

Σύμφωνα με το άρθρο 16 του Ν. 2238/1994, για τον προσδιορισμό του αντικειμενικού εισοδήματος με βάση τη συνολική ετήσια δαπάνη του φορολογουμένου, της συζύγου του και των προσώπων που συνοικούν και τους βαρύνουν λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα:

4.2.1 ΚΥΡΙΕΣ, ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΚΑΙ ΕΞΟΧΙΚΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ

Το άρθρο 16 του Ν. 2238/1994 ορίζει ότι στις αντικειμενικές δαπάνες λαμβάνεται υπόψη το ετήσιο τεκμαρτό μίσθωμα για ιδιοκατοικούμενη ή μισθούμενη κύρια κατοικία άνω των διακοσίων (200) τετραγωνικών μέτρων και για δευτερεύουσα κατοικία γενικώς άνω των εκατόν πενήντα (150) τετραγωνικών μέτρων, όπως αυτό εξευρίσκεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 22¹⁸, το οποίο πολλαπλασιάζεται με συντελεστή δύο. Το τεκμαρτό μίσθωμα μιας ή περισσότερων εξοχικών κατοικιών υπολογίζεται σε καθεμιά από αυτές για τρεις (3) μήνες το έτος. Αν ο φορολογούμενος, η σύζυγός του και τα πρόσωπα που συνοικούν με αυτόν και τον βαρύνουν έχουν στην κατοχή ή στην κυριότητά τους ή έχουν μισθώσει περισσότερα ακίνητα με συνολική επιφάνεια άνω των εκατόν πενήντα (150) τετραγωνικών μέτρων, τα οποία χρησιμοποιούνται από αυτούς ως δευτερεύουσα κατοικία, τότε για τον υπολογισμό του τεκμαρτού μισθώματός τους λαμβάνονται υπόψη όλες οι μισθούμενες ή ιδιοκατοικούμενες δευτερεύουσες κατοικίες. Για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου δεν λαμβάνεται υπόψη η τεκμαρτή δαπάνη για δευτερεύουσα κατοικία με επιφάνεια μέχρι εκατόν πενήντα (150) τετραγωνικά μέτρα που βρίσκεται σε χωριό ή πόλη με πληθυσμό κάτω από πέντε χιλιάδες (5.000) κατοίκους και η οποία περιήλθε στον φορολογούμενο ή τη σύζυγό του από κληρονομιά, προίκα ή γονική παροχή, εκτός από τις κατοικίες που βρίσκονται σε περιοχές οι οποίες χαρακτηρίζονται κατά την κείμενη νομοθεσία ως τουριστικοί τόποι. Τα ποσά της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης που προκύπτουν από την

¹⁸Σε περίπτωση που η οικοδομή κατοικήθηκε από τον ιδιοκτήτη της, το ετήσιο ακαθάριστο εισόδημα αυτής δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το τριάντισι τοις εκατό (3,5%) της αξίας του ακινήτου, όπως αυτή προσδιορίζεται ως το γινόμενο των εξής παραγόντων:

α) Της κύριας επιφάνειας της οικοδομής, στην οποία προστίθεται και ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) της επιφάνειας των αποθηκευτικών χώρων, καθώς και των χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων που ενδεχόμενα υπάρχουν στην οικοδομή - κατοικία.

β) Της τιμής ζώνης για τις περιοχές που ισχύει το αντικειμενικό σύστημα προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων ή της τιμής εκκίνησης για τις λοιπές περιοχές, οι οποίες ισχύουν κατά την 1η Ιανουαρίου κάθε έτους, όπως αυτές ορίζονται από τις διατάξεις των άρθρων 41 και 41α του Ν.1249/1982 (ΦΕΚ 43 Α').

γ) Του διορθωτικού συντελεστή, ο οποίος, ανάλογα με την τιμή ζώνης ή εκκίνησης του ακινήτου ορίζεται ως ακολούθως:

Τιμή ζώνης ή εκκίνησης για κάθε τετραγωνικό μέτρο	Συντελεστής
Μέχρι 440 ευρώ	1,10
Πάνω από 440 έως 734 ευρώ	1,20
Πάνω από 734 έως 1.174 ευρώ	1,30
Πάνω από 1.174 ευρώ	1,40

δ) Του συντελεστή παλαιότητας. Ως συντελεστής παλαιότητας λαμβάνεται αυτός που ισχύει κάθε φορά στη φορολογία κεφαλαίου για τον προσδιορισμό της αξίας κτιρίων με βάση την τιμή ζώνης. Το τεκμαρτό μίσθωμα μιας ή περισσότερων εξοχικών κατοικιών υπολογίζεται σε κάθε μία από αυτές για τρεις (3) μήνες το έτος. Οι διατάξεις των τεσσάρων τελευταίων εδαφίων της προηγούμενης παραγράφου, εφαρμόζονται ανάλογα και στην περίπτωση αυτή.

εφαρμογή των διατάξεων της περίπτωσης αυτής, περιορίζονται κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) στις περιπτώσεις όπου οι κατοικίες - κύριες και δευτερεύουσες - που προσδιορίζουν την τεκμαρτή δαπάνη αποκτήθηκαν από κληρονομιά ή δωρεά ή γονική παροχή, καθώς και αυτές που αποκτήθηκαν από επαχθή αιτία από συνταξιούχο πριν από τη συνταξιοδότησή του.

Από την άλλη πλευρά, το άρθρο 3 του **N. 3842/2010** αλλάζει ριζικά τον τρόπο υπολογισμού της δαπάνης και αναφέρει ότι η ετήσια αντικειμενική δαπάνη, με βάση τα τετραγωνικά μέτρα της ιδιοκατοικούμενης ή μισθωμένης ή της δωρεάν παραχωρούμενης κύριας κατοικίας ορίζεται κλιμακωτά, για τα ογδόντα (80) πρώτα τετραγωνικά μέτρα κύριων χώρων αυτής, με τριάντα (30) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο, για τα επόμενα από ογδόντα ένα (81) μέχρι και εκατόν είκοσι (120) τετραγωνικά μέτρα κύριων χώρων αυτής, με πενήντα (50) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο, για τα επόμενα από εκατόν είκοσι ένα (121) μέχρι και διακόσια (200) τετραγωνικά μέτρα κύριων χώρων αυτής, με ογδόντα (80) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο, για τα διακόσια ένα (201) έως τριακόσια (300) τετραγωνικά μέτρα κύριων χώρων αυτής, με εκατόν πενήντα (150) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο και για τα πλέον των τριακοσίων (300) τετραγωνικών μέτρων κύριων χώρων αυτής, με τριακόσια (300) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο. Για τον υπολογισμό της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης των βοηθητικών χώρων της κύριας κατοικίας ορίζεται ποσό τριάντα (30) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο. Τα παραπάνω ποσά προσαυξάνονται, προκειμένου για κατοικίες που βρίσκονται σε περιοχές με τιμή ζώνης, σύμφωνα με τον αντικειμενικό προσδιορισμό των ακινήτων, από 2.800 ευρώ έως 4.999 ευρώ το τετραγωνικό μέτρο, κατά ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) και για περιοχές με τιμή ζώνης από 5.000 ευρώ και άνω το τετραγωνικό μέτρο, κατά ποσοστό εβδομήντα τοις εκατό (70%). Όλα τα παραπάνω ποσά προσαυξάνονται, προκειμένου για μονοκατοικίες, κατά ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%). Επιπλέον, η ετήσια αντικειμενική δαπάνη, που εκτιμάται με βάση τα τετραγωνικά μέτρα μιας ή περισσότερων ιδιοκατοικούμενων ή μισθωμένων δευτερευουσών κατοικιών, καθώς και των βοηθητικών χώρων αυτών, ορίζεται στο ένα δεύτερο (1/2) της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης όπως αυτή ορίζεται στην περίπτωση α'.

Ωστόσο, το σύστημα αυτό ίσχυσε μόνο για το οικονομικό έτος 2011, όταν και αντικαταστάθηκε από αντίστοιχο του **N. 3986/2011**. Στο νόμο αυτό ουσιαστικά έχουμε «οριζόντιες» αυξήσεις σε όλα τα κλιμάκια επιφάνειας στις κύριες κατοικίες.

Πιο συγκεκριμένα, για τα ογδόντα (80) πρώτα τετραγωνικά μέτρα κύριων χώρων αυτής, η αντικειμενική δαπάνη αυξάνεται σε σαράντα (40) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο, για τα επόμενα από ογδόντα ένα (81) μέχρι και εκατόν είκοσι (120) τετραγωνικά μέτρα κύριων χώρων αυτής, σε εξήντα πέντε (65) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο, για τα επόμενα από εκατόν είκοσι ένα (121) μέχρι και διακόσια (200) τετραγωνικά μέτρα κύριων χώρων αυτής, σε εκατόν δέκα (110) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο, για τα διακόσια ένα (201) έως τριακόσια (300) τετραγωνικά μέτρα κύριων χώρων αυτής, σε διακόσια (200) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο και για τα πλέον των τριακοσίων (300) τετραγωνικών μέτρων κύριων χώρων αυτής, σε τετρακόσια (400) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο. Αντίστοιχα, η ετήσια αντικειμενική δαπάνη για τους βοηθητικούς χώρους της κύριας κατοικίας αυξάνεται σε σαράντα (40) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο.

Βάσει των παραπάνω, παρατίθενται στον επόμενο πίνακα παραδείγματα υπολογισμού της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης για κατοικίες με κριτήριο την επιφάνειά τους, την τιμή ζώνης του οικοπέδου καθώς και το οικονομικό έτος αναφοράς.

Περιγραφή	2012	2011	Διαφορά 2011-12
Κύριες Κατοικίες – Διαμερίσματα			
70 τμ, χωρίς βοηθητικούς χώρους, τιμή ζώνης < 2.800 €/τμ	70 τ.μ. X 40 €/τμ = 2.800	70 τ.μ. X 30 €/τμ = 2.100	700
135 τμ, χωρίς βοηθητικούς χώρους, τιμή ζώνης < 2.800 €/τμ	80 τ.μ. X 40 €/τμ = 3.200 40 τ.μ. X 65 €/τμ = 2.600 15 τ.μ. X 110 €/τμ = 1.650 7.450	80 τ.μ. X 30 €/τμ = 2.400 40 τ.μ. X 50 €/τμ = 2.000 15 τ.μ. X 80 €/τμ = 1.200 5.600	1.850
220 τμ, χωρίς βοηθητικούς χώρους, τιμή ζώνης < 2.800 €/τμ	80 τ.μ. X 40 €/τμ = 3.200 40 τ.μ. X 65 €/τμ = 2.600 80 τ.μ. X 110 €/τμ = 8.800 20 τ.μ. X 200 €/τμ = 4.000 18.600	80 τ.μ. X 30 €/τμ = 2.400 40 τ.μ. X 50 €/τμ = 2.000 80 τ.μ. X 80 €/τμ = 6.400 20 τ.μ. X 150 €/τμ = 3.000 13.800	4.800
70 τμ, χωρίς βοηθητικούς χώρους, 2.800 ≤ τιμή ζώνης ≤ 4.999 €/τμ	2.800*1,4 = 3.920	2.100*1,4 = 2.940	980
135 τμ, χωρίς βοηθητικούς χώρους, 2.800 ≤ τιμή ζώνης ≤ 4.999 €/τμ	7.450*1,4 = 10.430	5.600*1,4 = 7.840	2.590
220 τμ, χωρίς βοηθητικούς χώρους, 2.800 ≤ τιμή ζώνης ≤ 4.999 €/τμ	18.600*1,4 = 26.040	13.800*1,4 = 19.320	6.720
70 τμ, χωρίς βοηθητικούς χώρους, τιμή ζώνης ≥ 5.000 €/τμ	2.800*1,7 = 4.760	2.100*1,7 = 3.570	1.190
135 τμ, χωρίς βοηθητικούς χώρους, τιμή ζώνης ≥ 5.000 €/τμ	7.450*1,7 = 12.665	5.600*1,7 = 9.520	3.145
220 τμ, χωρίς βοηθητικούς χώρους, τιμή ζώνης ≥ 5.000 €/τμ	18.600*1,7 = 31.620	13.800*1,7 = 23.460	8.160
70 τμ, 30 τμ βοηθητικοί χώροι, τιμή	70 τ.μ. X 40 €/τμ = 2.800	70 τ.μ. X 30 €/τμ = 2.100	1.000

Περιγραφή	2012	2011	Διαφορά 2011-12
ζώνης < 2.800 €/τμ	30 τ.μ. X 40 €/τμ = 1.200 4.000	30 τ.μ. X 30 €/τμ = 900 3.000	
220 τμ, 30 τμ βοηθητικοί χώροι, 2.800≤τιμή ζώνης ≤ 4.999 €/τμ	18.600*1,4 = 26.040 30 τ.μ. X 40 €/τμ = 1.200 27.240	13.800*1,4 = 19.320 30 τ.μ. X 30 €/τμ = 900 20.220	7.020
Κύριες Κατοικίες – Μονοκατοικίες			
70 τμ, χωρίς βοηθητικούς χώρους, τιμή ζώνης < 2.800 €/τμ	2.800*1,2 = 3.360	2.100*1,2 = 2.520	840
135 τμ, χωρίς βοηθητικούς χώρους, τιμή ζώνης < 2.800 €/τμ	7.450*1,2 = 8.940	5.600*1,2 = 6.720	2.220
220 τμ, χωρίς βοηθητικούς χώρους, τιμή ζώνης < 2.800 €/τμ	18.600*1,2 = 22.320	13.800*1,2 = 16.560	5.760
Δευτερεύουσες – Εξοχικές Κατοικίες			
70 τμ, χωρίς βοηθητικούς χώρους, τιμή ζώνης < 2.800 €/τμ	2.800*0,5 = 1.400	2.100*0,5 = 1.050	350
135 τμ, χωρίς βοηθητικούς χώρους, τιμή ζώνης < 2.800 €/τμ	7.450*0,5 = 3.725	5.600*0,5 = 2.800	925
220 τμ, χωρίς βοηθητικούς χώρους, τιμή ζώνης < 2.800 €/τμ	18.600*0,5 = 9.300	13.800*0,5 = 6.900	2.400

Όπως γίνεται φανερό από τον παραπάνω πίνακα, ο προσδιορισμός τις αντικειμενικής δαπάνης για κατοικίες ακολουθεί πλέον (Ν. 3842/2010) τη λογική της κλίμακας φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων. Βέβαια, με τις προσαρμογές του Ν. 3986/2011 είναι ξεκάθαρο ότι η σχετική δαπάνη για το οικονομικό έτος 2012 υπολογίζεται σημαντικά υψηλότερη σε σχέση με το 2011, και η διαφορά αυτή αυξάνεται αναλογικά με την επιφάνεια και την τιμή ζώνης της κατοικίας. Γενικότερα, κατά την τρέχουσα υποβολή φορολογικών δηλώσεων οι ιδιοκτήτες μεγάλων ακινήτων με υψηλές τιμές ζώνης επιβαρύνονται με «τεκμήρια» που σε πολλές περιπτώσεις υπερβαίνουν τις 20.000 ευρώ.

4.2.2ΕΠΙΒΑΤΙΚΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ

Το άρθρο 16 του Ν. 2238/1994λαμβάνει επίσης υπόψη την ετήσια τεκμαρτή δαπάνη που υπολογίζεται με βάση το ύψος των ετήσιων εξόδων συντήρησης και κυκλοφορίας επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης. Η δαπάνη αυτή προσδιορίζεται ανάλογα με τους φορολογήσιμους ίππους¹⁹ του αυτοκινήτου και της συμμετοχής της τεκμαρτής αυτής δαπάνης στους οικογενειακούς προϋπολογισμούς, ως ακολούθως:

¹⁹Οι φορολογήσιμοι ίπποι εξαρτώνται από τον κυβισμό του αυτοκινήτου. Περισσότερες πληροφορίες: http://www.contracts.com/?page_id=426

Φορολογήσιμοι ίπποι αυτοκινήτου	Τεκμαρτή δαπάνη σε ευρώ
≤7	4.800
8	6.100
9	8.000
10	9.900
11	11.800
12	14.200
13	16.700
14	20.500
15	26.500
16	33.600
17	41.300
18	49.500
19	57.800
20	66.600
21	75.700
22-23	85.300
24-25	95.900
26-27	107.900
≥ 28	112.900

Η τεκμαρτή αυτή δαπάνη από κάθε επιβατικό αυτοκίνητο ιδιωτικής χρήσης μειώνεται ανάλογα με την παλαιότητά του, η οποία υπολογίζεται από το έτος της πρώτης κυκλοφορίας του στην Ελλάδα, κατά ποσοστό:

αα) Δέκα πέντε τοις εκατό (15%) για χρονικό διάστημα πάνω από πέντε (5) έτη και μέχρι δέκα (10) έτη,

ββ) Είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) για χρονικό διάστημα πάνω από δέκα (10) έτη και μέχρι δέκα πέντε (15) έτη,

γγ) Σαράντα τοις εκατό (40%) για χρονικό διάστημα πάνω από δέκα πέντε (15) έτη. Το ίδιο ποσοστό μείωσης υπολογίζεται για τη δαπάνη που προκύπτει με βάση το αυτοκίνητο που έχει αγοραστεί από τον Οργανισμό Διαχείρισης Δημόσιου Υλικού (ΟΔΔΥ), καθώς και όταν πρόκειται για επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης τα οποία είναι ειδικά διασκευασμένα για αναπήρους. Ως επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης ειδικά διασκευασμένα για αναπήρους θεωρούνται εκείνα που διασκευάστηκαν ύστερα από άδεια της αρμόδιας αρχής για να οδηγούνται από πρόσωπα που παρουσιάζουν αναπηρία με ποσοστό τουλάχιστον εξήντα επτά τοις εκατό (67%) από φυσική αναπηρία, νοητική καθυστέρηση ή ψυχική πάθηση ή για να μεταφέρουν αυτά τα πρόσωπα μαζί με τα αντικείμενα που είναι απαραίτητα για τη μετακίνησή τους.

δδ) Πενήντα τοις εκατό (50%) για τη δαπάνη που προκύπτει με βάση αυτοκίνητο που ανήκει στην κυριότητα του φορολογούμενου για χρονικό διάστημα πάνω από δέκα (10) έτη, εφόσον αυτός έχει ηλικία πάνω από εξήντα (60) έτη και αποκτά αποκλειστικώς εισοδήματα από συντάξεις ή και από ιδιοκατοίκηση κύριας και δευτερεύουσας κατοικίας, καθώς και για τη δαπάνη που προκύπτει με βάση το επιβατικό αυτοκίνητο ιδιωτικής χρήσης ιδιοκτησίας προσώπου που το εισήγαγε με μειωμένους δασμούς, φόρους ή τέλη λόγω μετοικεσίας του από την αλλοδαπή, για τα δύο αμέσως επόμενα έτη από τη λήξη της απαλλαγής της περ. ε' του άρθρου 18, εφόσον ο δικαιούχος της μείωσης εξακολουθεί κατά τα έτη αυτά να κατοικεί στην Ελλάδα.

εε) Εξήντα τοις εκατό (60%) για χρονικό διάστημα πάνω από τριάντα (30) έτη από το έτος κατασκευής, εφόσον διαθέτουν πιστοποιητικό αυθεντικότητας, το οποίο εκδίδεται από διεθνή ή ημεδαπό φορέα που έχει αρμοδιότητα να εκδίδει αυτό το πιστοποιητικό.

Στην περίπτωση κατά την οποία ο φορολογούμενος, η σύζυγός του και τα προστατευόμενα μέλη είναι κύριοι ή κάτοχοι και άλλων επιβατικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης, η τεκμαρτή δαπάνη που προκύπτει για τα αυτοκίνητα αυτά λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της συνολικής τεκμαρτής δαπάνης. Η τεκμαρτή δαπάνη που προκύπτει βάσει επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης του οποίου κύριος ή κάτοχος είναι ανήλικο τέκνο, λογίζεται ως τεκμαρτή δαπάνη του γονέα που έχει το μεγαλύτερο εισόδημα και αν αυτός έχασε τη γονική μέριμνα του άλλου γονέα. Σε περίπτωση απόκτησης ή μεταβίβασης με οποιονδήποτε τρόπο επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης κατά τη διάρκεια του έτους, η τεκμαρτή δαπάνη περιορίζεται σε τόσα δωδέκατα όσοι και οι μήνες κυριότητας ή κατοχής του αυτοκινήτου. Διάστημα μεγαλύτερο από δέκα πέντε (15) ημέρες λογίζεται ως ολόκληρος μήνας.

Ωστόσο, με το άρθρο 3 του Ν. **3842/2010** εγκαταλείφθηκε η χρήση των φορολογήσιμων ίπων, ως κριτήριο για τον υπολογισμό της αντικειμενικής δαπάνης, και αντικαταστάθηκε από τα κυβικά εκατοστά (κυβισμό) του αυτοκινήτου. Πιο συγκεκριμένα, προβλέπεται ότι η ετήσια αντικειμενική δαπάνη επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης είναι:

αα) τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ για αυτοκίνητα μέχρι χίλια διακόσια (1.200) κυβικά εκατοστά.

ββ) για αυτοκίνητα μεγαλύτερα των χιλίων διακοσίων (1.200) κυβικών εκατοστών προστίθενται τριακόσια (300) ευρώ ανά εκατό (100) κυβικά εκατοστά μέχρι τα δύο χιλιάδες (2.000) κυβικά εκατοστά.

γγ) για αυτοκίνητα μεγαλύτερα των δύο χιλιάδων (2.000) κυβικών εκατοστών προστίθενται πεντακόσια (500) ευρώ ανά εκατό (100) κυβικά εκατοστά και μέχρι τρεις χιλιάδες (3.000) κυβικά εκατοστά.

δδ) για αυτοκίνητα μεγαλύτερα από τρεις χιλιάδες (3.000) κυβικά εκατοστά προστίθενται επτακόσια (700) ευρώ ανά εκατό (100) κυβικά εκατοστά.

Ο ίδιος Νόμος προβλέπει αντίστοιχες με το Ν. 2238/1994 μειώσεις της αντικειμενικής δαπάνης ανάλογα με την παλαιότητα του αυτοκινήτου, και πιο συγκεκριμένα:

αα) Τριάντα τοις εκατό (30%) για χρονικό διάστημα πάνω από πέντε (5) έτη και μέχρι δέκα (10) έτη,

ββ) Πενήντα τοις εκατό (50%) για χρονικό διάστημα πάνω από δέκα (10) έτη. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν και τα αυτοκίνητα που είναι ειδικά κατασκευασμένα για κινητικά ανάπηρους.

Ομοίως με τις κατοικίες, η αντικειμενική δαπάνη για επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης αναπροσαρμόστηκε από τις διατάξεις του Ν. 3986/2011, ως εξής:

αα) τέσσερις χιλιάδες (4.000) ευρώ για αυτοκίνητα μέχρι χίλια διακόσια (1.200) κυβικά εκατοστά.

ββ) για αυτοκίνητα μεγαλύτερα των χιλίων διακοσίων (1.200) κυβικών εκατοστών προστίθενται εξακόσια (600) ευρώ ανά εκατό (100) κυβικά εκατοστά μέχρι τα δύο χιλιάδες (2.000) κυβικά εκατοστά.

γγ) για αυτοκίνητα μεγαλύτερα των δύο χιλιάδων (2.000) κυβικών εκατοστών προστίθενται εννιακόσια (900) ευρώ ανά εκατό (100) κυβικά εκατοστά και μέχρι τρεις χιλιάδες (3.000) κυβικά εκατοστά.

δδ) για αυτοκίνητα μεγαλύτερα από τρεις χιλιάδες (3.000) κυβικά εκατοστά προστίθενται χίλια διακόσια (1.200) ευρώ ανά εκατό (100) κυβικά εκατοστά.

Οι βασικότερες διαφορές των τριών Νόμων σχετικά με την αντικειμενική δαπάνη των επιβατικών αυτοκινήτων, συνοψίζονται στον επόμενο πίνακα, όπου πραγματοποιούνται υπολογισμοί για διάφορες κλάσεις κυβισμού:

Κριτήριο		N. 2238/1994	N. 3842/2010	N. 3986/2011
Κριτήριο		Φορολογήσιμοι ίπποι	Κυβικά εκατοστά	Κυβικά εκατοστά
Φορολ. ίπποι	Κυβικά εκατοστά	Αντικειμενική Δαπάνη (σε €)		
7	≤1.050	4.800	3.000	4.000
8	1.051-1.200	6.100		
9	1.201-1.350	8.000	3.003-3.450	4.006-4.900
10	1.351-1.500	9.900	3.453-3.900	4.906-5.800
11	1.501-1.650	11.800	3.903-4.350	5.806-6.700
12	1.651-1.800	14.200	4.353-4.800	6.706-7.600
13	1.801-1.950	16.700	4.803-5.250	7.606-8.500
14	1.951-2.100	20.500	5.253-5.900	8.506-9.700
15	2.101-2.250	26.500	5.905-6.650	9.709-11.050
16	2.251-2.400	33.600	6.655-7.400	11.059-12.400
17	2.401-2.550	41.300	7.405-8.150	12.409-13.750
18	2.551-2.700	49.500	8.155-8.900	13.759-15.100
19	2.701-2.850	57.800	8.905-9.650	15.109-16.450
20	2.851-3.000	66.600	9.655-10.400	16.459-17.800
21	3.001-3.150	75.700	10.407-11.450	17.812-19.600
22-23	3.151-3.450	85.300	11.457-13.550	19.612-23.200
24-25	3.451-3.750	95.900	13.557-15.650	23.212-26.800
26-27	3.751-4.050	107.900	15.657- 17.750	26.812-30.400
≥ 28	≥4.051	112.900	≥17.757	≥30.412

Αξιοσημείωτο εύρημα του παραπάνω πίνακα είναι ότι η αντικειμενική δαπάνη για επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης έχει μειωθεί δραματικά σε σχέση με τα οριζόμενα από τις αρχικές διατάξεις του Ν. 2238/1994. Επιπλέον, η μείωση αυτή αυξάνεται γεωμετρικά όσο αυξάνεται ο κυβισμός του αυτοκινήτου. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι μέχρι το 2009 (Ν. 2238/1994) ένα αυτοκίνητο κυβισμού 3.000cc επιβάρυνε τον ιδιοκτήτη του με τεκμήριο ύψους 66.600 ευρώ, ενώ κατά την διετία 2010-2011 τον επιβάρυνε με μόλις 10.400 ευρώ (56.200 ευρώ λιγότερο). Την ίδια διετία ο ιδιοκτήτης ενός αυτοκινήτου με το μισό κυβισμό (1.500cc) επιβαρύνθηκε με τεκμήριο μόλις 6.000 ευρώ χαμηλότερο σε σχέση μέχρι το 2009 (9.900-3.900). Γενικώς, αυτό το εύρημα δημιουργεί αμφιβολίες σχετικά με τη φορολογική δικαιοσύνη που ίσχυε στη χώρα τη διετία 2010-2011 αναφορικά με τις αντικειμενικές δαπάνες των αυτοκινήτων. Τώρα, όσον αφορά το οικονομικό έτος 2012, με το Ν. 3986/2011 η προαναφερόμενη ασυμμετρία φαίνεται να αποκαθίσταται με την

αντικειμενική δαπάνη αυτοκινήτου να αυξάνεται σε όλες τις κλάσεις κυβισμού. Η αύξηση τείνει στο 100% (διπλασιασμός τεκμηρίου) για αυτοκίνητα μεγάλου κυβισμού (πάνω από 2.500cc). Ωστόσο, και πάλι δημιουργούνται παρόμοιες αμφιβολίες με πριν. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι κυκλοφορούν στην Ελληνική αγορά αυτοκίνητα πολύ μικρού κυβισμού ($\leq 1.300\text{cc}$) με τιμή που κυμαίνεται μεταξύ 9.000 και 11.000 ευρώ (όχι μεταχειρισμένα). Δε φαίνεται, λοιπόν, πολύ ορθολογικό η αντικειμενική δαπάνη που δημιουργούν αυτά τα αυτοκίνητα ετησίως στον ιδιοκτήτη τους να προσεγγίσει το 50% της αξίας αγοράς τους.

4.2.3ΣΚΑΦΗ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ

Σύμφωνα με το Ν. 2238/1994, μια επιπρόσθετη πηγή αντικειμενικών δαπανών για το φορολογούμενο είναι τα σκάφη αναψυχής ιδιωτικής χρήσης, κυριότητας ή κατοχής του ιδίου, της συζύγου του ή των προσώπων που τους βαρύνουν. Οι δαπάνες αυτές ανέρχονται:

αα) Για μηχανοκίνητα σκάφη ανοικτού τύπου, ταχύπλοα και μη, ολικού μήκους μέχρι τρία (3) μέτρα, στο ποσό των δύο χιλιάδων εξακοσίων (2.600) ευρώ, που προσαυξάνεται με το ποσό των χιλίων τριακοσίων (1.300) ευρώ για κάθε μέτρο μήκους πάνω από τα τρία (3) μέτρα.

ββ) Προκειμένου για ιστιοφόρα ή μηχανοκίνητα ή μικτά σκάφη, με χώρο ενδιαίτησης η τεκμαρτή δαπάνη υπολογίζεται βάσει των μέτρων ολικού μήκους του σκάφους ως εξής:

Μήκος σκάφους σε μέτρα ²⁰	Τεκμαρτή δαπάνη σε ευρώ
≤ 8	21.000
8-10	38.000
10-12	55.600
12-14	74.400
14-16	95.000

²⁰ΠΡΟΣΟΧΗ: Όταν το μήκος του σκάφους δεν είναι ακέραιος αριθμός μέτρων, τότε υπολογίζεται η αντικειμενική δαπάνη με βάση τον αμέσως επόμενο ακέραιο αριθμό μέτρων, όπως ορίζεται στην Εγκ.ΠΟΛ. 1110/1997. Για παράδειγμα, σύμφωνα με τις οδηγίες του Υπ. Οικονομικών, για ένα σκάφος μήκους 7,2 μέτρων, η αντικειμενική δαπάνη θα υπολογιστεί με ολικό μήκος σκάφους 8 μέτρα.

Μήκος σκάφους σε μέτρα ²⁰	Τεκμαρτή δαπάνη σε ευρώ
16-18	117.800
18-20	144.200
20-22	174.800
22-24	210.000
24-26	250.000
26-28	295.800
28-30	348.000
30-32	407.200
≥32	455.400

Τα ποσά της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης αυτής της υποπερίπτωσης μειώνονται κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) προκειμένου για ιστιοφόρα ναυταθλητικά σκάφη που χρησιμοποιούνται για ναυταθλητικούς αγώνες. Για τη μείωση αυτή απαιτείται σχετική βεβαίωση που χορηγείται από την Ελληνική Ιστιοπλοϊκή Ομοσπονδία θεωρημένη από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.

Επίσης, για πλοία αναψυχής που έχουν κατασκευασθεί ή κατασκευάζονται στην Ελλάδα εξ ολοκλήρου από ξύλο, τύπων "τρεχαντήρι", "βαρκαλάς", "πέραμα", "τσερνίκι" και "λίμπερτυ", που προέρχονται από την ελληνική ναυτική παράδοση, τα ποσά της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης μειώνονται κατά ποσοστό είκοσι πέντε τοις εκατό (25%).

Η τεκμαρτή δαπάνη από κάθε σκάφος μειώνεται ανάλογα με την παλαιότητα του κατά ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) αν έχει περάσει χρονικό διάστημα πάνω από πέντε (5) έτη και μέχρι δέκα (10) από το έτος που νηολογήθηκε για πρώτη φορά και είκοσι τοις εκατό (20%) αν έχει περάσει χρονικό διάστημα πάνω από δέκα (10) έτη.

Προκειμένου για σκάφη με μόνιμο πλήρωμα ναυτολογημένο για ολόκληρο ή μέρος του έτους, στην παραπάνω δαπάνη προστίθεται και η αμοιβή του πληρώματος πολλαπλασιαζόμενη με συντελεστή δύο (2). Τα σκάφη επαγγελματικής χρήσης δεν λαμβάνονται υπόψη για το τεκμήριο της δαπάνης. Οι διατάξεις της περίπτωσης β', εκτός αυτών που αναφέρονται στην ακινησία των αυτοκινήτων, εφαρμόζονται ανάλογα και στην περίπτωση αυτή.

Οι Νόμοι **3842/2010** και **3986/2011** επέφεραν κάποιες σημαντικές αλλαγές, όπως δείχνει ο επόμενος πίνακας. Καταρχήν, είναι εμφανές ότι οι αντικειμενικές δαπάνες για το 2012 (Ν. 3986/2011) είναι υψηλότερες συγκριτικά με αυτές του 2010-

2011 (Ν. 3842/2010) σε όλες τις κατηγορίες σκαφών. Κατά δεύτερον, υπάρχει η τάση η δαπάνη κάθε κλιμακίου να μην είναι σταθερή για όλο το κλιμάκιο αλλά να προκύπτει με βάση το συνολικό μήκος τους σκάφους.

		N. 2238/1994	N. 3842/2010	N. 3986/2011
Τύπος σκάφους	Μήκος σκάφους σε μέτρα	Αντικειμενική Δαπάνη (σε €)		
Μηχανοκίνητο ανοικτού τύπου, ταχύπλοο κλπ.	≤3	2.600	3.000	4.000
	3-5	1.300 ανά επιπλέον μέτρο		
	>5		4.000	2.000 ανά επιπλέον μέτρο
Ιστιοφόρο, μηχανοκίνητο, μικτούτύπου κλπ. με χώρο ενδιαίτησης	≤7	21.000	8.000	12.000
	7-8		2.000 ανά επιπλέον μέτρο	3.000 ανά επιπλέον μέτρο
	8-10	38.000		
	10-12	55.600	5.000 ανά επιπλέον μέτρο	7.500 ανά επιπλέον μέτρο
	12-14	74.400	10.000 ανά επιπλέον μέτρο	15.000 ανά επιπλέον μέτρο
	14-15	95.000		
	15-16		15.000 ανά επιπλέον μέτρο	22.500 ανά επιπλέον μέτρο
	16-18	117.800	20.000 ανά επιπλέον μέτρο	30.000 ανά επιπλέον μέτρο
	18-20	144.200		
	20-22	174.800	35.000 ανά επιπλέον μέτρο	50.000 ανά επιπλέον μέτρο
	22-24	210.000		
	24-26	250.000		
	26-28	295.800		
	28-30	348.000		
30-32	407.200			
≥32	455.400			
Μείωση της αντικειμενικής δαπάνης		50% ιστιοφόρα 25% εγχώριας κατασκευής από ειδικό ξύλο 10% για 5-10 έτη 20% για πάνω από 10 έτη	50% ιστιοφόρα 50% εγχώριας κατασκευής από ειδικό ξύλο 15% για 5-10 έτη 30% για πάνω από 10 έτη	50% ιστιοφόρα 50% εγχώριας κατασκευής από ειδικό ξύλο 15% για 5-10 έτη 30% για πάνω από 10 έτη
Αύξηση της αντικειμενικής δαπάνης		2*ετήσια αμοιβή μόνιμου πληρώματος	ετήσια αμοιβή μόνιμου πληρώματος	ετήσια αμοιβή μόνιμου πληρώματος

Για να γίνουν κατανοητές οι αλλαγές που έχουν επέλθει σ' αυτή την κατηγορία αντικειμενικών δαπανών, επιλέχθηκαν τυχαία έξι μήκη σκαφών και υπολογίστηκαν οι ετήσιες δαπάνες σύμφωνα με τους τρεις νόμους. Τα αποτελέσματα του επόμενου πίνακα δείχνουν ότι η επιβάρυνση των φορολογούμενων κατά το 2012

θα είναι υψηλή, ιδιαίτερα όταν αυτοί κατέχουν σκάφη ανοικτού τύπου και μήκους μεγαλύτερου των 5 μέτρων. Γενικότερα, σε όλες τις κατηγορίες ανοικτών σκαφών προκύπτουν υψηλότερες αντικειμενικές δαπάνες σήμερα σε σχέση με πριν το 2010. Επίσης, εντύπωση προκαλεί η επιλογή του φορολογικού νομοθέτη να εφαρμόσει ανώτατο όριο αντικειμενικής δαπάνης για τα σκάφη ανοικτού τύπου άνω των πέντε μέτρων για τη διετία 2010-2011 (Ν. 3842/2010), τη στιγμή που την περίοδο αυτοί η Ελληνική Κυβέρνηση προσπαθούσε να καλύψει δημοσιονομικά ελλείμματα. Αναφορικά με την άλλη κατηγορία σκαφών τα αποτελέσματα είναι πιο ξεκάθαρα. Δηλαδή, με τους Ν. 3842/2010 και ιδιαίτερα με το Ν.3986/2011, ευνοούνται οι κάτοχοι μικρών σκαφών (μέχρι περίπου 15 μέτρα), αλλά επιβαρύνονται έντονα οι κάτοχοι μεγαλύτερων σκαφών. Χαρακτηριστικά, ένας ιδιοκτήτης ιστιοφόρου 30 μέτρων δημιουργεί αντικειμενική δαπάνη το 2012 υψηλότερη κατά περίπου 45% σε σχέση με το 2011.

		N. 2238/1994	N. 3842/2010	N. 3986/2011
Τύπος σκάφους	Μήκος σκάφους σε μέτρα	Αντικειμενική Δαπάνη (σε €)		
Μηχανοκίνητο ανοικτού τύπου, ταχύπλοο κλπ.	2	2.600	3.000	4.000
	4	2.600 + 1*1.300 = 3.900	3.000	4.000
	9	2.600 + 6*1.300 = 10.400	4.000	4.000 + 4*2.000 = 12.000
Ιστιοφόρο, μηχανοκίνητο, μικτού τύπου κλπ. με χώρο ενδιαίτησης	10	38.000	8.000 + 3*2.000 = 14.000	12.000 + 3*3.000 = 21.000
	20	144.200	8.000 + 3*2.000 + 2*5.000 + 3*10.000 + 3*15.000 + 2*20.000 = 139.000	12.000 + 3*3.000 + 2*7.500 + 3*15.000 + 3*22.500 + 2*30.000 = 208.500
	30	348.000	8.000 + 3*2.000 + 2*5.000 + 3*10.000 + 3*15.000 + 4*20.000 + 8*35.000	12.000 + 3*3.000 + 2*7.500 + 3*15.000 + 3*22.500 + 4*30.000 + 8*50.000

		N. 2238/1994	N. 3842/2010	N. 3986/2011
Τύπος σκάφους	Μήκος σκάφους σε μέτρα	Αντικειμενική Δαπάνη (σε €)		
			= 459.000	= 668.500

4.2.4 ΑΕΡΟΣΚΑΦΗ - ΕΛΙΚΟΠΤΕΡΑ

Σύμφωνα με το **N. 2238/1994**, η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη για αεροσκάφη και ελικόπτερα κυριότητας ή κατοχής του φορολογουμένου, της συζύγου του ή των προσώπων που συνοικούν μαζί τους και τους βαρύνουν, καθορίζεται ως εξής:

αα) Για αεροσκάφη με κινητήρα κοινό, εσωτερικής καύσης και στροβιλοελικοφόρα, καθώς και ελικόπτερα στο ποσό των εξήντα πέντε χιλιάδων (65.000) ευρώ για τους εκατόν πενήντα (150) πρώτους ίππους ισχύος του κινητήρα τους, που προσαυξάνεται με το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ για κάθε ίππο πάνω από τους εκατόν πενήντα (150) ίππους.

ββ) Για αεροσκάφη αεριοπροωθούμενα (jet) στο ποσό των διακοσίων (200) ευρώ για κάθε λίμπρα ώθησης.

Με το **N. 3842/2010**, εισήχθη μια νέα κατηγορία οχημάτων, τα «ανεμόπτερα» για την οποία η αντικειμενική δαπάνη ορίστηκε στις οκτώ χιλιάδες (8.000) ευρώ. Αλλαγές στις προαναφερόμενες δυο κατηγορίες αεροσκαφών δεν υπήρξαν τόσο με το N. 3842/2010 όσο και με το **N. 3986/2011**.

4.2.5 ΔΕΞΑΜΕΝΕΣ ΚΟΛΥΜΒΗΣΗΣ

Σύμφωνα με το **N. 2238/1994**, η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη, που αφορά τις εσωτερικές και εξωτερικές δεξαμενές κολύμβησης (ιδιωτικής χρήσης), ορίζεται με βάση την επιφάνεια της δεξαμενής ως εξής:

Επιφάνεια δεξαμενής σε τ. μέτρα	Τεκμαρτή δαπάνη σε ευρώ
25-60	11.600
60-120	29.200
>120	46.800

Προκειμένου για εσωτερική δεξαμενή κολύμβησης, τα ποσά της τεκμαρτής δαπάνης αυτής της περίπτωσης, προσαυξάνονται κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%).

Ο Ν. 3842/2010 άλλαξε και σε αυτή την περίπτωση τον τρόπο υπολογισμού της αντικειμενικής δαπάνης εφαρμόζοντας στα προϋπάρχοντα κλιμάκια τιμή δαπάνης ανά τετραγωνικό μέτρο. Πιο συγκεκριμένα, η ετήσια αντικειμενική δαπάνη, εξωτερικής δεξαμενής κολύμβησης που προκύπτει για τον κύριο ή κάτοχο αυτής, ορίζεται, ανάλογα με την επιφάνειά της, ανά κλίμακα, σε εκατό (100) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο μέχρι τα εξήντα (60) τετραγωνικά μέτρα και σε διακόσια (200) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο για επιφάνεια άνω των εξήντα (60) τετραγωνικών μέτρων. Προκειμένου για εσωτερική δεξαμενή κολύμβησης τα παραπάνω ποσά διπλασιάζονται.

Ο Ν. 3986/2011, σε συνέχεια του 3842/2010, αύξησε για το οικονομικό έτος 2012 τη σχετική αντικειμενική δαπάνη σε εκατόν εξήντα (160) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο μέχρι τα εξήντα (60) τετραγωνικά μέτρα και σε τριακόσιαείκοσι (320) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο για επιφάνεια άνω των εξήντα (60) τετραγωνικών μέτρων. Ο διπλασιασμός της αντικειμενικής δαπάνης για τις εσωτερικές δεξαμενές (σε σχέση με τις εξωτερικές) εξακολουθεί να ισχύει.

Συνοψίζοντας, στον επόμενο πίνακα υπολογίστηκε η ετήσια αντικειμενική δαπάνη για εξωτερική δεξαμενή μεγέθους 50, 80, και 130 τμ αντίστοιχα, ενώ τα ίδια μεγέθη δεξαμενών εφαρμόστηκαν και για την περίπτωση εσωτερικής δεξαμενής, αναφερόμενοι και στους τρεις εμπλεκόμενους νόμους. Παρατηρείται ότι τόσο για τις εσωτερικές όσο και τις εξωτερικές δεξαμενές, οι αντικειμενικές δαπάνες μειώθηκαν σημαντικά με το Ν. 3842/2010 και αυξάνονται στη συνέχεια με το Ν. 3986/2011, χωρίς όμως να φτάνουν τα υψηλά επίπεδα του παρελθόντος (Ν. 2238/1994).

		N. 2238/1994	N. 3842/2010	N. 3986/2011
Τύπος δεξαμενής	Επιφάνεια δεξαμενής (σε τμ)	Αντικειμενική Δαπάνη (σε €)		
Εξωτερική	50	11.600	$50*100 = 5.000$	$50*160 = 8.000$
	80	29.200	$60*100 + 20*200 = 10.000$	$60*160 + 20*320 = 16.000$
	130	46.800	$60*100 + 70*200 = 20.000$	$60*160 + 70*320 = 32.000$
Εσωτερική	50	$11.600*1,5 = 17.400$	$5.000*2 = 10.000$	$8.000*2 = 16.000$
	80	$29.200*1,5 = 43.800$	$10.000*2 = 20.000$	$16.000*2 = 32.000$
	130	$46.800*1,5 = 70.200$	$20.000*2 = 40.000$	$32.000*2 = 64.000$

4.2.6 ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΕΤΗΣΙΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ

Ο Ν. **2238/1994** δεν υιοθετούσε στην αρχική του μορφή μια ελάχιστη ετήσια αντικειμενική (τεκμαρτή) δαπάνη για το φορολογούμενο. Η ελάχιστη αντικειμενική δαπάνη προσδιορίστηκε από το Ν. **3842/2010** σε τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ προκειμένου για τον άγαμο και σε πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ για τους συζύγους που υποβάλλουν κοινή δήλωση. Ο Ν. **3986/2011** δεν επέφερε κάποια αλλαγή στο συγκεκριμένο πεδίο.

4.2.7 ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΤΗΣΙΑΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ

Στο τέλος του άρθρου 16 του Ν. **2238/1994** και χωρίς να έχει μεταβληθεί κάποια διάταξη από τους δυο μεταγενέστερους νόμους, επισημαίνεται ότι το ετήσιο συνολικό ποσό της αντικειμενικής δαπάνης, που προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, μπορεί να αμφισβητηθεί από τον φορολογούμενο όταν αυτό είναι μεγαλύτερο από την πραγματική δαπάνη του φορολογουμένου και των μελών που τον βαρύνουν, εφόσον αυτό αποδεικνύεται από τον υπόχρεο με βάση πραγματικά περιστατικά ή στοιχεία. Τέτοια περιστατικά συντρέχουν ιδίως στο πρόσωπο των υπόχρεων, οι οποίοι:

- α) υπηρετούν τη στρατιωτική θητεία τους στις Ένοπλες Δυνάμεις,
- β) είναι φυλακισμένοι,
- γ) νοσηλεύονται σε νοσοκομείο ή κλινική,
- δ) είναι άνεργοι και δικαιούνται βοήθημα ανεργίας,
- ε) συγκατοικούν με συγγενείς πρώτου βαθμού και έχουν μειωμένες δαπάνες διαβίωσης, λόγω αποδεδειγμένης συμβολής στις δαπάνες αυτές των συγγενών τους με την προϋπόθεση ότι οι τελευταίοι αυτοί έχουν εισόδημα από εμφανείς πηγές,
- στ) είναι ορφανοί ανήλικοι οι οποίοι έχουν στην κυριότητά τους επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης από κληρονομιά του πατέρα ή της μητέρας τους και
- ζ) προσκομίζουν στοιχεία από τα οποία αποδεικνύεται ότι για λόγους ανώτερης βίας πραγματοποίησαν δαπάνη μικρότερη από την αντικειμενική.

Όταν συντρέχει μία ή περισσότερες από τις περιπτώσεις αυτές, ο φορολογούμενος υποχρεούται να υποβάλει μαζί με τη δήλωσή του και τα αναγκαία δικαιολογητικά για την απόδειξη των ισχυρισμών του. Ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας ελέγχει την αλήθεια των ισχυρισμών και την ακρίβεια των αποδεικτικών στοιχείων του φορολογουμένου και μειώνει ανάλογα την ετήσια αντικειμενική δαπάνη, στην οποία αναφέρονται οι ισχυρισμοί και τα αποδεικτικά στοιχεία.

Στις πιο πάνω α' και ε' περιπτώσεις, η διαφορά μεταξύ της αντικειμενικής δαπάνης και της πραγματικής δαπάνης λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της συνολικής αντικειμενικής δαπάνης του γονέα ή του τέκνου που συμβάλλει στις δαπάνες διαβίωσης του υπόχρεου. Αν πρόκειται για τους γονείς, η διαφορά αντικειμενικής δαπάνης καταλογίζεται σε εκείνον που έχει το μεγαλύτερο εισόδημα.

4.3 Άρθρο 17 Ν. 2238/1994 – Δαπάνες Απόκτησης Περιουσιακών Στοιχείων

Ως ετήσια τεκμαρτή δαπάνη του φορολογουμένου, της συζύγου του και των προσώπων που τους βαρύνουν λογίζονται και τα χρηματικά ποσά που πραγματικά καταβάλλονται για:

α) Αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση αυτοκινήτων, δίτροχων ή τρίτροχων αυτοκινούμενων οχημάτων, πλοίων αναψυχής και λοιπών σκαφών αναψυχής, αεροσκαφών και κινητών πραγμάτων μεγάλης αξίας. Ως κινητά πράγματα μεγάλης αξίας νοούνται εκείνα που η αξία τους υπερβαίνει το ποσό των ~~πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ~~ **(αντικαταστάθηκε με 10.000 ευρώ με το Ν. 3842/2010)**. Αν η αξία κάθε πράγματος είναι μικρότερη του ποσού αυτού, τα αγορασθέντα όμως πράγματα αποτελούν κατά τις συναλλακτικές αντιλήψεις ενιαίο σύνολο, τότε για τον υπολογισμό της αξίας λαμβάνεται υπόψη η αξία όλων αυτών των πραγμάτων, εφόσον υπερβαίνει το ποσό των ~~πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ~~ **(αντικαταστάθηκε με 10.000 ευρώ με το Ν. 3842/2010)**. Κατά την εφαρμογή των διατάξεων αυτής της περίπτωσης δεν λαμβάνονται υπόψη τα χρηματικά ποσά που διατίθενται για την αγορά κινητών πραγμάτων που αποτελούν το άμεσο αντικείμενο της ασκούμενης εμπορικής δραστηριότητας.

β) Αγορά ή χρονομεριστική ή χρηματοδοτική μίσθωση ακινήτων ή ανέγερση οικοδομών ή κατασκευή δεξαμενής κολύμβησης. Ως τίμημα αγοράς λαμβάνεται η αξία που προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 41 του ν.1249/1982. Αν το τίμημα που καθορίζεται στα οικεία πωλητήρια συμβόλαια είναι μεγαλύτερο από την πιο πάνω αξία, ως καταβαλλόμενη δαπάνη λαμβάνεται το καθοριζόμενο σε αυτά τα συμβόλαια τίμημα. Ειδικά, για τις περιοχές που δεν ισχύει το αντικειμενικό σύστημα προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων, ως καταβαλλόμενη δαπάνη λαμβάνεται:

αα) Το τίμημα που καθορίζεται στα οικεία πωλητήρια συμβόλαια.

ββ) Η διαφορά μεταξύ του τιμήματος ή της αξίας κατά περίπτωση, που φορολογήθηκε και της πραγματικής αξίας του ακινήτου, η οποία εξευρίσκεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν στη φορολογία μεταβίβασης ακινήτων.

δ) Χορήγηση δανείων προς οποιονδήποτε.

ε) Η ετήσια δαπάνη για δωρεές, γονικές παροχές ή χορηγίες χρηματικών ποσών, εφόσον αυτά υπερβαίνουν ετησίως τα τριακόσια (300) Ευρώ, εκτός από τις δωρεές προς το Δημόσιο, τους δήμους και τις κοινότητες του Κράτους, τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα κρατικά και δημοτικά νοσηλευτικά ιδρύματα και τα νοσοκομεία, που αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και επιχορηγούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, καθώς και τα προνοιακά ιδρύματα του ευρύτερου δημόσιου τομέα (κρατικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου), ως και τα προνοιακά ιδρύματα ιδιωτικού δικαίου των οποίων οι εν γένει δαπάνες λειτουργίας καλύπτονται τουλάχιστον κατά εβδομήντα τοις εκατό (70%) με επιχορηγήσεις από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Ομοίως, εξαιρούνται οι δωρεές ή χορηγίες προς τα κοινωφελή ιδρύματα, τα ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που νόμιμα έχουν συσταθεί ή συνιστώνται και τα οποία επιδιώκουν κοινωφελείς σκοπούς, καθώς και τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που νόμιμα υπάρχουν ή συνιστώνται, εφόσον επιδιώκουν σκοπούς πολιτιστικούς.

στ) Απόσβεση δανείων ή πιστώσεων οποιασδήποτε μορφής. Στο ποσό της δαπάνης αυτής περιλαμβάνεται και το ποσό των οικείων τόκων στους οποίους περιλαμβάνονται και οι τυχόν τόκοι υπερημερίας.

Επισημάνση: Υπόψη και το άρθρο 44 του Ν. 4141/2013 με ισχύ από τη δημοσίευση του νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ήτοι από 5/4/2013, σύμφωνα με το άρθρο 48 του ίδιου νόμου), το οποίο προβλέπει επακριβώς τα εξής: Άρθρο 44 Προϋποθέσεις δικαιολόγησης απόκτησης μερισμάτων πλοιοκτητριών εταιριών.

1. Για τη δικαιολόγηση της συνολικής ετήσιας δαπάνης των άρθρων 16 και 17 του Κ.Φ.Ε. οι φορολογούμενοι κάτοικοι Ελλάδος που αποκτούν μερίσματα που καταβάλλονται από ελληνικές ή αλλοδαπές πλοιοκτήτριες εταιρείες πλοίων με ελληνική ή ξένη σημαία ή εταιρείες χαρτοφυλακίου (holding companies) που κατέχουν άμεσα ή έμμεσα τις μετοχές ή μερίδια των πλοιοκτητριών εταιρειών κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 26 του Ν. 27/1975, όπως ισχύει, υποβάλλουν είτε με τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος είτε κατά τους διενεργούμενους ελέγχους για σκοπούς της φορολογίας εισοδήματος μόνο τα παρακάτω δικαιολογητικά:

(α) Βεβαίωση είτε της ελληνικής ή αλλοδαπής πλοιοκτήτριας εταιρείας πλοίου υπό ελληνική ή ξένη σημαία είτε της εταιρείας χαρτοφυλακίου (holding company) που κατέχει άμεσα ή έμμεσα τις μετοχές της πλοιοκτήτριας και διανέμει το μέρισμα από την οποία θα προκύπτουν τα στοιχεία του φορολογούμενου ως μετόχου της εταιρείας, το καταβληθέν σε αυτόν μέρισμα και το όνομα του πλοίου (αριθμός και λιμένας νηολόγησης, αριθμ. IMO) από την εκμετάλλευση του οποίου προκύπτει το σχετικό μέρισμα.

(β) Στην περίπτωση που το μέρισμα καταβάλλεται από αλλοδαπή πλοιοκτήτρια πλοίου με ξένη σημαία αντίγραφο της σχετικής άδειας εγκατάστασης στην Ελλάδα της διαχειρίστριας εταιρείας που, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 του Ν. 27/1975, ασχολείται αποκλειστικά με τη διαχείριση, εκμετάλλευση ή ναύλωση πλοίων και βεβαίωση της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου ότι έχει δηλωθεί και αναληφθεί από αυτήν η διαχείριση του συγκεκριμένου πλοίου.

(γ) Αντίγραφο της μοναδικής βεβαίωσης εισαγωγής συναλλάγματος (ΒΑΣ) των αντιστοίχων ποσών ή βεβαίωση εκχώρησης συναλλάγματος. Τα σχετικά πρωτότυπα αναζητούνται από την αρμόδια αρχή.

2. Η καταβολή του μερίσματος μπορεί να γίνεται και μέσω της διαχειρίστριας εταιρείας, η οποία μπορεί να βεβαιώνει και τη λήψη του μερίσματος. Στην περίπτωση αυτή η διαχειρίστρια δεν υποχρεούται σε εγγραφή του ποσού του μερίσματος στα

βιβλία τα οποία τηρεί. Τα εκ της εισαγωγής του συναλλάγματος ποσά επιτρέπεται να καταβάλλονται σε νομικά πρόσωπα συμφερόντων του δικαιούχου του ποσού που εισάγεται.

3. Οι ανωτέρω προϋποθέσεις εφαρμόζονται και επί των εκκρεμών υποθέσεων ελέγχου.

4. Τα δικαιολογητικά της παραγράφου 1, με την εξαίρεση του δικαιολογητικού υπό το στοιχείο γ', υποβάλλονται και σε κάθε άλλη περίπτωση που ελέγχεται κατά νόμο η προέλευση του εισοδήματος που αναφέρεται σε μερίσματα πλοιοκτητριών εταιρειών ή εταιρειών χαρτοφυλακίου.

4.4 Άρθρο 18 Ν. 2238/1994 – Μη Εφαρμογή Αντικειμενικών Δαπανών και Υπηρεσιών

Σύμφωνα με το άρθρο 18 του Ν. 2238/1994, η ετήσια αντικειμενική δαπάνη και η δαπάνη απόκτησης περιουσιακών στοιχείων δεν εφαρμόζονται:

α) Προκειμένου για αντικειμενική δαπάνη η οποία προκύπτει βάσει επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης αναπήρου, το οποίο απαλλάσσεται από τα τέλη κυκλοφορίας.

β) Προκειμένου για αλλοδαπό προσωπικό που δεν διαμένει μόνιμα στην Ελλάδα ή ημεδαπό προσωπικό που διαμένει μόνιμα στο εξωτερικό και απασχολείται αποκλειστικά σε επιχειρήσεις που υπάγονται στις διατάξεις του α.ν. 89/1967 (ΦΕΚ 132 Α'), του α.ν. 378/1968 (ΦΕΚ 82Α') και του άρθρου 25 του ν. 27/1975 (ΦΕΚ 77 Α'), για το ποσό της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης, η οποία προκύπτει βάσει του επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης ή της κατοικίας.

γ) Προκειμένου για επιχειρήσεις μεταπώλησης αυτοκινήτων που έχουν υπαχθεί στο ειδικό καθεστώς φορολογίας του άρθρου 45 του ν. 2859/2000, για την αντικειμενική δαπάνη που προκύπτει βάσει των επιβατικών αυτοκινήτων που έχουν αγορασθεί για μεταπώληση με βάση τις διατάξεις του άρθρου 45 του ν. 2859/2000, εφόσον η άδεια και οι πινακίδες κυκλοφορίας του μεταβιβαζόμενου αυτοκινήτου οχήματος έχουν παραμείνει στη ΔΟΥ στην οποία έγινε η μεταβίβαση του αυτοκινήτου προς την επιχείρηση μεταπώλησης μέχρι και την ημερομηνία μεταπώλησης από αυτή σε τρίτο και το αυτοκίνητο κατά το χρονικό αυτό διάστημα δεν κυκλοφόρησε παράνομα. Για τις μεταπώσεις αυτής της περίπτωσης δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των

παραγράφων 10 μέχρι και 14 του άρθρου 81. Οι μεταπωλήτριες επιχειρήσεις έχουν υποχρέωση μαζί με την ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος να συνυποβάλουν υπεύθυνη δήλωση του ν.1599/1986, στην οποία να αναγράφουν τα πιο πάνω αυτοκίνητα που αγόρασαν ή πώλησαν στο οικείο έτος.

Προκειμένου για ατομικές επιχειρήσεις μεταπώλησης αυτοκινήτων της περίπτωσης αυτής, η ετήσια αντικειμενική δαπάνη που προκύπτει από τα προς πώληση οχήματα, όταν δεν κατατεθούν η άδεια και οι πινακίδες κυκλοφορίας τους στη Δ.Ο.Υ., σύμφωνα με τα ανωτέρω, δεν μπορεί να υπερβαίνει τη μεγαλύτερη αντικειμενική δαπάνη που προκύπτει από αυτοκίνητο της επιχείρησης. Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου έχουν εφαρμογή για δαπάνες που προκύπτουν από 1.1.2010 και μετά. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών ορίζεται κάθε άλλο θέμα για την εφαρμογή αυτής της περίπτωσης.

δ) Προκειμένου για αντικειμενική δαπάνη που προκύπτει με βάση σκάφη αναψυχής ιδιωτικής χρήσης, κυριότητας ή κατοχής μονίμων κατοίκων εξωτερικού.

ε) Προκειμένου για αγορά πάγιου εξοπλισμού επαγγελματικής χρήσης από πρόσωπα που ασκούν εμπορική ή γεωργική επιχείρηση ή ελεύθεριο επάγγελμα.

στ) Προκειμένου για αγορά επιβατικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης, ειδικά διασκευασμένων για πρόσωπα που παρουσιάζουν κινητικές αναπηρίες που υπερβαίνουν σε ποσοστό το εξήντα επτά τοις εκατό (67%). Ως επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης ειδικά διασκευασμένα για κινητικά αναπήρους θεωρούνται εκείνα που διασκευάστηκαν ύστερα από άδεια της αρμόδιας αρχής για να οδηγούνται από πρόσωπα που παρουσιάζουν κινητική αναπηρία με ποσοστό πάνω από εξήντα επτά τοις εκατό (67%) ή για να μεταφέρουν αυτά τα πρόσωπα μαζί με τα αντικείμενα που είναι απαραίτητα για τη μετακίνησή τους.

ζ) Οι ετήσιες αντικειμενικές δαπάνες που υπολογίζονται σύμφωνα με το άρθρο 16 προκειμένου για συνταξιούχους οι οποίοι έχουν υπερβεί το 65ο έτος της ηλικίας τους εφαρμόζονται μειωμένες κατά ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%) των όσων προκύπτουν σύμφωνα με τις προηγούμενες διατάξεις.

η) Προκειμένου για φυσικό πρόσωπο που έχει την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή του στην αλλοδαπή, εφόσον δεν αποκτά εισόδημα στην Ελλάδα.

[*Η περ. η' της παραγράφου 1 του άρθρου 18, τέθηκε όπως προστέθηκε με την περ. α' της παρ. 3 του άρθρου 21 του Ν. 3943/2011 και έχει εφαρμογή από 1/1/2011, σύμφωνα με την περ. β' της παρ. 3 του ιδίου άρθρου και νόμου.*]

4.5 Άρθρο 19 Ν. 2238/1994 - Διαφορά Εισοδήματος και Υπολογισμός του Φόρου

Η διαφορά του εισοδήματος που δηλώθηκε από τον φορολογούμενο, τη σύζυγό του και τα πρόσωπα που τους βαρύνουν ή προσδιορίστηκε από τον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας και της συνολικής ετήσιας δαπάνης τους, των άρθρων 16 και 17, προσαυξάνει τα εισοδήματα που δηλώνονται ή προσδιορίζονται από τον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας κατά το ίδιο οικονομικό έτος, του φορολογούμενου ή της συζύγου του της πηγής από την οποία δηλώνονται τα μεγαλύτερα εισοδήματα και, αν δεν δηλώνεται εισόδημα από καμία κατηγορία, η διαφορά αυτή λογίζεται εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες.

[*Η παράγραφος 1, τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 5 του άρθρου 7 του Ν. 4110/2013 και ισχύει για τα εισοδήματα που αποκτώνται από το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013) και μετά, σύμφωνα με την περίπτωση α' της παραγράφου 1 του άρθρου 28 του ιδίου νόμου.*]

Ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας κατά τον προσδιορισμό της διαφοράς της προηγούμενης παραγράφου υποχρεούται να λάβει υπόψη του τα αναγραφόμενα στη δήλωση χρηματικά ποσά, τα οποία αποδεικνύονται από νόμιμα παραστατικά στοιχεία και με τα οποία καλύπτεται ή περιορίζεται η διαφορά που προκύπτει. Στις περιπτώσεις αυτής της παραγράφου ο φορολογούμενος φέρει το βάρος της απόδειξης. Τα ποσά αυτά ιδίως είναι:

α) Πραγματικά εισοδήματα τα οποία αποκτήθηκαν από τον ίδιο, τη σύζυγο του και τα πρόσωπα που τους βαρύνουν και τα οποία απαλλάσσονται από το φόρο ή φορολογούνται με ειδικό τρόπο σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Αν τα εισοδήματα αυτά αποκτήθηκαν στην αλλοδαπή, αναγνωρίζονται, εφόσον υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος στην Ελλάδα ή απαλλάσσονται νομίμως από αυτόν.

β) Χρηματικά ποσά που δε θεωρούνται εισόδημα κατά τις ισχύουσες διατάξεις.

γ) Χρηματικά ποσά που προέρχονται από τη διάθεση περιουσιακών στοιχείων.

δ) Εισαγωγή συναλλάγματος, που δεν εκχωρείται υποχρεωτικά στην Τράπεζα της Ελλάδος, εφόσον δικαιολογείται η απόκτηση του στην αλλοδαπή. Δεν απαιτείται η δικαιολόγηση της απόκτησης αυτού του συναλλάγματος για τα πρόσωπα:

αα) που κατοικούν μόνιμως στο εξωτερικό,

ββ) που είχαν διαμείνει τρία (3) τουλάχιστον χρόνια στην αλλοδαπή και η εισαγωγή του συναλλάγματος γίνεται μέσα σε δύο (2) χρόνια από τη μετοικεσία τους,

γγ) που είχαν διαμείνει πέντε (5) τουλάχιστον συνεχή χρόνια στην αλλοδαπή και το επικαλούμενο ποσό συναλλάγματος προέρχεται από καταθέσεις στο όνομα τους ή στο όνομα του άλλου συζύγου σε τράπεζα της Ελλάδας ή σε υποκατάστημα ελληνικής τράπεζας στο εξωτερικό κατά το χρόνο που διέμεναν στην αλλοδαπή ή από καταθέσεις τους μέσα σε ένα (1) χρόνο από τη μετοικεσία τους στην Ελλάδα χωρίς το συνάλλαγμα αυτό να έχει επανεξαχθεί στην αλλοδαπή. Η προϋπόθεση της μη επανεξαγωγής του συναλλάγματος δεν απαιτείται για το ποσό εκείνο του συναλλάγματος που έχει επανεξαχθεί στην αλλοδαπή για την απόκτηση περιουσιακού στοιχείου από εκείνα που αναφέρονται στο άρθρο 17, εφόσον η δαπάνη για την απόκτηση αυτού του στοιχείου έχει ληφθεί υπόψη κατά την εφαρμογή των άρθρων 17 ή 19.

ε) Δάνεια, τα οποία έχουν ληφθεί και αποδεικνύονται με έγγραφα στοιχεία που φέρουν βέβαιη χρονολογία. Ειδικώς, όταν πρόκειται για την κάλυψη διαφοράς δαπάνης της προηγούμενης παραγράφου, κατά το ποσό που προέρχεται από δαπάνη του άρθρου 17, το ποσό του δανείου λαμβάνεται υπόψη εφόσον από το οικείο έγγραφο αποδεικνύεται ότι έχει ληφθεί πριν από την πραγματοποίηση της σχετικής δαπάνης.

στ) Δωρεά ή γονική παροχή χρηματικών ποσών για την οποία η οικεία φορολογική δήλωση έχει υποβληθεί μέχρι τη λήξη του έτους στο οποίο πραγματοποιήθηκε η σχετική δαπάνη.

ζ) *Ανάλωση κεφαλαίου που αποδεδειγμένα έχει φορολογηθεί κατά τα προηγούμενα έτη ή νόμιμα έχει απαλλαγεί από το φόρο (προσθήκη με το Ν. 3842/2010).*

Για τον προσδιορισμό του κεφαλαίου αυτού ανά έτος, από τα πραγματικά εισοδήματα που έχουν φορολογηθεί ή νόμιμα απαλλαγεί από το φόρο, τα οποία προκύπτουν από συμψηφισμό των θετικών και αρνητικών στοιχείων αυτών, από τα

χρηματικά ποσά που ορίζονται στις περιπτώσεις β', γ', δ', ε' και στ' της παραγράφου αυτής και από οποιοδήποτε άλλο ποσό το οποίο αποδεδειγμένα έχει εισπραχθεί, εκπίπτουν οι δαπάνες που προσδιορίζονται στα άρθρα 16 και 17, ανεξάρτητα αν απαλλάσσονται της εφαρμογής των άρθρων αυτών. Αν δεν υπάρχουν δαπάνες με βάση το άρθρο 16 ή αν το ποσό τους είναι μικρότερο από τις τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ προκειμένου για άγαμο και πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ προκειμένου για συζύγους, το ποσό που πρέπει να εκπέσει προσδιορίζεται με βάση την κοινωνική, οικονομική και οικογενειακή κατάσταση των φορολογουμένων και τις αποδεδειγμένες δαπάνες διαβίωσής τους και σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να είναι κατώτερο των τριών χιλιάδων (3.000) και πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, αντίστοιχα. Κάθε ποσό που καταβλήθηκε για την απόκτηση των εσόδων των παραπάνω περιπτώσεων τα μειώνει και η διαφορά που προκύπτει λαμβάνεται υπόψη για την κάλυψη ή τον περιορισμό της συνολικής ετήσιας δαπάνης, εκτός αν τα ποσά αυτά έχουν ληφθεί υπόψη κατά τον προσδιορισμό του εισοδήματος του έτους που καταβλήθηκαν και ο φορολογούμενος επικαλείται ανάλωση κεφαλαίου του έτους αυτού.

Για την κάλυψη ή περιορισμό της διαφοράς που προκύπτει κατά την εφαρμογή των διατάξεων αυτής της περίπτωσης δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 10 του ν.2019/1992 (ΦΕΚ 34 Α') για τα ποσά των πραγματικών ή τεκμαρτών δαπανών που πραγματοποιούνται από 1.1.1994. Χρηματικά ποσά που έχουν ληφθεί υπόψη από τη δήλωση που, τυχόν, υποβλήθηκε κατά τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 10 του ν.2019/1992, για την κάλυψη ή τον περιορισμό διαφοράς δαπάνης, αφαιρούνται από το κεφάλαιο που σχηματίζεται από προηγούμενα έτη, όπως αυτό προσδιορίζεται με βάση όσα ορίζονται στα εδάφια δεύτερο, τρίτο και τέταρτο αυτής της περίπτωσης.

Προκειμένου προσδιορισμού του εισοδήματος με βάση την ετήσια δαπάνη του παρόντος άρθρου, η ζημία του ίδιου οικονομικού έτους ή και των προηγούμενων δεν εκπίπτει και ούτε μεταφέρεται για συμψηφισμό στα επόμενα οικονομικά έτη.

Οι υπόχρεοι που δεν αναγράφουν ή ανακριβώς αναφέρουν στη δήλωση τα στοιχεία, τα σχετικά με τις δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων και τον προσδιορισμό της ετήσιας συνολικής δαπάνης διαβίωσης, υπόκεινται σε πρόστιμο που ορίζεται στο άρθρο 87. Επίσης, όσοι δεν αναγράφουν στη δήλωση τη δαπάνη

αγοράς ή ανέγερσης ακινήτων υπόκεινται στις κυρώσεις που προβλέπονται από το άρθρο 88.

Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται τα δικαιολογητικά που υποβάλλονται με τη δήλωση φόρου εισοδήματος και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

5.1 Παράδειγμα 1

5.1.1 Γενικές πληροφορίες

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζεται η πρακτική εφαρμογή προσδιορισμού του εισοδήματος φυσικού προσώπου σύμφωνα με τις αντικειμενικές δαπάνες. Στη συνέχεια παρατίθεται το έντυπο Ε1 και το εκκαθαριστικό σημείωμα οικονομικού έτους 2013 για τον εν λόγω φορολογούμενο. Αρχικά παρατίθενται βασικές πληροφορίες για τον φορολογούμενο:

- Ελεύθερος επαγγελματίας χωρίς άλλη πηγή εισοδήματος
- Άγαμος
- Ηλικία κάτω από 30 ετών (γέννηση μετά τη 01-01-1982)
- Καθαρό εισόδημα από ελευθέριο επάγγελμα 4.837,39 και ακαθάριστο εισόδημα 7.385,00 ευρώ
- Παρακράτηση φόρου 20% από την άσκηση του επαγγέλματος 1.005,00 ευρώ
- Μισθωτής κύριας κατοικίας (διαμερίσματος), με 72 τ.μ. κύριους χώρους, χωρίς βοηθητικούς χώρους, 100% ιδιοκατοικούμενη για 12 μήνες του έτους 2012, σε περιοχή με τιμή ζώνης 1.450,00 ευρώ/τ.μ., με ετήσια μισθώματα 2.866,64 ευρώ
- Μισθωτής επαγγελματικής στέγης με ετήσια μισθώματα 1.433,36 ευρώ
- Μοναδικός κάτοχος αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης, 1.598 κυβ.εκ., που κυκλοφόρησε ολόκληρο το 2012 και με έτος πρώτης κυκλοφορίας το 2008
- Υποχρεωτικές εισφορές στον Ο.Α.Ε.Ε. 2.738,52 ευρώ
- Ετήσια ασφάλιστρα ζωής 550,00 ευρώ.

5.1.2 Συμπλήρωση Ε1

Ε1 ΔΗΛΩΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2013						ΠΡΟΣΟΧΗ ΤΑ ΠΕΔΙΑ ΜΕ ΔΥΟ (2) ΔΕΚΑΔΙΚΑ													
ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ 1-1-2012 ΕΩΣ 31-12-2012 ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΕ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ																			
Προς τη Δ.Ο.Υ.: _____ ΤΑΧ. ΚΩΔ. _____ (α)* (β)* (γ)*				ΑΡ. ΚΑΤΑΧΩΡ.* _____ ΤΜΗΜΑ* _____		ΕΚΠΡΟΣΕΣΜΗ* _____													
ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥ (ΜΕ ΚΕΦΑΛΑΙΑ) **																			
ΤΟΥ ΥΠΟΒΛΗΤΗ	ΕΠΩΝΥΜΟ (ΟΠΩΣ ΣΤΗΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ)	ΟΝΟΜΑ	ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ	ΑΡΙΘ. ΦΟΡΩΛ. ΜΗΤΡΩΟΥ														
	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ (ΟΔΟΣ-ΑΡΙΘΜΟΣ-ΤΑΧ.ΚΩΔ.-ΣΥΝΟΙΚΙΑ-ΠΟΛΗ Ή ΧΩΡΙΟ) <th>ΤΗΛΕΦΩΝΟ</th> <th colspan="3">ΚΙΝΗΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ</th>			ΤΗΛΕΦΩΝΟ	ΚΙΝΗΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ														
	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ (ΟΔΟΣ-ΑΡΙΘΜΟΣ-ΤΑΧ.ΚΩΔ.-ΣΥΝΟΙΚΙΑ-ΠΟΛΗ Ή ΧΩΡΙΟ) <th>ΤΗΛΕΦΩΝΟ</th> <td>ΕΓΓΑΜΟΣ</td> <td>1</td> <td></td>			ΤΗΛΕΦΩΝΟ	ΕΓΓΑΜΟΣ	1													
ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ	ΕΠΩΝΥΜΟ (ΟΠΩΣ ΣΤΗΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ)	ΟΝΟΜΑ	ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ	ΑΡΙΘ. ΦΟΡΩΛ. ΜΗΤΡ. ΣΥΖΥΓΟΥ														
	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ Ή ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΕΠΙΘΗΔΕΥΜΑΤΙΣ <th>ΤΗΛΕΦΩΝΟ</th> <th colspan="3">ΚΙΝΗΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ</th>			ΤΗΛΕΦΩΝΟ	ΚΙΝΗΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ														
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ (ΟΔΟΣ-ΑΡΙΘΜΟΣ-Τ.Κ.-ΣΥΝΟΙΚΙΑ-ΠΟΛΗ Ή ΧΩΡΙΟ)	ΤΗΛ	ΑΡΙΘ. ΦΟΡΩΛ. ΜΗΤΡ. ΕΠΙΧΕΙΡΟΥ													
	ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ						Υπόχρεου		Της συζύγου										
1. Είστε νέος φορολογούμενος (υποβάλλετε δήλωση για πρώτη φορά); _____ 327 ☐ ΝΑΙ ☐ 1										328 ☐ ΝΑΙ ☐ 1									
2. Είστε κάτοικος εξωτερικού και υποχρεούσθε να υποβάλετε φορολ. δήλωση στην Ελλάδα; _____ 319 ☐ ΝΑΙ ☐ 1										320 ☐ ΝΑΙ ☐ 1									
3. Εξαιρείσθε από την προσκόμιση αποδείξεων (εδάφιο γ' παρ. 1 άρθρο 9 Κ.Φ.Ε.); _____ 023 ☐ ΝΑΙ ☐ 1										024 ☐ ΝΑΙ ☐ 1									
4. Υποβάλλεται η δήλωση από κηδεμ. σχολάζ. κληρον. μεσεγ. προσωρ. διαχ. ή σύνδικο πτώχ.; _____ 329 ☐ ΝΑΙ ☐ 1																			
5. Υποβάλλεται η δήλωση από επίτροπο, κηδεμόνα ανηλίκου ή δικαστικό συμπαραστάτη; _____ 330 ☐ ΝΑΙ ☐ 1																			
6. Υποβάλλεται η δήλωση από κληρονόμο του φορολογούμενου που απεβίωσε; _____ 331 ☐ ΝΑΙ ☐ 1																			
7. Είστε μισθωτός και πήρατε στεγαστικό επίδομα μέσα στο 2012; _____ 011 ☐ ΝΑΙ ☐ 1										012 ☐ ΝΑΙ ☐ 1									
8. Είστε συνταξιούχος και γεννηθήκατε μέχρι 31-12-1947; _____ 013 ☐ ΝΑΙ ☐ 1										014 ☐ ΝΑΙ ☐ 1									
9. Είστε μισθωτός ή συνταξιούχος σε παραμεθόρια περιοχή; _____ 015 ☐ ΝΑΙ ☐ 1										016 ☐ ΝΑΙ ☐ 1									
10. Γεννηθήκατε από 01-01-1982 και μετά; _____ 017 ☒ 1										018 ☐ ΝΑΙ ☐ 1									
11. Είστε επιτηδευματίας που φορολογείται με τις διατάξεις του άρθρου 45 ΚΦΕ; _____ 019 ☐ ΝΑΙ ☐ 1										020 ☐ ΝΑΙ ☐ 1									
12. Ασκείτε εμπορική επιχείρηση και γεννηθήκατε μέχρι την 31/12/1950; _____ 027 ☐ ΝΑΙ ☐ 1										028 ☐ ΝΑΙ ☐ 1									
13. Έχετε υποπέσει σε παραβάσεις των περ. α' & η' παρ. 8 & περ. α' και β' παρ. 10 άρθρ. 5 ν. 2523/97; _____ 021 ☐ ΝΑΙ ☐ 1										022 ☐ ΝΑΙ ☐ 1									
14. Εμπήπτετε στις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 73 ν. 3842/2010; _____ 025 ☐ ΝΑΙ ☐ 1										026 ☐ ΝΑΙ ☐ 1									
15. Κατοικείτε μόνιμα σε νησί με πληθυσμό κάτω από 3.100 κατοίκους; _____ 007 ☐ ΝΑΙ ☐ 1										008 ☐ ΝΑΙ ☐ 1									
16. Είστε κάτοικος χώρας ΕΕ (εκτός Ελλάδας) & αποκτήσατε στην Ελλάδα πάνω από το 90% του συν. εισοδ. σας; _____ 385 ☐ ΝΑΙ ☐ 1										386 ☐ ΝΑΙ ☐ 1									
17. Έχετε περιουσία (ακίνητα, καταθέσεις κλπ.) στο εξωτερικό; _____ 029 ☐ ΝΑΙ ☐ 1										030 ☐ ΝΑΙ ☐ 1									
18. Ανήκετε στην κατηγορία των ολικώς τυφλών, κινητικά αναπήρων πάνω από 80% κτλ.; _____ 905 ☐ ΝΑΙ ☐ 1										906 ☐ ΝΑΙ ☐ 1									
19. Ανήκετε στην κατηγορία των βαριά κινητικά αναπήρων με ποσοστό 80%; _____ 913 ☐ ΝΑΙ ☐ 1										914 ☐ ΝΑΙ ☐ 1									
20. Είστε αξιωματικός ή ημεδαπό κατώτερο πλήρωμα εμπορικού πλοίου; _____ 911 ☐ ΝΑΙ ☐ 1										912 ☐ ΝΑΙ ☐ 1									
21. Σημειώστε Χ αν δεν επιθυμείτε να ενταχθείτε στην τηλεφωνική και ηλεκτρονική πληροφόρηση _____ 010 ☐																			
ΠΙΝΑΚΑΣ 3. ΑΦΑΙΡΕΣΗ ΠΟΣΟΥ ΛΟΓΩ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΚΤΛ. ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΦΟΡΟΥ																			
1. Έχετε αυξημένο αφορολόγητο 2.000 ευρώ λόγω αναπηρίας 67% και πάνω κτλ.; _____ 001 ☐ ΝΑΙ ☐ 1										002 ☐ ΝΑΙ ☐ 1									
2. Αριθμός παιδιών του πίνακα 9 περίπτ. 1 (αριθμητικά) _____ 003										004									
3. Αριθμός προσώπων του πίνακα 9 με αναπηρία 67% και πάνω κτλ. (αριθμητικά) _____ 005										006									
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ																			
Α. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΜΙΣΘΩΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ																			
1. Άθροισμα καθαρών ποσών από μισθούς, ημερομίσθια κτλ. (εκτός περιπτ. 2, 3, 4) _____ 301										302									
2. Άθροισμα καθαρών ποσών από κύριες συντάξεις (εκτός περιπτ. 1, 3, 4) _____ 303										304									
3. Άθροισμα καθαρών ποσών από επικουρικές συντάξεις, μερίσματα, κτλ. (εκτός περ. 1, 2, 4) _____ 321										322									
4. Αμοιβές αθλητών και επιδόματα ανέργων των παρ. 2 & 3 του άρθρ. 33 ν. 1892/90 _____ 317										318									
Β. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ																			
1. Καθαρό εισοδ. ατομ. επιχ/σης βάσει των βιβλ. ή στοιχ. _____ 461										462									
2. Καθαρό εισόδημα προηγ. περίπτ. 1 μόνο από αλιευτική δραστηριότητα _____ 921										922									
3. Καθαρό εισόδημα από συμμετοχή σε συνεκμετάλλευση μη υπαγόμενη στο άρθρ.10 ΚΦΕ _____ 919										920									
4. Καθαρό εισόδημα ατομικής επιχείρησης με βάση το αντικειμενικό σύστημα _____																			
Νομός (Δήμος / Διαμέρισμα ή Κοινότητα) εκμετάλλευσης	Έτος παραγωγής ή πώλησης προϊόντος ή παροχής έργων ή άλλης μόνιμης	Ακέρως ή μερικώς παραγωγής ή άλλων μόνιμων	Όσοι Ημερομίσθιο	Απόδοματα μη αρδευόμενα	Καθαρό θύλοισμα (α) α) στα σπέρματα β) στα υπέρλοιπα γ) στα άλλα μόνιμα	Συνολικό Καθαρό Εισόδημα (α) - (γ) x (δ)													
Σύνολο καθαρού γεωργικού εισοδήματος με βάση το αντικειμενικό σύστημα						915		916											
5. Καθαρό εισόδημα προηγ. περίπτ. 4 μόνο από αλιευτική δραστηριότητα _____ 923										924									
Μειών: α) Ενοίκια που καταβλήθηκαν για μίσθωση γεωργικής γης _____ 335										336									
β) Αξία καινούργιου πάγιου εξοπλισμού _____ 326 x 25% ή x 50% _____ 337										338									

* Συμπληρώνεται από την υπηρεσία ** Επιβεβαιώστε τα στοιχεία του ΠΙΝΑΚΑ 1. Σε περίπτωση αλλαγής οι διορθώσεις να γίνουν απευθείας πάνω στο έντυπο.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ / Γ.Γ.Π.Σ.

	Υπόχρεο	Της σύζυγο	
γ) Για κατά κύριο επάγγελμα αγρότες 1.500 ή 3.000 ευρώ αν πήραν εξισωτικές αποζημιώσεις ή 2.250 (ή 1.875) ή 4.500 (ή 3.750) ευρώ, αντίστοιχα, αν είναι νέοι αγρότες	339	340	
6. Ζημιά του ίδιου οικονομικού έτους από ατομική άσκηση γεωργικής επιχείρησης	465	466	
7. Ζημίες προηγούμενων οικονομικών ετών από ατομική άσκηση γεωργικής επιχείρησης	467	468	
8. Ακαθάριστα έσοδα από ατομική άσκηση γεωργικής επιχείρησης	475	476	
9. Καθαρά κέρδη από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μέχρι 100 Kw	479	480	
10. Καθαρά κέρδη από αγροτουριστική μονάδα μέχρι 10 δωμάτια	481	482	
Γ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ			
1. Καθαρά κέρδη από ατομική επιχείρηση (εκτός περίπτ. 4)	401	402	
2. Επιχειρηματική αμοιβή από Ο.Ε. ή Ε.Ε. ή κοινωνία κληρονομικού δικαίου	403	404	
3. Καθαρά κέρδη από Ο.Ε. ή Ε.Ε. ή Κοινωνία κτλ. μη υπαγόμενες στο άρθρο 10 Κ.Φ.Ε.	405	406	
4. Υπερτίμημα από πώληση αυτοκινήτου επιχείρησης	407	408	
5. Ζημιά του ίδιου οικονομικού έτους από ατομική επιχείρηση (εκτός περίπτ. 4)	413	414	
6. Ζημίες προηγούμενων οικονομικών ετών από ατομική επιχείρηση	415	416	
7. Ακαθάριστα έσοδα από ατομική επιχείρηση	425	426	
Δ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ			
1. Καθαρό εισόδημα από ατομικό επάγγελμα	501	4.837,39	
2. Καθαρές αμοιβές ελεγκτή Α.Ε., διατητή, εκτελεστή διαθήκης κτλ.	503	504	
3. Ποσό διατροφής που έχει εισπραχθεί από σύζυγο (εκτός των παιδιών)	505	506	
4. Εισόδημα που δεν εντάσσεται σε άλλη περίπτ. του πίν. 4	507	508	
5. Ζημιά του ίδιου οικονομικού έτους από ατομικό επάγγελμα	511	512	
6. Ζημίες προηγούμενων οικ. ετών από ελεύθερο επάγγελμα	515	516	
7. Ακαθάριστα έσοδα από ατομική άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος	517	7.385,00	
Ε. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΑ			
1. Ακαθάριστο εισόδημα από εκμίσθωση:			
α) κατοικιών	103	104	
β) ξενοδοχείων, κλινικών, σχολείων, αιθουσών κιν/φων ή θεάτρων κτλ.	121	122	
γ) καταστημάτων, γραφείων, αποθηκών κτλ.	105	106	
δ) γηπέδων, χώρων τοποθέτησης επιγραφών	107	108	
ε) βιομηχανοστασίων, εμπορικών κέντρων που επέλεξαν υπαγωγή σε ΦΠΑ	109	110	
στ) γαιών	101	102	
ζ) γαιών με βάση το αντικειμενικό σύστημα	909	910	
2. α) Ακαθάριστο εισόδημα από υπεκμίσθωση ακινήτων	111	112	
β) Στην περίπτωση αυτή, ποιά ενοίκια έχετε καταβάλει	113	114	
3. Ακαθάριστο εισόδημα από δωρεάν παραχώρηση - ιδιόχρηση:			
α) κατοικιών (μόνο δωρεάν παραχώρηση)	129	130	
β) ξενοδοχείων, κλινικών, σχολείων, αιθουσών κινηματογράφων ή θεάτρων κτλ.	143	144	
γ) καταστημάτων, γραφείων, αποθηκών κτλ.	145	146	
δ) γηπέδων, χώρων τοποθέτησης επιγραφών	147	148	
ε) γαιών (μόνο δωρεάν παραχώρηση)	141	142	
στ) γαιών (μόνο δωρεάν παραχώρηση) με βάση το αντικειμενικό σύστημα	701	702	
4. Ακαθάριστο εισόδημα οικοδομών: α) σε έδαφος του εκμισθωτή	123	124	
β) σε έδαφος του παρέχοντος δωρεάν τη χρήση	125	126	
5. α) Δαπάνες για ασφάλιστρα, δικαστ. δαπάνη, αμοιβές δικηγόρων (περ. 1α,1β,1γ,1ε,3α,3β,3γ)	151	152	
β) Αποζημίωση καταβληθείσα με νόμο στο μισθωτή κατά τη λύση επαγγελματικής μίσθωσης	163	164	
γ) Ακαθάριστο εισόδημα από την εκμίσθωση του ακινήτου της περίπτ. 5β	165	166	
δ) Λοιπές περιπτώσεις δαπανών άρθρου 23 ΚΦΕ (γασίες κτλ.)	159	160	
6. Ακαθάριστο εισόδημα κατοικιών επιφάνειας πάνω από 300 τ.μ. καθεμιά (περ. 1α, 2α, 3α), επαγγελματικών και εμπορικών μισθώσεων ανεξαρτήτως επιφάνειας (περ. 1β,γ,δ,ε,στ,ζ,2α,4α)	175	176	
7. Ακαθάριστο εισόδημα κατοικιών επιφάνειας μέχρι 300 τ.μ. καθεμιά (περ. 1α, 2α, 3α), αστικών μισθώσεων αποθηκών και χώρων στάθμευσης ανεξαρτήτως επιφάνειας (περ. 1γ,1δ,2α)	177	178	
8. Ακαθάριστο εισόδημα ανακατασκευασμένων διατηρητέων (περ. 1α, 1β, 3α και 3β)	131	132	
9. Ακαθάριστο εισόδημα ανακατασκευασμένων διατηρητέων (περ. 1γ, 1ε και 3γ)	133	134	
10. Ακαθάριστο εισόδημα για το οποίο δε βεβαιώνεται χαρτόσημο, εκτός από την περίπτ. 1ε	741	742	
ΣΤ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΚΙΝΗΤΕΣ ΑΞΙΕΣ	Κινητές αξίες ημεδαπής προέλευσης που φορολογούνται με γεν. διατ.	291	292
Ζ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ			
1. Καθαρό ποσό από μισθούς κτλ. αλλοδαπής προέλευσης			
2. Καθαρό ποσό από συντάξεις κτλ. αλλοδαπής προέλευσης	389	390	
3. Καθαρά κέρδη από γεωργικές επιχειρήσεις (ατομική, εταιρικές) στην αλλοδαπή	391	392	
4. Ζημίες από γεωργικές επιχειρήσεις (ατομική, εταιρικές) στην αλλοδαπή	463	464	
5. Καθαρά κέρδη από γεωργικές επιχειρήσεις (ατομική, εταιρικές) στην αλλοδαπή	471	472	
6. Ζημίες από γεωργικές επιχειρήσεις (ατομική, εταιρικές) στην αλλοδαπή	411	412	
7. Καθαρά κέρδη από εμπορικές επιχειρήσεις (ατομική, εταιρικές) στην αλλοδαπή	421	422	
8. Ζημίες από εμπορικές επιχειρήσεις (ατομική, εταιρικές) στην αλλοδαπή	509	510	
9. Καθαρά κέρδη από ελεύθερο επάγγελμα (ατομικά, εταιρικά) στην αλλοδαπή	513	514	
10. Εισοδήματα από κινητές αξίες αλλοδαπής προέλευσης που φορολογούνται με τις γενικές διατάξεις	295	296	
11. Ακαθάριστο εισόδημα από ακίνητα που βρίσκονται στην αλλοδαπή	171	172	
12. Καθαρό εισόδημα της περίπτ. 10	173	174	
12. Ακαθάριστο εισόδημα της περίπτ. 10 από κατοικίες με επιφάνεια πάνω από 300 τ.μ. η καθεμιά καθώς και επαγγελματικές και εμπορικές μισθώσεις ανεξαρτήτως επιφάνειας.	385	386	

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΤΗΣΙΑΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ Υπόχρεου [redacted] Της συζύγου [redacted]

1. Ετήσια αντικειμενική δαπάνη διαβίωσης με βάση: α) Την ετήσια αντικειμενική δαπάνη για ιδιοκατοικημένη ή μισθούμενη ή δωρεάν παραχωρούμενη κύρια κατοικία και έως δύο δευτερεύουσες κατοικίες.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΟΥ		ΠΡΟΣΤΙΜΗ	ΜΕΣΑ	ΔΕΣΕ	ΠΡΟΣΤΙΜΗ	ΠΡΟΣΤΙΜΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΣΩΣΕΩΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ	
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ - ΟΔΟΣ ΠΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΙΟΥΝ ΤΟ ΤΕΤΡΑΓΩΝΟ - ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΡΕΥΜΑΤΟΣ	ΚΑΤΑΒΑΛΗΤΗ	ΚΑΤΑΒΑΛΗΤΗ	ΚΑΤΑΒΑΛΗΤΗ	ΚΑΤΑΒΑΛΗΤΗ	ΚΑΤΑΒΑΛΗΤΗ	ΚΑΤΑΒΑΛΗΤΗ	ΚΑΤΑΒΑΛΗΤΗ	ΚΑΤΑΒΑΛΗΤΗ	ΚΑΤΑΒΑΛΗΤΗ	ΚΑΤΑΒΑΛΗΤΗ	
[redacted]	203	[redacted]	240	[redacted]	211	212	213	214	215	216	
[redacted]	204	221531977	NAI	1	NAI	1	3	72	100	12	1.450,00
[redacted]	205	[redacted]	NAI	1	NAI	1					
[redacted]	206	[redacted]	NAI	1	NAI	1					

β) Η ετήσια αντικειμενική δαπάνη για λοιπές κατοικίες _____ 707 _____ 708

γ) τα επιβατικά αυτο/τα Ι.Χ., Μ.Χ. (οικογένειας, ατομικής-εταιρικής επιχ/σης, κοινωνικών και κοινοπραξιών)

Κ.Α.	Α.Φ.Μ. κύριου ή κάτοχου Ε.Ι.Χ., Μ.Χ.	Κ.Α.	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ		Κ.Α.	Κυβ. εκστ.	Κ.Α.	Μηνιαίο κόστος	Κ.Α.	Ποσοστό συνολικ. %	Κ.Α.	Είος πρώτης κύκλουφ.			
			Γράμματα	Αριθμός											
840	[redacted]	750	[redacted]	[redacted]	703	1598	761	12	771	100	775	2008	851	6.400,00	852
841	[redacted]	751	[redacted]	[redacted]	704		762		772		776		853		854
842	[redacted]	752	[redacted]	[redacted]	705		763		773		777		855		856
843	[redacted]	753	[redacted]	[redacted]	706		764		774		778		857		858

δ) τα σκάφη αναψυχής Ι.Χ. (οικογένειας κτλ.)

Κ.Α.	Α.Φ.Μ. κύριου ή κάτοχου	Κ.Α.	Κατάσταση	Κ.Α.	Κατάσταση	Κ.Α.	Κατάσταση	Κ.Α.	Κατάσταση	Κ.Α.	Κατάσταση	Κ.Α.	Κατάσταση	Κ.Α.	Κατάσταση
844	[redacted]	779	NAI	1	785	NAI	1	717		729		733		747	
845	[redacted]	780	NAI	1	785	NAI	1	718		730		734		748	

δα) τις αμοιβές πληρωμάτων σκαφών αναψυχής _____ 731 _____ 732

ε) τα αεροσκάφη, ελικόπτερα Ι.Χ. και ανεμόπτερα

Στοιχεία ενοίκιου και υφολόγισης	Τύπος	Αριθμός σκαφών	Αριθμός σκαφών	Κ.Α.	Αριθμός σκαφών	Κ.Α.	Αριθμός σκαφών	Κ.Α.	Αριθμός σκαφών	Κ.Α.	Αριθμός σκαφών
[redacted]	[redacted]			737		738		739		715	716

στ) τις δεξαμενές κολύμβησης (πισίνες)

Κ.Α.	Εξωτερική (τετρ. μέτρα)	Ποσοστό συνολικ. %	Κ.Α.	Εσωτερική (τετρ. μέτρα)	Ποσοστό συνολικ. %	Κ.Α.	Εξωτερική (τετρ. μέτρα)	Ποσοστό συνολικ. %	Κ.Α.	Εσωτερική (τετρ. μέτρα)	Ποσοστό συνολικ. %
767	[redacted]		768	[redacted]		765	[redacted]		766	[redacted]	

ζ) Γράψτε την αντικειμενική δαπάνη για διδάκτρα σε σχολεία _____ 769

η) Γράψτε την αντικειμενική δαπάνη για οικιακούς βοηθούς, οδηγούς αυτών και δασκάλους _____ 770

2. Από τη δαπάνη που καταβάλατε:

- α) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση αυτοκινήτων, δίτροχων κτλ. οχημάτων _____ 719 _____ 720
- β) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση πλοίων αναψυχής κτλ. σκαφών αναψυχής και αεροσκαφών _____ 721 _____ 722
- γ) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση κινητών πραγμάτων αξίας πάνω από 10.000 ευρώ _____ 723 _____ 724
- δ) για δωρεές ή γονικές παροχές ή χορηγίες χρηματικών ποσών (εκτός προς το Δημόσιο, κτλ.) _____ 725 _____ 726
- ε) για την τοκοχρεολυτική απόσβεση δανείων ή πιστώσεων κτλ. _____ 727 _____ 728

ΠΙΝΑΚΑΣ 6. ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ - ΠΟΣΑ ΠΟΥ ΜΕΙΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΕΤΗΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ

1. Καθαρό εισόδημα που δεν υπήρχε την 01-01-2013	655	656				
2. Ποσό ετήσιας δαπάνης που δεν υπήρχε την 01-01-2013	693	694				
3. Εισοδήματα που αποκτήσατε το 2012, τα οποία απαλλάσσονται από το φόρο, φορολογούνται με ειδικό τρόπο, καθώς και από μερίσματα ημεδαπών Α.Ε., ΕΠΕ, κτλ.	659	660				
4. Εισοδήματα που εξαιρούνται της εισφοράς (παρ. 2 άρθρ. 29 ν.3986/2011)	657	658				
5. Επίδομα ανεργίας του Ο.Α.Ε.Δ.	661	662				
6. Καθαρά κέρδη από εταιρίες κτλ., που φορολογήθηκαν με το άρθρο 10 Κ.Φ.Ε.	431	432				
7. Φόρος που παρακρατήθηκε στα εισοδήματα της περ. 3 και στα καθαρά κέρδη της περ. 6	433	434				
8. Καθαρό ποσό επιδόματος κοινωνικής αλληλεγγύης (ΕΚΑΣ)	305	306				
9. Αγροτικές ενισχύσεις (επιδοτ., αποζημ., οικον. ενισχ. κτλ) εκτός αυτών επί της παραγωγής	477	478				
10. Ενοίκιο εγκατάστασης ατομικής επιχείρησης ή ελευθέρου επαγγέλματος						
Ονοματεπώνυμο ή Επωνυμία ιδιοκτήτη	Κ.Α.	Α.Φ.Μ. ιδιοκτήτη	Κ.Α.	Επιφάνεια σε τ.μ.		
[redacted]	790	[redacted]	795	72	793	1.433,36
[redacted]	791	[redacted]	796		615	616
11. Ενοίκιο ακινήτων εκτός από κύρια κατοικία, κατοικία παιδιών που σπουδάζουν και περίπτ. 10	417	797	419	420		
12. Δαπάνη για την αγορά ή ανέγερση ακινήτων ή χρηματοδοτική μίσθωση αυτών κτλ.	735	736				
13. Χρηματικά ποσά που προέρχονται από διάθεση περιουσιακών στοιχείων, εισαγωγή χρηματικών κεφαλαίων αλλοδαπής, δάνεια, δωρεές κτλ.	781	782				
14. Επαναπατριζόμενα κεφάλαια (άρθρ. 18 ν.3842/10)	783	784				
15. Ανάλωση κεφαλαίου που ήδη φορολογήθηκε ή απαλλάσσόταν από το φόρο	787	788				

ΠΙΝΑΚΑΣ 7. ΠΟΣΑ ΔΑΠΑΝΩΝ ΠΟΥ ΑΦΑΙΡΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ Ή ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΟ

1. Δαπάνη αγοράς αγαθών και παροχής υπηρεσιών (παρ. 1 άρθρο 9 Κ.Φ.Ε.)	049	3.100,00
2. Έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης	051	052
3. Υποχρεωτικές εισφορές σε ταμεία ασφάλισης (Ο.Α.Ε.Ε. κτλ.)	053	2.738,52
4. Δωρεές ιατρικών μηχανημάτων κτλ., σε νοσοκομεία κτλ.	057	058

* Συμπληρώνεται όταν η Τ.Ζ. είναι από 2.800 € και άνω 3

Δήλωση (Ε1) που υποβλήθηκε ηλεκτρονικά (25-07-2013), για τον Α.Φ.Μ. [REDACTED] με αριθμό καταχώρησης [REDACTED]

		Υπόχρεοι		Της συζύγου														
5.	Δωρεές χρημ. ποσών στο Δημόσιο κτλ. Στο εξωτερικό	031	032	Και συνολικά	059	060												
6.	Δωρεές χρημ. ποσών στο λογ/σμό αλληλοβοήθειας για την απόσβεση του Δημοσίου χρέους				075	076												
7.	Πολιτιστικές χορηγίες του ν.3525/2007				061	062												
8.	Δεδουλευμένοι τόκοι που καταβλήθηκαν για στεγαστικά δάνεια απόκτησης πρώτης κατοικίας και αναστήλωσης κτλ. διατηρητέων κτιρίων.			Επένδυση 071	063	064												
9.	Συνολικό ποσό δανείων της προηγούμενης περίπτωσης				069	070												
10.	Ενοίκιο που πληρώσατε για κύρια κατοικία της οικογένειας:																	
	Όνοματεπώνυμο ή Επωνυμία ιδιοκτήτη	Κ.Α.	Α.Φ.Μ. ιδιοκτήτη	Κ.Α.	Φιλοξενία	Κ.Α.	Επένδυση 31.12	Κ.Α.	Μήνες									
	[REDACTED]	801	[REDACTED]	082	ΝΑΙ	1	091	72	097	12	811	2.866,64	812					
		802		084	ΝΑΙ	1	093		098		813		814					
		803		096	ΝΑΙ	1	095		098		815		816					
11.	Ενοίκιο που πληρώσατε για κατοικία παιδιών της οικογένειας που σπουδάζουν στο εσωτερικό:																	
	Όνοματεπώνυμο ή Επωνυμία ιδιοκτήτη	Κ.Α.	Α.Φ.Μ. ιδιοκτήτη															
		804									817		1ο παιδί					
		805									819							
		806									821		2ο παιδί					
		807									823		3ο παιδί					
12.	Ποσό ασφαλιστών για ασφάλιση ζωής, προσωπικών ατυχημάτων, ασθένειας										073	550,00	074					
13.	Ποσό διατροφής που κατέβαλε ο ένας σύζυγος στον άλλον										089		090					
14.	Δαπάνη για αλλαγή εγκατάστασης καυσίμου ή για εγκαθ. φούσ. αερίου, θερμομόνωσης, κ.τ.λ.										087		088					
15.	Δίδακτρα φροντιστηρίων εκπαιδευτικών μαθημάτων κτλ.: α) Για τον υπόχρεο και τη σύζυγο										079		080					
	β) Για κάθε παιδί τους χωριστά	081	082	083							084		085					
16.	Μισθώματα επιχειρήσεων τριτογενούς τομέα (παρ. Β2 άρθρ.43 και 44 ν.4030/2011)										077		078					
17.	Δαπάνη αποκατάστασης ακινήτων (παρ. Α1 και Β1 άρθρ.43 και 44 ν.4030/2011)										037		038					
18.	Δαπάνη αποκατάστασης διατηρητέων (παρ. Α2 άρθρ.43 και 44 ν.4030/2011)										039		040					
19.	Ποσό επένδυσης για κινηματογραφικές ταινίες (παρ. 9 άρθρ. 73 ν. 3842/2010)										663		664					
20.	Εμπίπτειτε στις διατάξεις των περιπτώσεων α ή β της παρ. 9 του άρθρου 73 ν. 3842/2010;										033	α	035	β	034	α	036	β

ΠΙΝΑΚΑΣ 8. ΠΡΟΚΑΤΑΒΛΗΘΕΝΤΕΣ - ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΘΕΝΤΕΣ ΦΟΡΟΙ

1.	Φόροι 4%, 10% και 15% που προκαταβλήθηκαν (άρθρο 52 Κ.Φ.Ε.)	601	602	
2.	Φόροι 1%, 4%, 8%, 15% και 20% που παρακρατήθηκαν (άρθρο 55 Κ.Φ.Ε.)	603	604	
3.	Φόροι 20% και 10% (άρθ. 58 Κ.Φ.Ε.) και 15% (περ. γ' παρ. 5 άρθρ. 52 Κ.Φ.Ε.) που παρακρατήθηκαν	605	1.005,00	606
4.	Φόρος που καταλογίστηκε για ωφέλεια από πώληση αυτοκινήτου επιχείρησης	607	608	
5.	Φόρος που παρακρατήθηκε στις αμοιβές της περίπτωσης 4 του πίν. 4Α	609	610	
6.	Φόρος που καταβλήθηκε στο εξωτερικό σε χώρα που υπάρχει Σ.Α.Δ.Φ.	651	652	
7.	Φόρος που παρακρατήθηκε στα εισοδήματα από κινητές αξίες κτλ. ημεδαπής (πίν. 4 ΣΤ)	293	294	
8.	Φόρος που αναλογεί στους μισθούς, συντάξεις (περιπτώσεις 1, 2 και 3 του πίν. 4Α)	313	314	
9.	Φόρος που παρακρατήθηκε στους μισθούς, συντάξεις (περιπτώσεις 1, 2 και 3 του πίν. 4Α)	315	316	
10.	Φόρος που παρακρατήθηκε στην Ελλάδα στα εισοδήματα από τόκους κτλ.(περ.9 του πίν.4Ζ)	297	298	
11.	Φόρος που καταβλήθηκε για άυλη εμπρακτική αξία ακινήτου των περ.1β έως 1ζ του πίν.4Ε	127	128	
12.	Ποσό που παρακρατήθηκε για ειδική εισφορά αλληλεγγύης του άρθρου 29 ν.3986/2011	333	334	

ΠΙΝΑΚΑΣ 9. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΟΙΚΟΥΝ ΜΕ ΤΟΥΣ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΒΑΡΥΝΟΥΝ

Όνομα	Ηλικ. σύνταξης	Σύμφωνο συμβίωσης	Κ.Α.	Α.Φ.Μ.	Κ.Α.	Α.Μ.Κ.Α.	Κ.Α.	Α.Φ.Μ.	Με Υπόχρεο	Με Σύζυγο
			831		846			835	ΣΥΜΒΙΩΣΗ	
			832		847			836		
			833		848			837		
			834		849			838		

ΠΙΝΑΚΑΣ 10. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΦΑΚΕΛΟ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥ (συμπληρώνεται από την υπηρεσία)

Προκαταβολή φόρου εισοδήματος από το προηγούμενο οκον. έτος	901	222,83	902		
341	342	745	746	907	908
995	996	743	744	985	986
997	998	323	324	987	988
959	960	399	400	989	990

ΠΙΝΑΚΑΣ 11. Αν προκύψει εσπαστέρο ποσό να κατατεθεί στον ακόλουθο λογαριασμό μου (γράψτε τον τίτλο, τον κωδικό τράπεζας και τον αριθμό λογαριασμού):

ΤΡΑΠΕΖΑ	ΚΩΔ.	ΑΡΙΘΜΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΙΒΑΝ
ΕΘΝΙΚΗ	011	G R 6 4 [REDACTED]

Τα στοιχεία των φορολογουμένων είναι απόρρητα. Διατηρούνται από το Υπουργείο Οικονομικών σε αρχείο, που υπάγεται στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και λειτουργεί σύμφωνα με το ν.2472/1997 και τις ειδικές ρυθμίσεις των φορολογικών νόμων. Κάθε φορολογούμενος έχει δικαίωμα πρόσβασης στα στοιχεία που τον αφορούν.

Η παρούσα δήλωση υποβλήθηκε ηλεκτρονικά (25-07-2013) για τον Α.Φ.Μ.: [REDACTED]

5.1.3 Υπολογισμός ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης και φόρου

Στη σελίδα 3 του εντύπου Ε1 καταγράφονται τα στοιχεία της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης. Αυτή διαμορφώνεται σύμφωνα με το Ν. 3986/2011 ως εξής:

- 1) Την κύρια κατοικία που αντιστοιχεί σε 72 τ.μ. X 40 ευρώ/τ.μ. = 2.880 ευρώ
- 2) Το επιβατικό αυτοκίνητο που αντιστοιχεί σε 4.000 ευρώ για τα πρώτα 1.200 κυβ.εκ. πλέον 600 ευρώ για κάθε 100 επιπλέον κυβ.εκ. έως τα 1.600 κυβ.εκ. (που είναι προσεγγιστικά ο κυβισμός του αυτοκινήτου). Δηλαδή $4.000 + (600 \cdot 4) = 6.400$ ευρώ (όπως υπολογίζεται αυτόματα από το πληροφοριακό σύστημα στον κωδικό 851 του Ε1)
- 3) Την ελάχιστη αντικειμενική δαπάνη των 3.000 ευρώ για τους άγαμους (δεν υπάρχει σε κάποιο κωδικό του Ε1, υπολογίζεται αυτόματα).

Άρα, το καθαρό εισόδημα του φορολογούμενου, που υπολογίζεται από τις αντικειμενικές δαπάνες, είναι 12.280 ευρώ ($2.880 + 6.400 + 3.000$) και είναι σημαντικά υψηλότερο απ' αυτό που προκύπτει από τα λογιστικά του βιβλία, δηλαδή από τη δήλωση Ε3 που έχει υποβάλλει νωρίτερα (4.837,39 ευρώ). Σε αυτή την περίπτωση λοιπόν θα φορολογηθεί με το υψηλότερο από τα δύο εισοδήματα, όπως φαίνεται και στο εκκαθαριστικό σημείωμα που ακολουθεί (πίνακας Γ1).

Επίσης, είναι σημαντικό να εξετάσουμε αν και κατά πόσο περισσότερο θα φορολογηθεί το φυσικό πρόσωπο. Καταρχήν, εάν δεν ίσχυε το σύστημα των αντικειμενικών δαπανών, το φορολογητέο εισόδημα θα συνέπιπτε με το δηλωθέν, άρα με 9.000 ευρώ αφορολόγητο (λόγω ηλικίας κάτω των 30 ετών) δε θα προέκυπτε φόρος. Άρα, ο φορολογούμενος θα λάμβανε επιστροφή φόρου 1.005 ευρώ (παρακρατήσεις του έτους αναφοράς) πλέον 222,83 (προκαταβολή φόρου του προηγούμενου έτους), δηλαδή συνολικά **1.227,83 ευρώ** (βλέπε πίνακα Δ5 του εκκαθαριστικού σημειώματος). Ωστόσο, με την ισχύ των αντικειμενικών δαπανών προκύπτει φόρος με τρεις σημαντικές συνέπειες. **Πρώτον**, ο φορολογούμενος θα πρέπει να συλλέξει αποδείξεις αγοράς αγαθών και παροχής υπηρεσιών που αναφέρονται τουλάχιστον στο 25% του τεκμαρτού εισοδήματος, δηλαδή $12.280 \cdot 0,25 = 3.070$ ευρώ (βλέπε κωδικό 49 του Ε1). **Δεύτερον**, ο φορολογούμενος χάνει το αφορολόγητο των 9.000 ευρώ, διότι το υπερβαίνει, με συνέπεια να πρέπει να φορολογηθεί για το επιπλέον εισόδημα άνω των 5.000 ευρώ (δηλαδή για 7.280 ευρώ). **Τρίτον**, ο φορολογούμενος θα επιβαρυνθεί με την «ειδική εισφορά

αλληλεγγύης» που προβλέπει το άρθρο 29 του Ν. 3986/2011 για τα εισοδήματα άνω των 12.000 ευρώ.

Από τα κλιμάκια τις σελίδας 30, ο φόρος που προκύπτει σε αυτή την περίπτωση είναι 750,4 ευρώ:

Κλιμάκιο εισοδήματος (ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου (ευρώ)	Σύνολο	
			Εισοδήματος (ευρώ)	Φόρου (ευρώ)
5.000	0	0	5.000	0
7.000	10	700	12.000	700
280	18	50,4	12.280	750,4

Με τις διάφορες φοροαπαλλαγές που δικαιούται ο φορολογούμενος (ο υπολογισμός αυτών ξεφεύγει από τα όρια της παρούσας εργασίας) ο συνολικός φόρος που προκύπτει είναι 321,55 ευρώ, που σημαίνει ότι τελικά θα λάβει επιστροφή φόρου ίση με $1.227,83 - 321,55 - 122,80$ (ειδ. εισφορά αλλ.) $+ 1,84$ (διαφορά συμψηφισμού) = **785,32 ευρώ**. Αυτό συνεπάγεται μειωμένη επιστροφή φόρου κατά **442,51 ευρώ** συγκριτικά με την υπόθεση ότι δεν ίσχυαν οι αντικειμενικές δαπάνες. Επίσης, συγκριτικά με τα αρχικά τεκμήρια του Ν. 2238/1994 και πάλι είναι προφανές ότι η επιβάρυνση για το φορολογούμενο είναι υψηλότερη κατά το 2012.

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
 Εξυπηρετηθείτε όλο το 24ωρο με τις ηλεκτρονικές μας υπηρεσίες
 Έκδοση φορολογικής ενημερωτικής => <http://efk.minfin.gov.gr/enf>
 Ειδοποιητήρια πληρωμής ή επιστροφής φόρου => <http://efk.minfin.gov.gr/efk>

ΟΔΗΓΙΕΣ
 Στην περίπτωση που για οποιοδήποτε λόγο η επιστροφή του Φόρου δεν έγινε μέσω Τραπεζικού λογαριασμού, η είσπραξη θα γίνει μέσω της Τράπεζας που αναγράφεται στην παρούσα ειδοποίηση με τα στοιχεία της ταυτοπροσωπίας σας και στις ημερομηνίες που αναγράφονται στην ειδοποίηση. Μετά την παρέλευση της καταληκτικής ημερομηνίας θα απευθύνεστε στις αρμόδιες Δ.Ο.Υ.
 Αν η επιστροφή Φόρου έχει κοινοποιηθεί σε τραπεζικό λογαριασμό, δεν απαιτείται η προσκόμιση της παρούσας ειδοποίησης.

ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ

Εξουσιοδοτώ

να λάβει το αναγραφόμενο ποσό για λογαριασμό μου.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ Εξουσιοδοτών

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ

Βεβαιώνω γνήσιον υπογραφή

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ
 ΕΓΚΥΡΩΣΕΩΣ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΤΟΧ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΟΣΟ *****785,32

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ IBAN

Σεις πληροσκορπείτε ότι το ποσό επιστροφής του φόρου εσόδων σας ανέρχεται σε **#ΕΠΤΑΚΟΣΙΑ ΟΓΔΟΝΤΑ ΠΕΝΤΕ ΕΥΡΩ ΚΑΙ ΤΡΙΑΝΤΑ ΔΥΟ ΛΕΠΤΑ#**

ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ Ή ΕΠΙΚΥΡΩΜΕΝΟ ΦΩΤΟΑΝΤΙΓΡΑΦΟ ΑΥΤΗΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ Δικαιούχος

Λαβών Διευθύνση

Αριθ. Πρωτ. Κατάσης: Αριθμ. Είδοσης:
 Το ποσό μπορεί να τα εκπληρώσετε προσκομίζοντας την παρούσα, από την **03.09.2013** έως **20.12.2013**, στην Τράπεζα: **ΕΘΝΙΚΗ**

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Π. ΑΣΑΡΙΑΝΗΣ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΩΔΙΚΩΝ - ΠΟΣΩΝ
ΑΝΑΔΟΣΗΣ Φ.Ε. ΟΙΚ. ΕΤΟΥΣ 2013
125644532

017:1	293:1	
091:1	72 097:1	12
211:1	72 213:1	100
218:1	12 703:1	1598
761:1	12 772:1	100
775:1	2008 795:1	72
204:1	221531977	
ΟΧΗΜΑΤΑ -----		
ΕΒΚ6644		
760:1	062792587	
801:1	062792587	
840:1	125644532	

049:1	3.100,00	
053:1	2.738,52	
073:1	550,00	
216:1	1.450,00	
501:1	4.837,39	
517:1	7.385,00	
605:1	1.005,00	
793:1	1.433,36	
811:1	2.866,64	
851:1	6.400,00	
901:1	222,83	
----- ΠΕΡΑΙΩΣΗ -----		
v. 3296/2004 ΥΠΟΧΡΕΟΥ		

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
Α. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ
 ΔΕΛΤΙΑ ΟΙΚΟΝ. ΠΡΩΤ. (Δ.Ο.Υ.) αρ. πρωτ. εισπραχ. αρ. δηλωθ.

2013
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΖΥΓΙΟΥ:

Τ.Τ. ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ Φ.Ε.	Υποχρέου	Της Συζύγου	Τ.Τ. ΕΚΚ. ΕΙΔ. ΕΙΣΦΟΡΑΣ ΑΛΛΗΛ.	Υποχρέου	Της Συζύγου
ΣΥΝΔΙΚΟ ΔΗΛΩΘΕΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΠΡΟΣΤ. ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΝΤΙΚ. ΔΑΠΑΝΩΝ	4.837,39	7.442,61	ΣΥΝΔΙΚΟ ΔΗΛΩΘΕΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΑΛΛΑΞΣΟΜΕΝΑ Δ' Ε' Ζ' ΠΗΓΗΣ	4.837,39	
ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ ΕΙΣΟΔ.-ΑΠΑΛΛΑΞΣΟΜΕΝΑ ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΦΟΡΟΣ ΚΑΜΑΚΑΣ	12.280,00	750,40	ΑΥΤΟΤΕΛΗ ΦΟΡΟΛΟΓΩΜΕΝΑ... ΚΤΛ ΦΟΡ. ΑΥΤΟΤ. ΦΟΡΩΝ ΠΟΣΩΝ		
ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΟ ΦΟΡΟΣ ΠΟΥ ΑΝΑΛΟΓΕΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣ... ΚΤΛ	428,85	321,55	ΣΥΝΔΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΤΕΚΜΑΡΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	4.837,39	
ΦΟΡΟΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΘΗΚΕ... ΚΤΛ ΜΕΙΩΣΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΦΟΡΟΥ	1.227,83		ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΕΠΙΒΛΗΣ ΕΙΣΦΟΡΑΣ	12.280,00	
ΚΥΡΙΟΣ ΦΟΡΟΣ (+Α)	-906,28		ΠΟΣΟ ΕΙΣΦΟΡΑΣ	122,80	
			ΕΙΣΦΟΡΑ ΠΟΥ ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΘΗΚΕ		
			Τ.Τ. ΤΕΛΟΣ ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑΤΟΣ	Υποχρέου	Της Συζύγου
			ΠΟΣΟ ΕΔΡΑΣ		
			ΠΟΣΟ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ		

ΕΓΚΥΡΟ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΜΕΣΩ gsis.gr
 ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ 2637/0030/11.11.2003 (ΦΕΚ 1685/Β)

Γ. ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ

ΠΟΣΑ	ΚΥΡΙΟΣ ΦΟΡΟΣ	ΠΡΟΚΑΤΑΦ. ΦΟΡΟΥ	ΕΝΔΕΒΗΚ ΠΟΣΑ	ΣΥΝΟΛΑ Φ.Ε.	ΕΙΔ. ΕΙΣ. ΑΠΑΛΛΗΓΓΗΤΕ	ΤΕΛΟΣ ΕΠΙΤΗΔΕΥΣ.	ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΠΟΣΑ	
01	906,28			906,28	122,80		122,80	
02							906,28	
03					122,80		122,80	
04	906,28			906,28			906,28	
							ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ	1,84
							ΠΟΣΟ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ	785,32

Δ. ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ, ΕΚΠΤΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ, ΜΕΙΩΣΕΩΝ ΦΟΡΩΝ... ΚΤΛ

Τ.Τ. ΣΥΝΔΙΚΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	Υποχρέου	Της Συζύγου	Σ. ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ - ΜΕΙΩΣΕΙΣ	Υποχρέου	Της Συζύγου
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑΤΑ	4.837,39		ΕΝΟΙΚΙΟ ΚΥΡΙΑΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ		100,00
ΣΥΝΟΛΟ	4.837,39		ΑΕΦΑΛΙΣΤΡΑ		55,00
ΠΡΟΣΤ. ΔΙΑΦΟΡΑ ΔΑΠΑΝΩΝ	7.442,61		ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΣΕ ΑΣΦΑΛ. ΤΑΜΕΙΑ		273,85
ΑΚΑΘ. ΕΣΟΔΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΣΗΣ	7.385,00		ΣΥΝΟΛΟ		428,85
ΦΟΡΟΣ ΚΑΜ. - ΣΥΜΠΛ. - ΠΡΟΒΛΗΝ	750,40				
ΦΟΡΟΣ ΚΑΜ. ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	428,85				
ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΟ					
ΦΟΡΟΣ ΠΟΥ ΑΝΑΛΟΓΕΙ	321,55				
ΦΟΡΟΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΘΗΚΕ... ΚΤΛ					
ΑΠΟ ΕΛΕΥΘ. ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑΤΑ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΗ ΕΤΟΥΣ 2012				1.095,80	
				222,83	
					1.227,83
ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΑΡ.1 ΑΡΘ.9 ΚΦΕ	3.100,00				

Ημερία Έκδοσης: 20.08.2013
 Ημερία Έκδοσης Αντιγράφου: 28.08.2013

ΜΕ ΒΥΘΙΑΝ ΥΠΟΨΗΦΟΥ Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Δ.Ο.Υ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Π. ΑΣΑΡΙΑΝΗΣ

5.2 Παράδειγμα 2

5.2.1 Γενικές πληροφορίες

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζεται η πρακτική εφαρμογή προσδιορισμού του εισοδήματος φυσικού προσώπου σύμφωνα με τις αντικειμενικές δαπάνες. Στη συνέχεια παρατίθεται το έντυπο Ε1 για τον εν λόγω φορολογούμενο. Αρχικά παρατίθενται βασικές πληροφορίες για τον φορολογούμενο (ο σύζυγος):

- Μισθωτός χωρίς άλλη πηγή εισοδήματος.
- Έγγαμος χωρίς παιδιά με τη σύζυγο να είναι ελεύθερος επαγγελματίας και να έχει επιπλέον εισόδημα από εκμίσθωση ακινήτου.
- Ηλικία άνω των 30 ετών (γέννηση μετά τη 01-01-1982) και για τους δυο.
- Καθαρό φορολογητέο εισόδημα του συζύγου 54.028,24, πλέον 1.541,07 ευρώ που φορολογήθηκαν αυτοτελώς.
- Καθαρό εισόδημα της συζύγου από ελευθέριο επάγγελμα 3,32 και ακαθάριστο εισόδημα 4.043,82 ευρώ. Επιπλέον εισόδημα από ακίνητα 2.400 ευρώ.
- Παρακράτηση φόρου 20% στη σύζυγο ύψους 406,20 ευρώ. Για το σύζυγο αναλογούν φόρος 11.358,26 και παρακρατηθείς φόρος 11.187,88. Επιπλέον, στο σύζυγο παρακρατήθηκε ειδική εισφορά αλληλεγγύης ύψους 595,50.
- Η σύζυγος μισθώνει επαγγελματική στέγη με ετήσιο μίσθωμα 980 ευρώ.
- Το ζευγάρι έχει συνολικά 4 αυτοκίνητα. Το 1 ανήκει στη σύζυγο (100%) είναι 1.586cc και έχει έτος πρώτης κυκλοφορίας το 2007. Τα υπόλοιπα τρία ανήκουν στο σύζυγο (100%) είναι 1.360, 1.361 και 1.124cc αντίστοιχα με έτη κυκλοφορίας 2003, 1991 και 2002 αντίστοιχα.
- Το ζευγάρι έχει συνολικά 3 σπίτια. Η κύρια κατοικία (διαμέρισμα) ανήκει στη σύζυγο (100%), έχει κύριους χώρους 60 τμ, με τιμή ζώνης 1.550 ευρώ/τμ. Η πρώτη δευτερεύουσα κατοικία (μονοκατοικία) ανήκει και αυτή στη σύζυγο, έχει κύριους χώρους 99 τμ και βοηθητικούς 35τμ, με τιμή ζώνης 800 ευρώ/τμ. Η δεύτερη δευτερεύουσα κατοικία (διαμέρισμα) ανήκει στο σύζυγο, έχει 150 τμ κύριους χώρους και βρίσκεται σε τιμή ζώνης 721 ευρώ/τμ. Η κατοικία αυτή διαθέτει και εξωτερική πισίνα 10 τμ.
- Επίσης στο όνομα του συζύγου υπάρχει και ένα σκάφος αναψυχής (μηχανοκίνητο ανοικτού τύπου) 4,5 μέτρων με έτος πρώτης νηολόγησης το 2008.

5.2.2 Συμπλήρωση Ε1

Ε1

ΔΗΛΩΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2013
 ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ 1-1-2012 ΕΩΣ 31-12-2012
 ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΕ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ

ΠΡΟΣΟΧΗ!
 ΟΤΙ ΠΙΣΤΩΣ
 ΜΕ ΔΥΟ (2) ΔΕΚΑΔΙΚΑ

Προς τη Δ.Ο.Υ.: _____ ΤΑΧ. ΚΩΔ. _____

Δ.Ο.Υ. προηγ. υποβολής _____

(α)* (β)* (γ)*

ΤΜΗΜΑ* _____

ΑΡ. ΚΑΤΑΧΩΡ.* _____

ΕΚΠΙΡΘΕΣΜΗ* _____

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥ (ΜΕ ΚΕΦΑΛΑΙΑ) **

ΕΠΩΝΥΜΟ (ΟΠΩΣ ΣΤΗΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ)	ΟΝΟΜΑ	ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ	ΑΡΙΘ. ΦΟΡΩΔ. ΜΗΤΡΟΥ
_____	_____	_____	_____	_____
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ (ΟΔΟΣ-ΑΡΙΘΜΟΣ-ΤΑΧ.ΚΩΔ.-ΣΥΝΟΙΚΙΑ-ΠΟΛΗ Ή ΧΩΡΙΟ)			ΤΗΛΕΦΩΝΟ	ΚΙΝΗΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ (ΟΔΟΣ-ΑΡΙΘΜΟΣ-ΤΑΧ.ΚΩΔ.-ΣΥΝΟΙΚΙΑ-ΠΟΛΗ Ή ΧΩΡΙΟ)			ΤΗΛΕΦΩΝΟ	ΕΓΓΡΑΜΟΣ 1

ΕΠΩΝΥΜΟ (ΟΠΩΣ ΣΤΗΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ)	ΟΝΟΜΑ	ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ	ΑΡΙΘ. ΦΟΡΩΔ. ΜΗΤΡ. ΣΥΖΥΓΙΟΥ
_____	_____	_____	_____	_____
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ Ή ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑΤΙΣ			ΤΗΛΕΦΩΝΟ	ΚΙΝΗΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ

ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ (ΟΔΟΣ-ΑΡΙΘΜΟΣ-Τ.Κ.-ΣΥΝΟΙΚΙΑ-ΠΟΛΗ Ή ΧΩΡΙΟ)	ΤΗΛ.	ΑΡΙΘ. ΦΟΡΩΔ. ΜΗΤΡ. ΕΚΠΙΡΟΥ
_____	_____	_____	_____	_____	_____

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

	Υπόχρεου	Της συζύγου
1. Είστε νέος φορολογούμενος (υποβάλλετε δήλωση για πρώτη φορά);	327 ΝΑΙ 1	328 ΝΑΙ 1
2. Είστε κάτοικος εξωτερικού και υποχρεούσθε να υποβάλετε φορολ. δήλωση στην Ελλάδα;	319 ΝΑΙ 1	320 ΝΑΙ 1
3. Εξαιρείσθε από την προσκόμιση αποδείξεων (εδάφιο γ' παρ. 1 άρθρο 9 Κ.Φ.Ε.);	023 ΝΑΙ 1	024 ΝΑΙ 1
4. Υποβάλλεται η δήλωση από κηδεμ. σχολάζ. κληρον. μεσεγ. προσωρ. διαχ. ή σύνδικο πτώχ.;	329 ΝΑΙ 1	
5. Υποβάλλεται η δήλωση από επίτροπο, κηδεμόνα ανηλίκου ή δικαστικό συμπαραστάτη;	330 ΝΑΙ 1	
6. Υποβάλλεται η δήλωση από κληρονόμο του φορολογούμενου που απεβίωσε;	331 ΝΑΙ 1	
7. Είστε μισθωτός και πήρατε στεγαστικό επίδομα μέσα στο 2012;	011 ΝΑΙ 1	012 ΝΑΙ 1
8. Είστε συνταξιούχος και γεννηθήκατε μέχρι 31-12-1947;	013 ΝΑΙ 1	014 ΝΑΙ 1
9. Είστε μισθωτός ή συνταξιούχος σε παραμεθόρια περιοχή;	015 ΝΑΙ 1	016 ΝΑΙ 1
10. Γεννηθήκατε από 01-01-1982 και μετά;	017 ΝΑΙ 1	018 ΝΑΙ 1
11. Είστε επιτηδευματίας που φορολογείται με τις διατάξεις του άρθρου 45 ΚΦΕ;	019 ΝΑΙ 1	020 ΝΑΙ 1
12. Ασκέιτε εμπορική επιχείρηση και γεννηθήκατε μέχρι την 31/12/1950;	027 ΝΑΙ 1	028 ΝΑΙ 1
13. Έχετε υποπέσει σε παραβάσεις των περ. α' & η' παρ. 8 & περ. α' και β' παρ. 10 άρθρ. 5 ν. 2523/97;	021 ΝΑΙ 1	022 ΝΑΙ 1
14. Εμπήπτετε στις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 73 ν. 3842/2010;	025 ΝΑΙ 1	026 ΝΑΙ 1
15. Κατοικείτε μόνιμα σε νησί με πληθυσμό κάτω από 3.100 κατοίκους;	007 ΝΑΙ 1	008 ΝΑΙ 1
16. Είστε κάτοικος χώρας ΕΕ (εκτός Ελλάδας) & αποκτήσατε στην Ελλάδα πάνω από το 90% του συν. εισοδ. σας;	385 ΝΑΙ 1	386 ΝΑΙ 1
17. Έχετε περιουσία (ακίνητα, καταθέσεις κλπ.) στο εξωτερικό;	029 ΝΑΙ 1	030 ΝΑΙ 1
18. Ανήκετε στην κατηγορία των ολικώς τυφλών, κινητικά αναπήρων πάνω από 80% κτλ.;	905 ΝΑΙ 1	906 ΝΑΙ 1
19. Ανήκετε στην κατηγορία των βαριά κινητικά αναπήρων με ποσοστό 80%;	913 ΝΑΙ 1	914 ΝΑΙ 1
20. Είστε αξιωματικός ή ημεδαπό κατώτερο πλήρωμα εμπορικού πλοίου;	911 ΝΑΙ 1	912 ΝΑΙ 1
21. Σημειώστε Χ αν δεν επιθυμείτε να ενταχθείτε στην τηλεφωνική και ηλεκτρονική πληροφόρηση	010	

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. ΑΦΑΙΡΕΣΗ ΠΟΣΟΥ ΛΟΓΩ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ κτλ. ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΦΟΡΟΥ

1. Έχετε αυξημένο αφορολόγητο 2.000 ευρώ λόγω αναπηρίας 67% και πάνω κτλ.;	001 ΝΑΙ 1	002 ΝΑΙ 1
2. Αριθμός παιδιών του πίνακα 9 περίπτ. 1 (αριθμητικά)	003	004
3. Αριθμός προσώπων του πίνακα 9 με αναπηρία 67% και πάνω κτλ. (αριθμητικά)	005	006

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ

Α. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΜΙΣΘΩΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΣ			
1. Άθροισμα καθαρών ποσών από μισθούς, ημερομίσθια κτλ. (εκτός περιπτ 2, 3, 4)	301	54.028,42	302
2. Άθροισμα καθαρών ποσών από κύριες συντάξεις (εκτός περιπτ. 1, 3, 4)	303		304
3. Άθροισμα καθαρών ποσών από επικουρικές συντάξεις, μερίσματα, κτλ. (εκτός περ. 1, 2, 4)	321		322
4. Αμοιβές αθλητών και επιδόματα ανέργων των παρ. 2 & 3 του άρθρ. 33 ν. 1892/90	317		318
Β. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΣ			
1. Καθαρό εισοδ. ατομ. επιχ/σης βάσει των βιβλ. ή στοιχ.	461		462
2. Καθαρό εισόδημα προηγ. περίπτ. 1 μόνο από αλιευτική δραστηριότητα	921		922
3. Καθαρό εισόδημα από συμμετοχή σε συνεκμετάλλευση μη υπαγόμενη στο άρθ. 10 ΚΦΕ	919		920
4. Καθαρό εισόδημα ατομικής επιχείρησης με βάση το αντικειμενικό σύστημα			

Νομός (Δήμος / Διαμέρισμα ή Κοινότητα) εκμετάλλευσης	Είδος παραγωγής (α) είδος καλλιέργειας (β) είδος κτηνοτροφίας (γ) είδος αλιείας (δ) είδος άλλης μονάδας	Αριθμός (1) α) στρεμμάτων β) ζώων γ) άλλων μονάδων	Όριση Ηλόγου Τιμής	Αρθεύματα μη αρθεύματα	Καθαρά εισόδημα (2) α) ανά στρέμμα β) ανά κεφαλή ζώου γ) ανά άλλη μονάδα	Συνολικό Καθαρό Εισόδημα (3) = (1) x (2)
Σύνολο καθαρού γεωργικού εισοδήματος με βάση το αντικειμενικό σύστημα						915
5. Καθαρό εισόδημα προηγ. περίπτ. 4 μόνο από αλιευτική δραστηριότητα						923
Μείον: α) Ενοίκια που καταβλήθηκαν για μίσθωση γεωργικής γης						335
β) Αξία καινούργιου πάγιου εξοπλισμού 326 x 25% ή x 50%						337
						338

* Συμπληρώνεται από τον υπαλλήλο ** Επισημαίνεται τα στοιχεία του ΠΙΝΑΚΑ 1. Σε περίπτωση αλλαγής οι διορθώσεις να γίνουν απευθείας πάνω στο έντυπο.

	Υπόχρεου	Της συζύγου	
γ) Για κατά κύριο επάγγελμα αγρότες 1.500 ή 3.000 ευρώ αν πήραν εξισωτικές αποζημιώσεις ή 2.250 (ή 1.875) ή 4.500 (ή 3.750) ευρώ, αντίστοιχα, αν είναι νέοι αγρότες	339	340	
6. Ζημιά του ίδιου οικονομικού έτους από ατομική άσκηση γεωργικής επιχείρησης	465	466	
7. Ζημιές προηγούμενων οικονομικών ετών από ατομική άσκηση γεωργικής επιχείρησης	467	468	
8. Ακαθάριστα έσοδα από ατομική άσκηση γεωργικής επιχείρησης	475	476	
9. Καθαρά κέρδη από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μέχρι 100 Kw	479	480	
10. Καθαρά κέρδη από αγροτουριστική μονάδα μέχρι 10 δωμάτια	481	482	
Γ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ			
1. Καθαρά κέρδη από ατομική επιχείρηση (εκτός περίπτ. 4)	401	402	
2. Επιχειρηματική αμοιβή από Ο.Ε. ή Ε.Ε. ή κοινωνία κληρονομικού δικαίου	403	404	
3. Καθαρά κέρδη από Ο.Ε. ή Ε.Ε. ή Κοινωνία κτλ. μη υπαγόμενες στο άρθρο 10 Κ.Φ.Ε.	405	406	
4. Υπερτίμημα από πώληση αυτοκινήτου επιχείρησης	407	408	
5. Ζημιά του ίδιου οικονομικού έτους από ατομική επιχείρηση (εκτός περίπτ. 4)	413	414	
6. Ζημιές προηγούμενων οικονομικών ετών από ατομική επιχείρηση	415	416	
7. Ακαθάριστα έσοδα από ατομική επιχείρηση	425	426	
Δ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ			
1. Καθαρό εισόδημα από ατομικό επάγγελμα	501	502	3,32
2. Καθαρές αμοιβές ελεγκτή Α.Ε., διαιτητή, εκτελεστή διαθήκης κτλ.	503	504	
3. Ποσό διατροφής που έχει εισπραχθεί από σύζυγο (εκτός των παιδιών)	505	506	
4. Εισόδημα που δεν εντάσσεται σε άλλη περίπτ. του πίν. 4	507	508	
5. Ζημιά του ίδιου οικονομικού έτους από ατομικό επάγγελμα	511	512	
6. Ζημιές προηγούμενων οικ. ετών από ελεύθεριο επάγγελμα	515	516	
7. Ακαθάριστα έσοδα από ατομική άσκηση ελεύθεριου επαγγέλματος	517	518	4.043,82
Ε. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΑ			
1. Ακαθάριστο εισόδημα από εκμίσθωση:			
α) κατοικιών	103	104	2.400,00
β) ξενοδοχείων, κλινικών, σχολείων, αιθουσών κιν/φων ή θεάτρων κτλ.	121	122	
γ) καταστημάτων, γραφείων, αποθηκών κτλ.	105	106	
δ) γηπέδων, χώρων τοποθέτησης επιγραφών	107	108	
ε) βιομηχανοστασίων, εμπορικών κέντρων που επέλεξαν υπαγωγή σε ΦΠΑ	109	110	
στ) γαιών	101	102	
ζ) γαιών με βάση το αντικειμενικό σύστημα	909	910	
2. α) Ακαθάριστο εισόδημα από υπεκμίσθωση ακινήτων	111	112	
β) Στην περίπτωση αυτή, ποιο ενοίκιο έχετε καταβάλει	113	114	
3. Ακαθάριστο εισόδημα από δωρεάν παραχώρηση - ιδιόχρηση:			
α) κατοικιών (μόνο δωρεάν παραχώρηση)	129	130	
β) ξενοδοχείων, κλινικών, σχολείων, αιθουσών κινηματογράφων ή θεάτρων κτλ.	143	144	
γ) καταστημάτων, γραφείων, αποθηκών κτλ.	145	146	
δ) γηπέδων, χώρων τοποθέτησης επιγραφών	147	148	
ε) γαιών (μόνο δωρεάν παραχώρηση)	141	142	
στ) γαιών (μόνο δωρεάν παραχώρηση) με βάση το αντικειμενικό σύστημα	701	702	
4. Ακαθάριστο εισόδημα οικοδομών: α) σε έδαφος του εκμισθωτή			
β) σε έδαφος του παρέχοντος δωρεάν τη χρήση	123	124	
β) σε έδαφος του παρέχοντος δωρεάν τη χρήση	125	126	
5. α) Δαπάνες για ασφάλιστρα, δικαστ. δαπάνη, αμοιβές δικηγόρων (περ. 1α,1β,1γ,1ε,3α,3β,3γ)	151	152	
β) Αποζημίωση καταβληθείσα με νόμο στο μισθωτή κατά τη λύση επαγγελματικής μίσθωσης	163	164	
γ) Ακαθάριστο εισόδημα από την εκμίσθωση του ακινήτου της περίπτ. 5β	165	166	
δ) Λοιπές περιπτώσεις δαπανών άρθρου 23 ΚΦΕ (γαίες κτλ.)	159	160	
6. Ακαθάριστο εισόδημα κατοικιών επιφάνειας πάνω από 300 τ.μ. καθεμιά (περ. 1α, 2α, 3α), επαγγελματικών και εμπορικών μισθώσεων ανεξαρτήτως επιφάνειας (περ. 1β,γ,δ,ε,στ,ζ,2α,4α)			
7. Ακαθάριστο εισόδημα κατοικιών επιφάνειας μέχρι 300 τ.μ. καθεμιά (περ. 1α, 2α, 3α), αστικών μισθώσεων αποθηκών και χώρων στάθμευσης ανεξαρτήτως επιφάνειας (περ. 1γ,1δ,2α)	177	178	2.400,00
8. Ακαθάριστο εισόδημα ανακατασκευασμένων διατηρητέων (περ. 1α, 1β, 3α και 3β)	131	132	
9. Ακαθάριστο εισόδημα ανακατασκευασμένων διατηρητέων (περ. 1γ, 1ε και 3γ)	133	134	
10. Ακαθάριστο εισόδημα για το οποίο δε βεβαιώνεται χαρτόσημο, εκτός από την περίπτ. 1ε	741	742	
ΣΤ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΚΙΝΗΤΕΣ ΑΞΙΕΣ			
Κινητές αξίες ημεδαπής προέλευσης που φορολογούνται με γεν. διατ.	291	292	
Ζ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ			
1. Καθαρό ποσό από μισθούς κτλ. αλλοδαπής προέλευσης	389	390	
2. Καθαρό ποσό από συντάξεις κτλ. αλλοδαπής προέλευσης	391	392	
3. Καθαρά κέρδη από γεωργικές επιχειρήσεις (ατομική, εταιρικές) στην αλλοδαπή	463	464	
4. Ζημιές από γεωργικές επιχειρήσεις (ατομική, εταιρικές) στην αλλοδαπή	471	472	
5. Καθαρά κέρδη από εμπορικές επιχ/σεις (ατομική, εταιρικές) στην αλλοδαπή	411	412	
6. Ζημιές από εμπορικές επιχειρήσεις (ατομική, εταιρικές) στην αλλοδαπή	421	422	
7. Καθαρά κέρδη από ελεύθεριο επάγγελμα (ατομικά, εταιρικά) στην αλλοδαπή	509	510	
8. Ζημιές από ελεύθεριο επάγγελμα (ατομικά, εταιρικά) στην αλλοδαπή	513	514	
9. Εισοδήματα από κινητές αξίες αλλοδαπής προέλευσης που φορολογούνται με τις γενικές διατάξεις	295	296	
10. Ακαθάριστο εισόδημα από ακίνητα που βρίσκονται στην αλλοδαπή	171	172	
11. Καθαρό εισόδημα της περίπτ. 10	173	174	
12. Ακαθάριστο εισόδημα της περίπτ. 10 από κατοικίες με επιφάνεια πάνω από 300 τ.μ. η καθεμιά καθώς και επαγγελματικές και εμπορικές μισθώσεις ανεξαρτήτως επιφάνειας.	395	396	

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΤΗΣΙΑΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ											Υπόχρεου		Της συζύγου																																																																																																																					
1. Ετήσια αντικειμενική δαπάνη διαβίωσης με βάση: α) Την ετήσια αντικειμενική δαπάνη για ιδιοκατοικημένη ή μισθούμενη ή δωρεάν παραχωρούμενη κύρια κατοικία και έως δύο δευτερεύουσες κατοικίες.																																																																																																																																		
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ - ΟΔΟΙ ΠΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΙΟΥΝ ΤΟ ΤΕΤΡΑΓΩΝΟ - ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΡΕΥΜΑΤΟΣ																																																																																																																																		
<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ</th> <th rowspan="2">Α.Φ.Μ. κύριου ή κάτοχου Ε.Ι.Χ., Μ.Χ.</th> <th rowspan="2">Κ.Α.</th> <th colspan="2">ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ</th> <th rowspan="2">Κ.Α.</th> <th rowspan="2">Κυβ. εκατ.</th> <th rowspan="2">Κ.Α.</th> <th rowspan="2">Μήνες κυκλοφ.</th> <th rowspan="2">Κ.Α.</th> <th rowspan="2">Ποσοστό συνιδιοκτ. %</th> <th rowspan="2">Κ.Α.</th> <th rowspan="2">Έτος πρώτης κυκλοφ.</th> <th colspan="2">ΠΟΣΟΤΟ ΤΥΜΑΧΟΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ Ή ΣΥΖΥΓΙΟΥ</th> <th rowspan="2">Μηνιαίο ποσό</th> <th rowspan="2">Υπόλοιπο των ετήσιων</th> </tr> <tr> <th>Γράμματα</th> <th>Αριθμός</th> <th>Υποχρεού</th> <th>Συζύγου</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Α) ΚΥΡΙΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑ</td> <td></td> <td>203</td> <td></td> <td></td> <td>240</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>211</td> <td>212</td> <td>213</td> <td>214</td> <td>215</td> <td>216</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>204</td> <td></td> <td></td> <td>207</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>218</td> <td>219</td> <td>220</td> <td>221</td> <td>222</td> <td>223</td> </tr> <tr> <td>Β) ΠΡΩΤΗ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ</td> <td></td> <td>205</td> <td></td> <td></td> <td>209</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>225</td> <td>226</td> <td>227</td> <td>228</td> <td>229</td> <td>230</td> </tr> <tr> <td>Υ) ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ</td> <td></td> <td>206</td> <td></td> <td></td> <td>242</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>225</td> <td>226</td> <td>227</td> <td>228</td> <td>229</td> <td>230</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>707</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>708</td> </tr> </tbody> </table>															ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Α.Φ.Μ. κύριου ή κάτοχου Ε.Ι.Χ., Μ.Χ.	Κ.Α.	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ		Κ.Α.	Κυβ. εκατ.	Κ.Α.	Μήνες κυκλοφ.	Κ.Α.	Ποσοστό συνιδιοκτ. %	Κ.Α.	Έτος πρώτης κυκλοφ.	ΠΟΣΟΤΟ ΤΥΜΑΧΟΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ Ή ΣΥΖΥΓΙΟΥ		Μηνιαίο ποσό	Υπόλοιπο των ετήσιων	Γράμματα	Αριθμός	Υποχρεού	Συζύγου	Α) ΚΥΡΙΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑ		203			240								211	212	213	214	215	216			204			207								218	219	220	221	222	223	Β) ΠΡΩΤΗ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ		205			209								225	226	227	228	229	230	Υ) ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ		206			242								225	226	227	228	229	230						707													708
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Α.Φ.Μ. κύριου ή κάτοχου Ε.Ι.Χ., Μ.Χ.	Κ.Α.	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ		Κ.Α.	Κυβ. εκατ.	Κ.Α.	Μήνες κυκλοφ.	Κ.Α.	Ποσοστό συνιδιοκτ. %	Κ.Α.	Έτος πρώτης κυκλοφ.	ΠΟΣΟΤΟ ΤΥΜΑΧΟΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ Ή ΣΥΖΥΓΙΟΥ					Μηνιαίο ποσό	Υπόλοιπο των ετήσιων																																																																																																															
			Γράμματα	Αριθμός									Υποχρεού	Συζύγου																																																																																																																				
Α) ΚΥΡΙΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑ		203			240								211	212	213	214	215	216																																																																																																																
		204			207								218	219	220	221	222	223																																																																																																																
Β) ΠΡΩΤΗ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ		205			209								225	226	227	228	229	230																																																																																																																
Υ) ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ		206			242								225	226	227	228	229	230																																																																																																																
					707													708																																																																																																																
β) Η ετήσια αντικειμενική δαπάνη για λοιπές κατοικίες _____ 707 _____ 708																																																																																																																																		
γ) τα επιβατικά αυτ/τα Ι.Χ., Μ.Χ. (οικογένειες, ατομικής επιχ/σης, κοινωνιών και κοινοπραξιών)																																																																																																																																		
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Κ.Α.</th> <th>Α.Φ.Μ. κύριου ή κάτοχου Ε.Ι.Χ., Μ.Χ.</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Γράμματα</th> <th>Αριθμός</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Κυβ. εκατ.</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Μήνες κυκλοφ.</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Ποσοστό συνιδιοκτ. %</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Έτος πρώτης κυκλοφ.</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Μηνιαίο ποσό</th> <th>Υπόλοιπο των ετήσιων</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>840</td> <td></td> <td>750</td> <td></td> <td></td> <td>703</td> <td>1586</td> <td>761</td> <td>12</td> <td>771</td> <td>100</td> <td>775</td> <td>2007</td> <td>851</td> <td></td> <td>852</td> <td>4.480,00</td> </tr> <tr> <td>841</td> <td></td> <td>751</td> <td></td> <td></td> <td>704</td> <td>1360</td> <td>762</td> <td>12</td> <td>772</td> <td>100</td> <td>776</td> <td>2003</td> <td>853</td> <td>3.640,00</td> <td>854</td> <td></td> </tr> <tr> <td>842</td> <td></td> <td>752</td> <td></td> <td></td> <td>705</td> <td>1361</td> <td>763</td> <td>12</td> <td>773</td> <td>100</td> <td>777</td> <td>1991</td> <td>855</td> <td>2.600,00</td> <td>856</td> <td></td> </tr> <tr> <td>843</td> <td></td> <td>753</td> <td></td> <td></td> <td>706</td> <td>1124</td> <td>764</td> <td>12</td> <td>774</td> <td>100</td> <td>778</td> <td>2002</td> <td>857</td> <td>2.000,00</td> <td>858</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>															Κ.Α.	Α.Φ.Μ. κύριου ή κάτοχου Ε.Ι.Χ., Μ.Χ.	Κ.Α.	Γράμματα	Αριθμός	Κ.Α.	Κυβ. εκατ.	Κ.Α.	Μήνες κυκλοφ.	Κ.Α.	Ποσοστό συνιδιοκτ. %	Κ.Α.	Έτος πρώτης κυκλοφ.	Κ.Α.	Μηνιαίο ποσό	Υπόλοιπο των ετήσιων	840		750			703	1586	761	12	771	100	775	2007	851		852	4.480,00	841		751			704	1360	762	12	772	100	776	2003	853	3.640,00	854		842		752			705	1361	763	12	773	100	777	1991	855	2.600,00	856		843		753			706	1124	764	12	774	100	778	2002	857	2.000,00	858																																	
Κ.Α.	Α.Φ.Μ. κύριου ή κάτοχου Ε.Ι.Χ., Μ.Χ.	Κ.Α.	Γράμματα	Αριθμός	Κ.Α.	Κυβ. εκατ.	Κ.Α.	Μήνες κυκλοφ.	Κ.Α.	Ποσοστό συνιδιοκτ. %	Κ.Α.	Έτος πρώτης κυκλοφ.	Κ.Α.	Μηνιαίο ποσό	Υπόλοιπο των ετήσιων																																																																																																																			
840		750			703	1586	761	12	771	100	775	2007	851		852	4.480,00																																																																																																																		
841		751			704	1360	762	12	772	100	776	2003	853	3.640,00	854																																																																																																																			
842		752			705	1361	763	12	773	100	777	1991	855	2.600,00	856																																																																																																																			
843		753			706	1124	764	12	774	100	778	2002	857	2.000,00	858																																																																																																																			
δ) τα σκάφη αναψυχής Ι.Χ. (οικογένειας κτλ.)																																																																																																																																		
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Κ.Α.</th> <th>Α.Φ.Μ. κύριου ή κάτοχου</th> <th>Αριθ. - Αίτηση νηολόγησης</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Ισοπορία</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Χώρα ενδίασης</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Ποσοστό συνιδιοκτ. %</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Πρώτη νηολόγηση</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Μήνες κυκλοφ.</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Μηνιαίο ποσό</th> <th>Υπόλοιπο των ετήσιων</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>844</td> <td></td> <td></td> <td>779</td> <td>ΝΑΙ 1</td> <td>785</td> <td>ΝΑΙ 1</td> <td>717</td> <td>100%</td> <td>729</td> <td>2008</td> <td>733</td> <td>12</td> <td>74</td> <td>4,5</td> <td>711</td> <td>4000,00</td> </tr> <tr> <td>845</td> <td></td> <td></td> <td>780</td> <td>ΝΑΙ 1</td> <td>786</td> <td>ΝΑΙ 1</td> <td>718</td> <td></td> <td>730</td> <td></td> <td>734</td> <td></td> <td>74</td> <td></td> <td>713</td> <td>714</td> </tr> </tbody> </table>															Κ.Α.	Α.Φ.Μ. κύριου ή κάτοχου	Αριθ. - Αίτηση νηολόγησης	Κ.Α.	Ισοπορία	Κ.Α.	Χώρα ενδίασης	Κ.Α.	Ποσοστό συνιδιοκτ. %	Κ.Α.	Πρώτη νηολόγηση	Κ.Α.	Μήνες κυκλοφ.	Κ.Α.	Μηνιαίο ποσό	Υπόλοιπο των ετήσιων	844			779	ΝΑΙ 1	785	ΝΑΙ 1	717	100%	729	2008	733	12	74	4,5	711	4000,00	845			780	ΝΑΙ 1	786	ΝΑΙ 1	718		730		734		74		713	714																																																																		
Κ.Α.	Α.Φ.Μ. κύριου ή κάτοχου	Αριθ. - Αίτηση νηολόγησης	Κ.Α.	Ισοπορία	Κ.Α.	Χώρα ενδίασης	Κ.Α.	Ποσοστό συνιδιοκτ. %	Κ.Α.	Πρώτη νηολόγηση	Κ.Α.	Μήνες κυκλοφ.	Κ.Α.	Μηνιαίο ποσό	Υπόλοιπο των ετήσιων																																																																																																																			
844			779	ΝΑΙ 1	785	ΝΑΙ 1	717	100%	729	2008	733	12	74	4,5	711	4000,00																																																																																																																		
845			780	ΝΑΙ 1	786	ΝΑΙ 1	718		730		734		74		713	714																																																																																																																		
ε) τα αεροσκάφη, ελικόπτερα Ι.Χ. και ανεμόπτερα																																																																																																																																		
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Στοιχεία εθνικότητας και νηολόγησης</th> <th>Τύπος</th> <th>Αριθμός σειράς κατασκευαστή</th> <th>Αριθμός συντήρησης παραγωγής</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Μήνες κυκλοφ.</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Ποσοστό συνιδιοκτ. %</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Πρώτη νηολόγηση</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Μηνιαίο ποσό</th> <th>Υπόλοιπο των ετήσιων</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>737</td> <td></td> <td>738</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>739</td> <td></td> <td>715</td> <td>716</td> </tr> </tbody> </table>															Στοιχεία εθνικότητας και νηολόγησης	Τύπος	Αριθμός σειράς κατασκευαστή	Αριθμός συντήρησης παραγωγής	Κ.Α.	Μήνες κυκλοφ.	Κ.Α.	Ποσοστό συνιδιοκτ. %	Κ.Α.	Πρώτη νηολόγηση	Κ.Α.	Μηνιαίο ποσό	Υπόλοιπο των ετήσιων					737		738				739		715	716																																																																																									
Στοιχεία εθνικότητας και νηολόγησης	Τύπος	Αριθμός σειράς κατασκευαστή	Αριθμός συντήρησης παραγωγής	Κ.Α.	Μήνες κυκλοφ.	Κ.Α.	Ποσοστό συνιδιοκτ. %	Κ.Α.	Πρώτη νηολόγηση	Κ.Α.	Μηνιαίο ποσό	Υπόλοιπο των ετήσιων																																																																																																																						
				737		738				739		715	716																																																																																																																					
στ) τις δεξαμενές κολύμβησης (πισίνες)																																																																																																																																		
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Κ.Α.</th> <th>Εξωτερική (τετρ. μέτρα)</th> <th>Ποσοστό συνιδιοκτ. % υποχρεού</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Εσωτερική (τετρ. μέτρα)</th> <th>Ποσοστό συνιδιοκτ. % συζύγου</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Μηνιαίο ποσό</th> <th>Υπόλοιπο των ετήσιων</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>767</td> <td>10</td> <td>100%</td> <td>768</td> <td></td> <td></td> <td>765</td> <td>1.600,00</td> <td>766</td> </tr> </tbody> </table>															Κ.Α.	Εξωτερική (τετρ. μέτρα)	Ποσοστό συνιδιοκτ. % υποχρεού	Κ.Α.	Εσωτερική (τετρ. μέτρα)	Ποσοστό συνιδιοκτ. % συζύγου	Κ.Α.	Μηνιαίο ποσό	Υπόλοιπο των ετήσιων	767	10	100%	768			765	1.600,00	766																																																																																																		
Κ.Α.	Εξωτερική (τετρ. μέτρα)	Ποσοστό συνιδιοκτ. % υποχρεού	Κ.Α.	Εσωτερική (τετρ. μέτρα)	Ποσοστό συνιδιοκτ. % συζύγου	Κ.Α.	Μηνιαίο ποσό	Υπόλοιπο των ετήσιων																																																																																																																										
767	10	100%	768			765	1.600,00	766																																																																																																																										
ζ) Γράψτε την αντικειμενική δαπάνη για διδάκτρα σε σχολεία _____ 769																																																																																																																																		
η) Γράψτε την αντικειμενική δαπάνη για οικιακούς βοηθούς, οδηγούς αυτ/των και δασκάλους _____ 770																																																																																																																																		
2. Από τη δαπάνη που καταβάλατε:																																																																																																																																		
α) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση αυτοκινήτων, δίκυκλων κτλ. οχημάτων _____ 719 _____ 720																																																																																																																																		
β) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση πλοίων αναψυχής κτλ. σκαφών αναψυχής και αεροσκαφών _____ 721 _____ 722																																																																																																																																		
γ) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση κινητών πραγμάτων αξίας πάνω από 10.000 ευρώ _____ 723 _____ 724																																																																																																																																		
δ) για δωρεές ή γονικές παροχές ή χορηγίες χρηματικών ποσών (εκτός προς το Δημόσιο, κτλ.) _____ 725 _____ 726																																																																																																																																		
ε) για την τοκοχρεολυτική απόσβεση δανείων ή πιστώσεων κτλ. _____ 727 _____ 728																																																																																																																																		
ΠΙΝΑΚΑΣ 6. ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ - ΠΟΣΑ ΠΟΥ ΜΕΙΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΕΤΗΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ																																																																																																																																		
1. Καθαρό εισόδημα που δεν υπήρχε την 01-01-2013 _____ 655 _____ 656																																																																																																																																		
2. Ποσό ετήσιας δαπάνης που δεν υπήρχε την 01-01-2013 _____ 693 _____ 694																																																																																																																																		
3. Εισοδήματα που αποκτήσατε το 2012, τα οποία απαλλάσσονται από το φόρο, φορολογούνται με ειδικό τρόπο, καθώς και από μερίσματα ημεδαπών Α.Ε., ΕΠΕ, κτλ. _____ 659 _____ 1.541,07 _____ 660																																																																																																																																		
4. Εισοδήματα που εξαιρούνται της εισφοράς (παρ. 2 άρθρ. 29 ν.3986/2011) _____ 657 _____ 658																																																																																																																																		
5. Επίδομα ανεργίας του Ο.Α.Ε.Δ. _____ 661 _____ 662																																																																																																																																		
6. Καθαρά κέρδη από εταιρίες κτλ., που φορολογήθηκαν με το άρθρο 10 Κ.Φ.Ε. _____ 431 _____ 432																																																																																																																																		
7. Φόρος που παρακρατήθηκε στα εισοδήματα της περ. 3 και στα καθαρά κέρδη της περ. 6 _____ 433 _____ 434																																																																																																																																		
8. Καθαρό ποσό επιδόματος κοινωνικής αλληλεγγύης (ΕΚΑΣ) _____ 305 _____ 306																																																																																																																																		
9. Αγροτικές ενισχύσεις (επιδοτ., αποζημ., οικον. ενισχ. κτλ) εκτός αυτών επί της παραγωγής _____ 477 _____ 478																																																																																																																																		
10. Ενοίκιο εγκατάστασης ατομικής επιχείρησης ή ελεύθεριου επαγγέλματος																																																																																																																																		
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Ονοματεπώνυμο ή Επωνυμία ιδιοκτήτη</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Α.Φ.Μ. ιδιοκτήτη</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Επιφάνεια σε τ.μ.</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Μηνιαίο ποσό</th> <th>Υπόλοιπο των ετήσιων</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td>790</td> <td></td> <td>795</td> <td></td> <td>793</td> <td></td> <td>794</td> <td>980,00</td> </tr> <tr> <td></td> <td>791</td> <td></td> <td>796</td> <td></td> <td>615</td> <td></td> <td>616</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>															Ονοματεπώνυμο ή Επωνυμία ιδιοκτήτη	Κ.Α.	Α.Φ.Μ. ιδιοκτήτη	Κ.Α.	Επιφάνεια σε τ.μ.	Κ.Α.	Μηνιαίο ποσό	Υπόλοιπο των ετήσιων		790		795		793		794	980,00		791		796		615		616																																																																																											
Ονοματεπώνυμο ή Επωνυμία ιδιοκτήτη	Κ.Α.	Α.Φ.Μ. ιδιοκτήτη	Κ.Α.	Επιφάνεια σε τ.μ.	Κ.Α.	Μηνιαίο ποσό	Υπόλοιπο των ετήσιων																																																																																																																											
	790		795		793		794	980,00																																																																																																																										
	791		796		615		616																																																																																																																											
11. Ενοίκιο ακινήτων εκτός από κύρια κατοικία, κατοικία παιδιών που σπουδάζουν και περίπτ. 10 _____ 417 _____ 797 _____ 419 _____ 420																																																																																																																																		
12. Δαπάνη για την αγορά ή ανέγερση ακινήτων ή χρηματοδοτική μίσθωση αυτών κτλ. _____ 735 _____ 736																																																																																																																																		
13. Χρηματικά ποσά που προέρχονται από διάθεση περιουσιακών στοιχείων, εισαγωγή χρηματικών κεφαλαίων αλλοδαπής, δάνεια, δωρεές κτλ. _____ 781 _____ 782																																																																																																																																		
14. Επαναπατριζόμενα κεφάλαια (άρθρ. 18 ν.3842/10) _____ 783 _____ 784																																																																																																																																		
15. Ανάλωση κεφαλαίου που ήδη φορολογήθηκε ή απαλλάσσόταν από το φόρο _____ 787 _____ 788																																																																																																																																		
ΠΙΝΑΚΑΣ 7. ΠΟΣΑ ΔΑΠΑΝΩΝ ΠΟΥ ΑΦΑΙΡΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ Ή ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΟ																																																																																																																																		
1. Δαπάνη αγοράς αγαθών και παροχής υπηρεσιών (παρ. 1 άρθρο 9 Κ.Φ.Ε.) _____ 049 _____ 14.250,00																																																																																																																																		
2. Εξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης _____ 051 _____ 052																																																																																																																																		
3. Υποχρεωτικές εισφορές σε ταμεία ασφάλισης (Ο.Α.Ε.Ε. κτλ.) _____ 053 _____ 054																																																																																																																																		
4. Δωρεές ιατρικών μηχανημάτων κτλ., σε νοσοκομεία κτλ. _____ 057 _____ 058																																																																																																																																		

		Υπόχρεου		Της σύζυγου	
5.	Δωρεές χρημ. ποσών στο Δημόσιο κτλ. Στο εξωτερικό 031 [REDACTED] 032 [REDACTED] Και συνολικά	059		060	
6.	Δωρεές χρημ. ποσών στο λογ/σμό αλληλοβοήθειας για την απόσβεση του Δημοσίου χρέους	075		076	
7.	Πολιτιστικές χορηγίες του ν.3525/2007	061		062	
8.	Δεδουλευμένοι τόκοι που καταβλήθηκαν για στεγαστικά δάνεια απόκτησης πρώτης κατοικίας και αναστήλωσης κτλ. διατηρητέων κτιρίων. Εμπόσιμα σε τ.μ. 071	063		064	
9.	Συνολικό ποσό δανείων της προηγούμενης περίπτωσης	069		070	
10.	Ενοίκιο που πληρώσατε για κύρια κατοικία της οικογένειας:				
	Όνοματεπώνυμο ή Επωνυμία ιδιοκτήτη	Κ.Α.	Α.Φ.Μ. ιδιοκτήτη	Κ.Α.	Φιλοξενία
		801		092	ΝΑΙ 1 091
		802		094	ΝΑΙ 1 093
		803		096	ΝΑΙ 1 095
				Κ.Α.	Μήνες
				097	
				098	
				099	
11.	Ενοίκιο που πληρώσατε για κατοικία παιδιών της οικογένειας που σπουδάζουν στο εσωτερικό:				
	Όνοματεπώνυμο ή Επωνυμία ιδιοκτήτη	Κ.Α.	Α.Φ.Μ. ιδιοκτήτη		
		804			817
		805			819
		806			821
		807			823
					1ο παιδί
					2ο παιδί
					3ο παιδί
12.	Ποσό ασφαλίσεων για ασφάλιση ζωής, προσωπικών ατυχημάτων, ασθένειας	073		074	
13.	Ποσό διατροφής που κατέβαλε ο ένας σύζυγος στον άλλον	089		090	
14.	Δαπάνη για αλλαγή εγκατάστασης καυσίμου ή για εγκ/ση φυσ. αερίου, θερμομόνωσης, κ.τ.λ.	087		088	
15.	Δίδακτρα φροντιστηρίων εκπαιδευτικών μαθημάτων κτλ.: α) Για τον υπόχρεο και τη σύζυγο	079		080	
	β) Για κάθε παιδί τους χωριστά 081 [REDACTED] 082 [REDACTED] 083 [REDACTED]	084		085	
16.	Μισθώματα επιχειρήσεων τριτογενούς τομέα (παρ. Β2 άρθρ.43 και 44 ν.4030/2011)	077		078	
17.	Δαπάνη αποκατάστασης ακινήτων (παρ. Α1 και Β1 άρθρ.43 και 44 ν.4030/2011)	037		038	
18.	Δαπάνη αποκατάστασης διατηρητέων (παρ. Α2 άρθρ.43 και 44 ν.4030/2011)	039		040	
19.	Ποσό επένδυσης για κινηματογραφικές ταινίες (παρ. 9 άρθρ. 73 ν. 3842/2010)	663		664	
20.	Εμπίπτειτε στις διατάξεις των περιπτώσεων α ή β της παρ. 9 του άρθρου 73 ν. 3842/2010;	033	α	035	β
				034	α
				036	β

ΠΙΝΑΚΑΣ 8. ΠΡΟΚΑΤΑΒΛΗΘΕΝΤΕΣ - ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΘΕΝΤΕΣ ΦΟΡΟΙ

1.	Φόροι 4%, 10% και 15% που προκαταβλήθηκαν (άρθρο 52 Κ.Φ.Ε.)	601		602	
2.	Φόροι 1%, 4%, 8%, 15% και 20% που παρακρατήθηκαν (άρθρο 55 Κ.Φ.Ε.)	603		604	
3.	Φόροι 20% και 10% (άρθ. 58 Κ.Φ.Ε.) και 15% (περ. γ' παρ. 5 άρθρ. 52 Κ.Φ.Ε.) που παρακρατήθηκαν	605		606	406,80
4.	Φόρος που καταλογίστηκε για ωφέλεια από πώληση αυτοκινήτου επιχείρησης	607		608	
5.	Φόρος που παρακρατήθηκε στις αμοιβές της περίπτωσης 4 του πίν. 4Α	609		610	
6.	Φόρος που καταβλήθηκε στο εξωτερικό σε χώρα που υπάρχει Σ.Α.Δ.Φ.	651		652	
7.	Φόρος που παρακρατήθηκε στα εισοδήματα από κινητές αξίες κτλ. ημεδαπής (πίν. 4 ΣΤ)	293		294	
8.	Φόρος που αναλογεί στους μισθούς, συντάξεις (περιπτώσεις 1, 2 και 3 του πίν. 4Α)	313	11.358,26	314	
9.	Φόρος που παρακρατήθηκε στους μισθούς, συντάξεις (περιπτώσεις 1, 2 και 3 του πίν. 4Α)	315	11.187,88	316	
10.	Φόρος που παρακρατήθηκε στην Ελλάδα στα εισοδήματα από τόκους, κτλ.(περ.9 του πίν.4Ζ)	297		298	
11.	Φόρος που καταβλήθηκε για άυλη εμπορική αξία ακινήτου των περ.1β έως 1ζ του πίν.4Ε	127		128	
12.	Ποσό που παρακρατήθηκε για ειδική εισφορά αλληλεγγύης του άρθρου 29 ν.3986/2011	333	595,50	334	

ΠΙΝΑΚΑΣ 9. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΟΙΚΟΥΝ ΜΕ ΤΟΥΣ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΒΑΡΥΝΟΥΝ

1	Ανύπαντρα παιδιά που γεννήθηκαν από 1/1/1994 έως 31/12/2012 ή από 1/1/1987 και σπουδάζουν σε αναγνωρισμένες σχολές καθώς και άγαμα παιδιά που είναι άνεργα εγγεγραμμένα στους καταλόγους του ΟΑΕΔ. Παιδιά ανύπαντρα, διαζευγμένα ή σε κατάσταση χρεώσεως, με αναπηρία 67% και πάνω, καθώς και ανύπαντρα παιδιά που υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία, ανεξάρτητα από ηλικία.	2	α) Ανιόντες των συζύγων (γονείς, παπούδες κτλ.) β) Ανήλικοι συγγενείς μέχρι τον 3ο βαθμό, ορφανοί από πατέρα και μητέρα γ) Ανύπαντροι ή χήροι ή διαζευγμένοι αδελφοί και αδελφές, με αναπηρία 67% και πάνω.							
Όνομα	Ετος γέννησης	Σχολή ή σχολείο φοίτησης	Κ.Α.	Α.Φ.Μ.	Κ.Α.	Α.Μ.Κ.Α.	Κ.Α.	Α.Φ.Μ.	Με Υπόχρεο	Με Σύζυγο
			831		846			835	Συγγενεία	
			832		847			836		
			833		848			837		
			834		849			838		

ΠΙΝΑΚΑΣ 10. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΦΑΚΕΛΟ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥ (συμπληρώνεται από την υπηρεσία)

Προκαταβολή φόρου εισοδήματος από το προηγούμενο οικον. έτος	901	902
341	342	745
746	907	908
995	996	743
744	985	986
997	998	323
324	987	988
959	960	399
400	989	990

ΠΙΝΑΚΑΣ 11. Αν προκύψει επιστρεφόμενο ποσό να κατατεθεί στον ακόλουθο λογαριασμό μου (γράψτε τον τίτλο, τον κωδικό τράπεζας και τον αριθμό λογαριασμού):

ΤΡΑΠΕΖΑ	ΚΩΔ.	ΑΡΙΘΜΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΙΒΑΝ
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]

Τα στοιχεία των φορολογουμένων είναι απόρρητα. Διατηρούνται από το Υπουργείο Οικονομικών σε αρχείο, που υπάγεται στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και λειτουργεί σύμφωνα με το ν.2472/1997 και τις ειδικές ρυθμίσεις των φορολογικών νόμων. Κάθε φορολογούμενος έχει δικαίωμα πρόσβασης στα στοιχεία που τον αφορούν.

Η παρούσα δήλωση υποβλήθηκε ηλεκτρονικά (13-08-2013) για τον Α.Φ.Μ.: 021343126

5.2.3 Υπολογισμός ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης και φορολογητέου εισοδήματος

Στη σελίδα 3 του εντύπου Ε1 καταγράφονται τα στοιχεία της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης. Αυτή διαμορφώνεται για καθέναν από τους δυο φορολογούμενους σύμφωνα με το Ν. 3986/2011 ως εξής:

Για το σύζυγο:

1) 2^η δευτερεύουσα κατοικία:

$$80 \text{ τμ} \times 40 \text{ €/τμ} = 3.200$$

$$+ 40 \text{ τμ} \times 65 \text{ €/τμ} = 2.600$$

$$+ 30 \text{ τμ} \times 110 \text{ €/τμ} = 3.300$$

$$\text{Σύνολο} = 9.100$$

Επειδή όμως είναι δευτερεύουσα κατοικία, αναγνωρίζεται ως αντικειμενική δαπάνη το 50%, δηλαδή **4.550 ευρώ**.

2) Πισίνα 2^{ης} δευτερεύουσας κατοικίας:

$$10 \text{ τμ} \times 160 \text{ €/τμ} = \mathbf{1.600 \text{ ευρώ}}$$

3) Σκάφος αναψυχής: **4.000 ευρώ**.

4) Αυτοκίνητα:

- 1.360ccκυκλ. 2003: γίνεται στρογγυλοποίηση στα 1.400cc και θα έχουμε 4.000 (για τα πρώτα 1.200cc) + 200ccX 6 €/cc = 5.200 ευρώ, που μειώνεται κατά 30% γιατί η παλαιότητα είναι 10 ετών, δηλαδή $0,7 \times 5.200 = \mathbf{3.640 \text{ ευρώ}}$.

- 1.361ccκυκλ. 1991: γίνεται στρογγυλοποίηση στα 1.400cc και θα έχουμε 4.000 (για τα πρώτα 1.200cc) + 200ccX 6 €/cc = 5.200 ευρώ, που μειώνεται κατά 50% γιατί η παλαιότητα είναι άνω των 10 ετών, δηλαδή $0,5 \times 5.200 = \mathbf{2.600 \text{ ευρώ}}$.

- 1.124ccκυκλ. 2002: 4.000 ευρώ, που μειώνεται κατά 50% γιατί η παλαιότητα είναι άνω των 10 ετών, δηλαδή $0,5 \times 4.000 = \mathbf{2.000 \text{ ευρώ}}$.

5) Ελάχιστη αντικειμενική δαπάνη: 5.000 ευρώ για τους έγγαμους, που μοιράζεται στους συζύγους, δηλαδή **2.500 ευρώ**.

Συνολικά, η ετήσια αντικειμενική δαπάνη του συζύγου είναι $4.550 + 1.600 + 4.000 + 3.640 + 2.600 + 2.000 + 2.500 = \mathbf{20.890 \text{ ευρώ}}$, την οποία και καλύπτει κατά πολύ με το δηλωθέν του εισόδημα (55.569,31 ευρώ). Άρα, δεν υπάρχει πρόβλημα τεκμηρίων για το σύζυγο.

Για τη σύζυγο:

1) Κύρια κατοικία:

$$60 \text{ τμ} \times 40 \text{ €/τμ} = \mathbf{2.400 \text{ ευρώ.}}$$

2) 1^η δευτερεύουσα κατοικία:

$$80 \text{ τμ} \times 40 \text{ €/τμ} = 3.200$$

$$+ 19 \text{ τμ} \times 65 \text{ €/τμ} = 1.235$$

$$\text{Σύνολο} = 4.435 \text{ για τους κύριους χώρους}$$

$$+ 35 \text{ τμ} \times 40 \text{ €/τμ} = 1.400 \text{ για τους βοηθητικούς χώρους}$$

$$\text{Γενικό σύνολο} = 5.835$$

Επειδή όμως είναι δευτερεύουσα κατοικία, αναγνωρίζεται ως αντικειμενική δαπάνη το 50%, και συγχρόνως υπάρχει προσαύξηση 20% επειδή είναι μονοκατοικία, δηλαδή $0,5 * 1,2 * 5.835 = \mathbf{3.501 \text{ ευρώ.}}$

3) Αυτοκίνητα:

- 1.586cc κυκλ. 2007: γίνεται στρογγυλοποίηση στα 1.600cc και θα έχουμε 4.000 (για τα πρώτα 1.200cc) + 400cc X 6 €/cc = 6.400 ευρώ, που μειώνεται κατά 30% γιατί η παλαιότητα είναι 6 ετών, δηλαδή $0,7 * 6.400 = \mathbf{4.480 \text{ ευρώ.}}$

Συνολικά, η ετήσια αντικειμενική δαπάνη της συζύγου είναι $2.400 + 3.501 + 4.480 + 2.500 = \mathbf{12.881 \text{ ευρώ}}$, και είναι πολύ υψηλότερη από το δηλωθέν της εισόδημα (2.403,32 ευρώ). Ωστόσο, επειδή πρόκειται για συζύγους δεν υπάρχει επιβάρυνση λόγω αντικειμενικών δαπανών, διότι το συνολικό δηλωθέν τους εισόδημα ($55.569,31 + 2.403,32 = 57.972,63$) ξεπερνά τις συνολικές αντικειμενικές δαπάνες ($20.890 + 12.881 = 33.771$), άρα το φορολογητέο εισόδημα είναι το δηλωθέν. Σε αντίθετη περίπτωση, που για παράδειγμα το συνολικό δηλωθέν τους εισόδημα για το 2012 ήταν χαμηλότερο από τις αντικειμενικές δαπάνες, όπως 30.000 ευρώ (επειδή για παράδειγμα έγινε μείωση περίπου 50% στο μισθό του συζύγου), θα υπήρχε φορολογική επιβάρυνση λόγω φορολόγησης με το τεκμαρτό εισόδημα. Στην περίπτωση αυτή, θα μπορούσε ο σύζυγος να επικαλεστεί ανάλωση κεφαλαίου προηγούμενων ετών ύψους 3.771 ευρώ, με σκοπό να μειωθεί η αντικειμενική δαπάνη ισόποσα και να συμπίπτει με το δηλωθέν οικογενειακό εισόδημα των 30.000 ευρώ. Καταρχήν, προτείνεται να χρησιμοποιήσει αυτή τη δυνατότητα ο σύζυγος, διότι

υποθέτουμε ότι στα προηγούμενα έτη η διαφορά δηλωθέντος και τεκμαρτού εισοδήματος θα ήταν αρκετά μεγάλη, και επομένως του επιτρέπει τη δημιουργία κεφαλαίου προς ανάλωση. Στο Ε1 η ανάλωση των 3.771 ευρώ θα αναγραφόταν στον κωδικό 781 του πίνακα 6.

5.3 Παράδειγμα 3

5.3.1 Γενικές πληροφορίες

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζεται η πρακτική εφαρμογή προσδιορισμού του εισοδήματος φυσικού προσώπου σύμφωνα με τις αντικειμενικές δαπάνες. Στη συνέχεια παρατίθεται το έντυπο Ε1 του οικονομικού έτους 2013 για τον εν λόγω φορολογούμενο. Αρχικά παρατίθενται βασικές πληροφορίες για τον φορολογούμενο:

- Ελεύθερος επαγγελματίας χωρίς άλλη πηγή εισοδήματος.
- Άγαμος, ηλικία κάτω από 30 ετών (γέννηση μετά τη 01-01-1982).
- Καθαρό εισόδημα από ελεύθερο επάγγελμα 15.000,00 και ακαθάριστο εισόδημα 25.000,00 ευρώ. Παρακράτηση φόρου 20% από την άσκηση του επαγγέλματος 5.000,00 ευρώ
- Μισθωτής κύριας κατοικίας (διαμερίσματος), με 72 τ.μ. κύριους χώρους, χωρίς βοηθητικούς χώρους, 100% ιδιοκατοικούμενη για 3 μήνες του έτους 2012, σε περιοχή με τιμή ζώνης 1.450,00 ευρώ/τ.μ., με ετήσια μισθώματα 2.866,64 ευρώ. Ο φορολογούμενος κατοίκησε στο οίκημα αυτό τους πρώτους 3 μήνες του έτους. Κατά το ίδιο έτος αγοράστηκε διαμέρισμα 70 τ.μ., χωρίς βοηθητικούς χώρους, σε περιοχή με τιμή ζώνης 1.450,00 ευρώ/τ.μ., αξίας 70.000 ευρώ και έγινε η κύρια κατοικία του φορολογούμενου για τους υπόλοιπους 9 μήνες. Για την αγορά λήφθηκε 20ετές στεγαστικό δάνειο πρώτης κατοικίας (ίσο με την αξία του ακινήτου) από τράπεζα εσωτερικού. Κατά το 2012 καταβλήθηκαν 3.000 ευρώ ως τοκοχρεωλυτικές δόσεις του δανείου.
- Μισθωτής επαγγελματικής στέγης με ετήσια μισθώματα 1.433,36 ευρώ
- Μοναδικός κάτοχος αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης, 1.598 κυβ.εκ., με έτος πρώτης κυκλοφορίας το 2008. Στη 1/7/2012 το αυτοκίνητο πουλήθηκε έναντι 10.000 ευρώ και στις 7/7/2012 αγοράστηκε καινούριο αυτοκίνητο 1.400 κυβ.εκ., πρώτης κυκλοφορίας 2011, αξίας 15.000 ευρώ. Το καινούριο

αυτοκίνητο εξοφλήθηκε με μετρητά, 10.000 ευρώ από την πώληση του παλιού αυτοκινήτου και 5.000 από 3ετές καταναλωτικό δάνειο τράπεζας εσωτερικού. Μέχρι τη 31/12/2012 είχαν καταβληθεί 950 ευρώ ως τοκοχρεωλυτικές δόσεις του δανείου.

- Υποχρεωτικές εισφορές στον Ο.Α.Ε.Ε. 2.738,52 ευρώ
- Ετήσια ασφάλιστρα ζωής 550,00 ευρώ.

	Υπόχρεο	Της σύζυγο
γ) Για κατά κύριο επάγγελμα αγρότες 1.500 ή 3.000 ευρώ αν πήραν εξισωτικές αποζημιώσεις ή 2.250 (ή 1.875) ή 4.500 (ή 3.750) ευρώ, αντίστοιχα, αν είναι νέοι αγρότες	339	340
6. Ζημιά του ίδιου οικονομικού έτους από ατομική άσκηση γεωργικής επιχείρησης	465	466
7. Ζημιές προηγούμενων οικονομικών ετών από ατομική άσκηση γεωργικής επιχείρησης	467	468
8. Ακαθάριστα έσοδα από ατομική άσκηση γεωργικής επιχείρησης	475	476
9. Καθαρά κέρδη από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μέχρι 100 Kw	479	480
10. Καθαρά κέρδη από αγροτουριστική μονάδα μέχρι 10 δωμάτια	481	482
Γ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ		
1. Καθαρά κέρδη από ατομική επιχείρηση (εκτός περίπτ. 4)	401	402
2. Επιχειρηματική αμοιβή από Ο.Ε. ή Ε.Ε. ή κοινωνία κληρονομικού δικαίου	403	404
3. Καθαρά κέρδη από Ο.Ε. ή Ε.Ε. ή Κοινωνία κτλ. μη υπαγόμενες στο άρθρο 10 Κ.Φ.Ε.	405	406
4. Υπερτίμημα από πώληση αυτοκινήτου επιχείρησης	407	408
5. Ζημιά του ίδιου οικονομικού έτους από ατομική επιχείρηση (εκτός περίπτ. 4)	413	414
6. Ζημιές προηγούμενων οικονομικών ετών από ατομική επιχείρηση	415	416
7. Ακαθάριστα έσοδα από ατομική επιχείρηση	425	426
Δ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ		
1. Καθαρό εισόδημα από ατομικό επάγγελμα	501	502
2. Καθαρές αμοιβές ελεγκτή Α.Ε., διατητή, εκτελεστή διαθήκης κτλ.	503	504
3. Ποσό διατροφής που έχει εισπραχθεί από σύζυγο (εκτός των παιδιών)	505	506
4. Εισόδημα που δεν εντάσσεται σε άλλη περίπτ. του πίν. 4	507	508
5. Ζημιά του ίδιου οικονομικού έτους από ατομικό επάγγελμα	511	512
6. Ζημιές προηγούμενων οικ. ετών από ελεύθερο επάγγελμα	515	516
7. Ακαθάριστα έσοδα από ατομική άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος	517	518
Ε. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΑ		
1. Ακαθάριστο εισόδημα από εκμίσθωση:		
α) κατοικιών	103	104
β) ξενοδοχείων, κλινικών, σχολείων, αιθουσών κιν/φων ή θεάτρων κτλ.	121	122
γ) καταστημάτων, γραφείων, αποθηκών κτλ.	105	106
δ) γηπέδων, χώρων τοποθέτησης επιγραφών	107	108
ε) βιομηχανοστασίων, εμπορικών κέντρων που επέλεξαν υπαγωγή σε ΦΠΑ	109	110
στ) γαιών	101	102
ζ) γαιών με βάση το αντικειμενικό σύστημα	909	910
2. α) Ακαθάριστο εισόδημα από υπεκμίσθωση ακινήτων	111	112
β) Στην περίπτωση αυτή, ποιά ενοίκια έχετε καταβάλει	113	114
3. Ακαθάριστο εισόδημα από δωρεάν παραχώρηση - ιδιόχρηση:		
α) κατοικιών (μόνο δωρεάν παραχώρηση)	129	130
β) ξενοδοχείων, κλινικών, σχολείων, αιθουσών κινηματογράφων ή θεάτρων κτλ.	143	144
γ) καταστημάτων, γραφείων, αποθηκών κτλ.	145	146
δ) γηπέδων, χώρων τοποθέτησης επιγραφών	147	148
ε) γαιών (μόνο δωρεάν παραχώρηση)	141	142
στ) γαιών (μόνο δωρεάν παραχώρηση) με βάση το αντικειμενικό σύστημα	701	702
4. Ακαθάριστο εισόδημα οικοδομών: α) σε έδαφος του εκμισθωτή	123	124
β) σε έδαφος του παρέχοντος δωρεάν τη χρήση	125	126
5. α) Δαπάνες για ασφάλιστρα, δικαστ. δαπάνη, αμοιβές δικηγόρων (περ. 1α,1β,1γ,1ε,3α,3β,3γ)	151	152
β) Αποζημίωση καταβληθείσα με νόμο στο μισθωτή κατά τη λύση επαγγελματικής μίσθωσης	163	164
γ) Ακαθάριστο εισόδημα από την εκμίσθωση του ακινήτου της περίπτ. 5β	165	166
δ) Λοιπές περιπτώσεις δαπανών άρθρου 23 ΚΦΕ (γασίες κτλ.)	159	160
6. Ακαθάριστο εισόδημα κατοικιών επιφάνειας πάνω από 300 τ.μ. καθεμιά (περ. 1α, 2α, 3α), επαγγελματικών και εμπορικών μισθώσεων ανεξαρτήτως επιφάνειας (περ. 1β,γ,δ,ε,στ,ζ,2α,4α)	175	176
7. Ακαθάριστο εισόδημα κατοικιών επιφάνειας μέχρι 300 τ.μ. καθεμιά (περ. 1α, 2α, 3α), αστικών μισθώσεων αποθηκών και χώρων στάθμευσης ανεξαρτήτως επιφάνειας (περ. 1γ,1δ,2α)	177	178
8. Ακαθάριστο εισόδημα ανακατασκευασμένων διατηρητέων (περ. 1α, 1β, 3α και 3β)	131	132
9. Ακαθάριστο εισόδημα ανακατασκευασμένων διατηρητέων (περ. 1γ, 1ε και 3γ)	133	134
10. Ακαθάριστο εισόδημα για το οποίο δε βεβαιώνεται χαρτόσημο, εκτός από την περίπτ. 1ε	741	742
ΣΤ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΚΙΝΗΤΕΣ ΑΞΙΕΣ		
Κινητές αξίες ημεδαπής προέλευσης που φορολογούνται με γεν. διατ.	291	292
Ζ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ		
1. Καθαρό ποσό από μισθούς κτλ. αλλοδαπής προέλευσης	389	390
2. Καθαρό ποσό από συντάξεις κτλ. αλλοδαπής προέλευσης	391	392
3. Καθαρά κέρδη από γεωργικές επιχειρήσεις (ατομική, εταιρικές) στην αλλοδαπή	463	464
4. Ζημιές από γεωργικές επιχειρήσεις (ατομική, εταιρικές) στην αλλοδαπή	471	472
5. Καθαρά κέρδη από εμπορικές επιχ/σεις (ατομική, εταιρικές) στην αλλοδαπή	411	412
6. Ζημιές από εμπορικές επιχειρήσεις (ατομική, εταιρικές) στην αλλοδαπή	421	422
7. Καθαρά κέρδη από ελεύθερο επάγγελμα (ατομικά, εταιρικά) στην αλλοδαπή	509	510
8. Ζημιές από ελεύθερο επάγγελμα (ατομικά, εταιρικά) στην αλλοδαπή	513	514
9. Εισοδήματα από κινητές αξίες αλλοδαπής προέλευσης που φορολογούνται με τις γενικές διατάξεις	295	296
10. Ακαθάριστο εισόδημα από ακίνητα που βρίσκονται στην αλλοδαπή	171	172
11. Καθαρό εισόδημα της περίπτ. 10	173	174
12. Ακαθάριστο εισόδημα της περίπτ. 10 από κατοικίες με επιφάνεια πάνω από 300 τ.μ. η καθεμιά καθώς και επαγγελματικές και εμπορικές μισθώσεις ανεξαρτήτως επιφάνειας.	385	386

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΤΗΣΙΑΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ											Υπόχρεου		Της σύζυγου							
1. Ετήσια αντικειμενική δαπάνη διαβίωσης με βάση: α) Την ετήσια αντικειμενική δαπάνη για ιδιοκατοικημένη ή μισθούμενη ή δωρεάν παραχωρούμενη κύρια κατοικία και έως δύο δευτερεύουσες κατοικίες.																				
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΟΥ											ΠΡΩΤΟΚΑΤΑΧΕΙΡΗ		ΔΕΥΤΕΡΟΚΑΤΑΧΕΙΡΗ		ΣΥΝΟΛΟ					
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ - ΟΔΟΣ ΠΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΙΟΥΝ ΤΟ ΤΕΤΡΑΓΩΝΟ - ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΡΕΥΜΑΤΟΣ											ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ (Τ.Μ.)		ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ (Τ.Μ.)		ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ (Τ.Μ.)					
[REDACTED]											203		240		211					
[REDACTED]											204		221531977		72		100		3	
[REDACTED]											207		241		218		219		220	
[REDACTED]											205		[REDACTED]		70		100		9	
[REDACTED]											206		242		225		226		227	
[REDACTED]											[REDACTED]		[REDACTED]		[REDACTED]		[REDACTED]		[REDACTED]	
β) Η ετήσια αντικειμενική δαπάνη για λοιπές κατοικίες											707		708							
γ) τα επιβλαβή αυ/τα Ι.Χ., Μ.Χ. (οικογένειας, ατομικής-εταιρικής επιχ/σης, κοινωνικών και κοινοπραξιών)																				
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ																				
Κ.Α.	Α.Φ.Μ. κύριου ή κάτοχου Ε.Ι.Χ., Μ.Χ.	Κ.Α.	Γράμματα	Αριθμός	Κ.Α.	Κυβ. εκστ.	Κ.Α.	Μηνιαίοι χρεώσ.	Κ.Α.	Ποσοστό συνολικ. %	Κ.Α.	Είος πράξης κύκλουφ.								
840	[REDACTED]	750	[REDACTED]	[REDACTED]	703	1598	761	6	771	100	775	2008	851	3.200,00	852					
841	[REDACTED]	751	[REDACTED]	[REDACTED]	704	1.400	762	6	772	100	776	2011	853	2.600,00	854					
842	[REDACTED]	752	[REDACTED]	[REDACTED]	705		763		773		777		855		856					
843	[REDACTED]	753	[REDACTED]	[REDACTED]	706		764		774		778		857		858					
δ) τα σκάφη αναψυχής Ι.Χ. (οικογένειας κτλ.)																				
Κ.Α.	Α.Φ.Μ. κύριου ή κάτοχου	Κ.Α.	Καταγραφή	Κ.Α.	Καταγραφή	Κ.Α.	Καταγραφή	Κ.Α.	Καταγραφή	Κ.Α.	Καταγραφή	Κ.Α.	Καταγραφή							
844	[REDACTED]	779	ΝΑΙ	1	785	ΝΑΙ	1	717	729	733	747	711	712							
845	[REDACTED]	780	ΝΑΙ	1	785	ΝΑΙ	1	718	730	734	748	713	714							
εα) τις αμοιβές πληρωμάτων σκαφών αναψυχής											731 <th colspan="2">732 <th colspan="2"></th> <th colspan="2"></th> </th>		732 <th colspan="2"></th> <th colspan="2"></th>							
ε) τα αεροσκάφη, ελικόπτερα Ι.Χ. και ανεμόπτερα																				
Στοιχεία ενοίκιου και υφολόγισης																				
Τύπος											737		738		739		715			
στ) τις δεξαμενές κολύμβησης (πισίνες)																				
Κ.Α.	Εξωτερική (πτερ. μέτρα)	Ποσοστό συνολικ. %	Κ.Α.	Εσωτερική (πτερ. μέτρα)	Ποσοστό συνολικ. %															
767	[REDACTED]	[REDACTED]	768	[REDACTED]	[REDACTED]	785	786	787	788	789	790	791	792							
ζ) Γράψτε την αντικειμενική δαπάνη για διδάκτρα σε σχολεία											769		770							
η) Γράψτε την αντικειμενική δαπάνη για οικιακούς βοηθούς, οδηγούς αυτών και δασκάλους											770		771							
2. Από τη δαπάνη που καταβάλατε:																				
α) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση αυτοκινήτων, δίτροχων κτλ. οχημάτων											719 <th colspan="2">15.000,00 <th colspan="2">720 <th colspan="2">721 </th></th></th>		15.000,00 <th colspan="2">720 <th colspan="2">721 </th></th>		720 <th colspan="2">721 </th>		721			
β) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση πλοίων αναψυχής κτλ. σκαφών αναψυχής και αεροσκαφών											721 <th colspan="2"> <th colspan="2">722 <th colspan="2">723 </th></th></th>		<th colspan="2">722 <th colspan="2">723 </th></th>		722 <th colspan="2">723 </th>		723			
γ) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση κινητών πραγμάτων αξίας πάνω από 10.000 ευρώ											723 <th colspan="2"> <th colspan="2">724 <th colspan="2">725 </th></th></th>		<th colspan="2">724 <th colspan="2">725 </th></th>		724 <th colspan="2">725 </th>		725			
δ) για δωρεές ή γονικές παροχές ή χορηγίες χρηματικών ποσών (εκτός προς το Δημόσιο, κτλ.)											725 <th colspan="2"> <th colspan="2">726 <th colspan="2">727 </th></th></th>		<th colspan="2">726 <th colspan="2">727 </th></th>		726 <th colspan="2">727 </th>		727			
ε) για την τοκοχρεολυτική απόσβεση δανείων ή πιστώσεων κτλ.											727 <th colspan="2">3.950,00 <th colspan="2">728 <th colspan="2">729 </th></th></th>		3.950,00 <th colspan="2">728 <th colspan="2">729 </th></th>		728 <th colspan="2">729 </th>		729			
ΠΙΝΑΚΑΣ 6. ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ - ΠΟΣΑ ΠΟΥ ΜΕΙΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΕΤΗΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ																				
1. Καθαρό εισόδημα που δεν υπήρχε την 01-01-2013											655		656							
2. Ποσό ετήσιας δαπάνης που δεν υπήρχε την 01-01-2013											693		694							
3. Εισοδήματα που αποκτήσατε το 2012, τα οποία απαλλάσσονται από το φόρο, φορολογούνται με ειδικό τρόπο, καθώς και από μερίσματα ημεδαπών Α.Ε., ΕΠΕ, κτλ.											659		660							
4. Εισοδήματα που εξαιρούνται της εισφοράς (παρ. 2 άρθρ. 29 ν.3986/2011)											657		658							
5. Επίδομα ανεργίας του Ο.Α.Ε.Δ.											661		662							
6. Καθαρά κέρδη από εταιρίες κτλ., που φορολογήθηκαν με το άρθρο 10 Κ.Φ.Ε.											431		432							
7. Φόρος που παρακρατήθηκε στα εισοδήματα της περ. 3 και στα καθαρά κέρδη της περ. 6											433		434							
8. Καθαρό ποσό επιδόματος κοινωνικής αλληλεγγύης (ΕΚΑΣ)											305		306							
9. Αγροτικές ενισχύσεις (επιδοτ., αποζημ., οικον. ενισχ. κτλ) εκτός αυτών επί της παραγωγής											477		478							
10. Ενοίκιο εγκατάστασης ατομικής επιχείρησης ή ελευθέρου επαγγέλματος																				
Ονοματεπώνυμο ή Επωνυμία ιδιοκτήτη											Κ.Α.	Α.Φ.Μ. ιδιοκτήτη	Κ.Α.	Επιφάνεια σε τ.μ.						
[REDACTED]											790	[REDACTED]	795	72	793	1.433,36	794	795		
[REDACTED]											791	[REDACTED]	796		615		616			
11. Ενοίκιο ακινήτων εκτός από κύρια κατοικία, κατοικία παιδιών που σπουδάζουν και περίπτ. 10											417		797		419		420			
12. Δαπάνη για την αγορά ή ανέγερση ακινήτων ή χρηματοδοτική μίσθωση αυτών κτλ.											735		70.000,00		736		737			
13. Χρηματικά ποσά που προέρχονται από διάθεση περιουσιακών στοιχείων, εισαγωγή χρηματικών κεφαλαίων αλλοδαπής, δάνεια, δωρεές κτλ.											781		85.000,00		782		783			
14. Επαναπατριζόμενα κεφάλαια (άρθρ. 18 ν.3842/10)											783		<th colspan="2">784</th> <th colspan="2">785</th>		784		785			
15. Ανάλωση κεφαλαίου που ήδη φορολογήθηκε ή απαλλάσσόταν από το φόρο											787		<th colspan="2">788</th> <th colspan="2">789</th>		788		789			
ΠΙΝΑΚΑΣ 7. ΠΟΣΑ ΔΑΠΑΝΩΝ ΠΟΥ ΑΦΑΙΡΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ Ή ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΟ																				
1. Δαπάνη αγοράς αγαθών και παροχής υπηρεσιών (παρ. 1 άρθρο 9 Κ.Φ.Ε.)											049		3.750,00		050		051			
2. Έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης											051		<th colspan="2">052</th> <th colspan="2">053</th>		052		053			
3. Υποχρεωτικές εισφορές σε ταμεία ασφάλισης (Ο.Α.Ε.Ε. κτλ.)											053		2.738,52		054		055			
4. Δωρεές ιατρικών μηχανημάτων κτλ., σε νοσοκομεία κτλ.											057		<th colspan="2">058</th> <th colspan="2">059</th>		058		059			

* Συμπληρώνεται όταν η Τ.Ζ. είναι από 2.800 € και άνω

5.3.3 Υπολογισμός ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης και φορολογητέου εισοδήματος

Στη σελίδα 3 του εντύπου Ε1 καταγράφονται τα στοιχεία της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης. Αυτή διαμορφώνεται σύμφωνα με το Ν. 3986/2011 ως εξής:

- 1) Την παλιά (μισθωμένη) κύρια κατοικία που αντιστοιχεί σε 72 τ.μ. X 40 ευρώ/τ.μ. = 2.880 ευρώ για ολόκληρο έτος και επομένως σε 720 ευρώ για το 3μηνο ιδιοκατοίκησης.
- 2) Την νέα (ιδιόκτητη) κύρια κατοικία που αντιστοιχεί σε 70τ.μ. X 40 ευρώ/τ.μ. = 2.800 ευρώ για ολόκληρο έτος και επομένως σε 2.100 ευρώ για το 9μηνο ιδιοκατοίκησης. Άρα, η συνολική αντικειμενική δαπάνη από ακίνητα είναι $720 + 2.100 = 2.820$ ευρώ.
- 3) Το παλιό επιβατικό αυτοκίνητο που αντιστοιχεί σε 4.000 ευρώ για τα πρώτα 1.200 κυβ.εκ. πλέον 600 ευρώ για κάθε 100 επιπλέον κυβ.εκ. έως τα 1.600 κυβ.εκ. (που είναι προσεγγιστικά ο κυβισμός του αυτοκινήτου). Δηλαδή $4.000 + (600*4) = 6.400$ ευρώ για ολόκληρο το έτος και επομένως 3.200 ευρώ για το εξάμηνο (όπως υπολογίζεται αυτόματα από το πληροφοριακό σύστημα στον κωδικό 851 του Ε1).
- 4) Το νέοεπιβατικό αυτοκίνητο των 1.400 κυβ.εκ., που με την ίδια λογική είναι $4.000 + (600*2) = 5.200$ ευρώ για ολόκληρο το έτος και επομένως 2.600 ευρώ για το εξάμηνο. Άρα, η συνολική αντικειμενική δαπάνη από αυτοκίνητα είναι $3.200 + 2.600 = 5.800$ ευρώ.
- 5) Την ελάχιστη αντικειμενική δαπάνη των **3.000** ευρώ για τους άγαμους (δεν υπάρχει σε κάποιο κωδικό του Ε1, υπολογίζεται αυτόματα).
- 6) Τις λοιπές αντικειμενικές δαπάνες που σχετίζονται με την αγορά του αυτοκινήτου (15.000 στον κωδικό 719) και του ακινήτου (70.000 στον κωδικό 735). Μόνο με τη συμπλήρωση αυτών των πεδίων η έως τώρα αντικειμενική δαπάνη θα πρέπει να αυξηθεί κατά 85.000 ευρώ. Ωστόσο, οι 75.000 προέρχονται από δάνεια (70.000 για το ακίνητο και 5.000 για το αυτοκίνητο) και οι υπόλοιπες 10.000 από την πώληση του παλιού αυτοκινήτου. Άρα, ο φορολογούμενος μηδενίζει τις συγκεκριμένες αντικειμενικές δαπάνες δηλώνοντας 85.000 ευρώ στον κωδικό 781.
- 7) Την αντικειμενική δαπάνη για τοκοχρεωλυτική απόσβεση δανείων ύψους **3.950** ευρώ (3.000 από το στεγαστικό δάνειο και 950 από το δάνειο του αυτοκινήτου).

Άρα, το καθαρό εισόδημα του φορολογούμενου, που υπολογίζεται από τις αντικειμενικές δαπάνες, είναι **15.570 ευρώ** ($2.820+5.800+3.000+3.950$) και είναι ελαφρώς υψηλότερο από το δηλωθέν των 15.000 ευρώ. Σε αυτή την περίπτωση λοιπόν θα φορολογηθεί με το υψηλότερο από τα δύο εισοδήματα, δηλαδή το τεκμαρτό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την προηγηθείσα ανάλυση γίνεται φανερό ότι η φορολογία αποτελεί μία σημαντικότερη – ίσως τη σημαντικότερη – πηγή εσόδων του κρατικού μηχανισμού. Μέσω της φορολογίας οι πολίτες υποβάλλονται σε προκαθορισμένη θυσία οικονομικών πόρων προκειμένου να χρηματοδοτήσουν τη λειτουργία του κρατικού μηχανισμού, να εξασφαλίσουν τα δημόσια αγαθά για τους ίδιους και να συμβάλλουν στις βασικές δημόσιες δαπάνες. Επιπλέον, η φορολογία είναι και μέσο άσκησης οικονομικής πολιτικής. Η εκάστοτε Κυβέρνηση μεταβάλλει τη φορολογική πολιτική ανάλογα με τους οικονομικούς σκοπούς που επιδιώκει. Η μεταβολή αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί με τρεις τρόπους: α) με μεταβολή του φορολογικού συντελεστή, β) με παραχώρηση, κατάργηση ή μετριασμό φορολογικών κινήτρων, και γ) με τη δυνατότητα λήψης αποσβέσεων μεγαλύτερων του κανονικού.

Οι φόροι στην Ελλάδα μπορούν να διακριθούν με διάφορα κριτήρια. Η κυριότερη και πιο παραδοσιακή διάκριση είναι σε άμεσους και έμμεσους φόρους. Η διάκριση αυτή βασίζεται είτε στον τρόπο που εισπράττονται (διοικητική άποψη) είτε στη φύση του φορολογικού αντικειμένου (δημοσιονομική άποψη). Σύμφωνα με την πρώτη από τις δύο απόψεις στο φορολογικό μας σύστημα οι άμεσοι φόροι είναι ονομαστικοί, δηλαδή αναφέρονται σε ορισμένα πρόσωπα και επιβάλλονται στο παραγόμενο εισόδημα ή τη περιουσία του φορολογούμενου. Τέτοιοι φόροι είναι ο φόρος εισοδήματος, ο φόρος κληρονομιών, ο φόρος δωρεών και γονικών παροχών, ο φόρος μεταβίβασης ακινήτων, ο φόρος ακίνητης περιουσίας κλπ. Από την άλλη πλευρά, έμμεσοι φόροι με την άποψη αυτή είναι όσοι επιβάλλονται στο δαπανώμενο εισόδημα και εισπράττονται όχι ονομαστικά, αλλά με την ευκαιρία πραγματοποίησης ορισμένων γεγονότων ή συναλλαγών. Τέτοιοι φόροι είναι οι δασμοί, τα τέλη χαρτοσήμου, οι φόροι κατανάλωσης και γενικά όσοι άλλοι εισπράττονται όχι με καταλόγους αλλά με βάση τιμολόγια.

Από τις παραπάνω κατηγορίες φόρων σημαντικότερος είναι ο φόρος εισοδήματος (άμεσος φόρος) λόγω της καθολικότητας στην εφαρμογή του αλλά και λόγω του ύψους των εσόδων που αποφέρει στο Κράτος. Σύμφωνα με την Ελληνική νομοθεσία, το εισόδημα επί του οποίου επιβάλλεται ο φόρος είναι αυτό που προέρχεται από κάθε πηγή μετά την αφαίρεση των δαπανών που έγιναν για την απόκτηση του. Τα εισοδήματα από φορολογικής άποψης και σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 2238/94, εντάσσονται στις πιο κάτω κατηγορίες:

- *A-B Πηγή: Εισόδημα από ακίνητα.* Αφορά την εκμίσθωση οικοδομών, γαιών, πηγών, υπεκμίσθωση ή έμμεσα από ιδιοχρησιμοποίηση ακινήτων κλπ.
- *Γ Πηγή: Εισοδήματα από κινητές αξίες.* Αφορά τα μερίσματα, τους τόκους ομολογιών, τις αμοιβές μελών Δ.Σ. ανωνύμων εταιριών κλπ.
- *Δ Πηγή: Εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις.* Αφορά τα κέρδη ατομικών ή εταιρικών επιχειρήσεων.
- *Ε Πηγή. Εισόδημα από γεωργικές επιχειρήσεις.* Αφορά κέρδη από αγροτικές, κτηνοτροφικές, σπηροτροφικές επιχειρήσεις κλπ.
- *ΣΤ Πηγή: Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες.* Αφορά μισθούς, ημερομίσθια, συντάξεις, επιχορηγήσεις, επιδόματα κλπ, το οποίο αποκτάται από μισθωτούς γενικά και συνταξιούχους.
- *Ζ Πηγή. Εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα.* Αφορά αμοιβές από την άσκηση επαγγέλματος του ιατρού, δικηγόρου, συμβολαιογράφου, οικονομολόγου, λογιστή, κλπ.

Οι δυο τελευταίες πηγές εισοδήματος (εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και ελευθέρια επαγγέλματα) είναι αυτές που αφορούν την εν λόγω εργασία, καθώς ο προσδιορισμός του εισοδήματος σύμφωνα με τις αντικειμενικές δαπάνες εφαρμόζεται σε αυτές τις κατηγορίες φορολογούμενων, που συνηθίζεται να αποκαλούνται φυσικά πρόσωπα. Σύμφωνα, λοιπόν, με τις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν. 2238/1994, ο φόρος στα φυσικά πρόσωπα επιβάλλεται στο συνολικό καθαρό εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα, και αποκτάται από κάθε φυσικό πρόσωπο ανεξάρτητα από την ιθαγένεια και τον τόπο κατοικίας ή διαμονής του. Επίσης ο φόρος επιβάλλεται και στο συνολικό καθαρό εισόδημα που προκύπτει στο εξωτερικό και αποκτάται από φυσικό πρόσωπο που έχει την κατοικία του στην Ελλάδα.

Η φορολογική νομοθεσία της χώρας μας για τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων έχει υιοθετήσει το σύστημα της κλιμακωτής προοδευτικότητας. Σύμφωνα με το σύστημα αυτό το καθαρό εισόδημα των φυσικών προσώπων διακρίνεται σε επιμέρους κλιμάκια, και σε κάθε κλιμάκιο εφαρμόζεται ένας διαφορετικός φορολογικός συντελεστής ο οποίος βαίνει αυξανόμενος από τα κατώτερα στα ανώτερα κλιμάκια του εισοδήματος. Η ιστορική εξέλιξη των κλιμακίων φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων τα τελευταία έτη δείχνει

ξεκάθαρα ότι υπάρχει μεγαλύτερη επιβάρυνση σε αυτή την κατηγορία φορολογουμένων, κυρίως λόγω της μείωσης του αφορολόγητου ορίου (από 12.000 σε 5.000 ευρώ) αλλά και λόγω αύξησης των φορολογικών συντελεστών στα κατώτερα κλιμάκια.

Άλλο ένα φαινόμενο στα εγχώρια φορολογικά δρώμενα είναι η ομολογουμένως υψηλή φοροδιαφυγή, που πηγάζει κυρίως από την «ανειλικρινή» δήλωση των ετήσιων εισοδημάτων. Όπως είναι αναμενόμενο οι κατηγορίες φυσικών προσώπων που στοχοποιούνται ως ένοχοι φοροδιαφυγής είναι οι ελεύθεροι επαγγελματίες, καθώς δύνανται - πιο εύκολα σε σχέση με τους μισθωτούς και τους συνταξιούχους - να αποκρύψουν εισοδήματα ή να καταλήξουν σε χαμηλό καθαρό φορολογητέο εισόδημα, είτε μέσω αποφυγής έκδοσης φορολογικών στοιχείων (αποδείξεων ή τιμολογίων) είτε μέσω της δημιουργικής λογιστικής. Από την άλλη πλευρά, σε επίπεδο μισθωτών συναντώνται στην Ελλάδα έντονα φαινόμενα αδήλωτης εργασίας, φαινόμενο που σχετίζεται και με την εισφοροδιαφυγή. Γενικότερα, η φοροδιαφυγή και η εισφοροδιαφυγή αποτελούν μεγάλη «πληγή» στα έσοδα του κρατικού μηχανισμού. Έτσι λοιπόν, ο Νομοθέτης προσπάθησε να σχηματίσει ένα υποθετικό («τεκμαρτό») ετήσιο εισόδημα για κάθε φυσικό πρόσωπο που υπόκειται σε φορολογία, που να είναι «αντικειμενικό», δηλαδή να αντικατοπτρίζει με ρεαλιστικό τρόπο «το επίπεδο διαβίωσής του». Συνεπώς, όταν το τεκμαρτό εισόδημα υπερβαίνει το πραγματικό (δηλωθέν), ο φορολογούμενος θεωρείται ότι είναι ανειλικρινής στη δήλωση των εισοδημάτων του και επομένως φορολογείται σύμφωνα με το υψηλότερο από τα δυο εισοδήματα.

Ο Ν. 2238/1994 είναι αυτός που εισήγαγε για πρώτη φορά την έννοια των «τεκμηρίων». Σύμφωνα με το νόμο αυτό το εισόδημα των φυσικών προσώπων προσδιορίζεται σύμφωνα με αντικειμενικές δαπάνες που αφορούν:

1. Την κυριότητα κύριων, δευτερευουσών και εξοχικών κατοικιών (διαμερισμάτων, μονοκατοικιών κλπ.)
2. Την κυριότητα επιβατικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης
3. Την κυριότητα σκαφών αναψυχής ιδιωτικής χρήσης
4. Την κυριότητα αεροσκαφών και ελικοπτέρων
5. Την κυριότητα δεξαμενών κολύμβησης

6. Την ελάχιστη ετήσια αντικειμενική δαπάνη που είναι διαφορετική για άγαμα και δεσμευμένα φυσικά πρόσωπα.

Γίνεται φανερό, λοιπόν, ότι οι πέντε πρώτες κατηγορίες αντικειμενικών δαπανών δεν αφορούν την αγορά αλλά δαπάνες για τη συντήρηση, την ασφάλιση, λειτουργία των ανωτέρω περιουσιακών στοιχείων του φορολογούμενου. Αντιθέτως, η τελευταία κατηγορία αντικειμενικής δαπάνης ισχύει καθολικά για όλους τους φορολογούμενους. Επίσης, είναι σημαντικό ότι ο νόμος συμπεριλαμβάνει και απαλλαγές από το σύστημα αντικειμενικών δαπανών για ορισμένες κατηγορίες φορολογούμενων.

Το γεγονός ότι η χώρα βρίσκεται τα τελευταία χρόνια σε επιτήρηση από την Τρόικα (Ευρωπαϊκή Ένωση – Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα – Διεθνές Νομισματικό Ταμείο) λόγω του δημοσιονομικού εκτροχιασμού της, καθώς και η συνεχώς αυξανόμενη ανάγκη για βελτίωση των φορολογικών εσόδων του Κράτους, σχετίζονται άμεσα με τις εξελίξεις στο νομικό πλαίσιο περί αντικειμενικών δαπανών. Με άλλα λόγια, οι πρόσφατοι νόμοι Ν. 3842/2010 και Ν. 3986/2011 έχουν επιβάλλει έναν πιο αυστηρό προσδιορισμό του εισοδήματος σύμφωνα με αντικειμενικές δαπάνες, με αποτέλεσμα όλο και πιο πολλοί φορολογούμενοι να υπόκεινται σε υψηλότερη φορολόγηση.

Το θέμα που προκύπτει, φυσικά, στο σημείο αυτό είναι κατά πόσο ο σχετικός προσδιορισμός του εισοδήματος είναι όντως «αντικειμενικός» και «δίκαιος». Ειδικότερα, οι δαπάνες των δυο πιο πρόσφατων νόμων (Ν. 3842/2010 και Ν. 3986/2011), που αφορούν κατοικίες και επιβατικά οχήματα, χαρακτηρίζονται από οριζόντιες και ιδιαίτερα υψηλές αυξήσεις που επιβαρύνουν σχεδόν των σύνολο των φορολογουμένων. Την ίδια στιγμή τα ατομικά καθαρά εισοδήματα των Ελλήνων έχουν μειωθεί σημαντικά, η ανεργία είναι καλπάζουσα, ενώ υπάρχουν αποπληθωριστικές τάσεις σε βασικές κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών. Άρα, προκύπτει το εύλογο ερώτημα: Με ποιο κριτήριο αυξάνονται οι αντικειμενικές δαπάνες (τεκμήρια), τη στιγμή που κατά κοινή ομολογία ο μέσος Έλληνας πολίτης έχει διατηρήσει με μικρότερο εισόδημα το επίπεδο διαβίωσής του αλλά και σε πολλές περιπτώσεις το έχει μειώσει χωρίς να προβεί σε εκποίηση περιουσιακών στοιχείων;. Το ερώτημα είναι μάλλον ρητορικό. Η αλήθεια κρύβεται πίσω από την αδυναμία του φοροεισπρακτικού μηχανισμού του Ελληνικού Κράτους να εκτελέσει αποτελεσματικά το έργο του, με αποτέλεσμα η μοναδική λύση για την επίτευξη των

στόχων στα φορολογικά έσοδα να είναι η οριζόντια υπερ-φορολόγηση των νομοταγών φορολογούμενων πολιτών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αγαλλοπούλου Π., (1997), Βασικές έννοιες Αστικού Δικαίου, Ι. Γενικές Αρχές, Δ' Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή.
- Γκίνογλου Δ., (2004), Λογιστική Εταιριών, Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων, 1^η έκδοση, Εκδόσεις Rosili.
- Εφραιμίδης Ι., Φίλης Α., (1999), Λογιστική εταιριών, INKDESIGN, Αθήνα.
- Καραγιάννης Δ., (2001), Λογιστική, κοστολόγηση, φοροτεχνικά, Θεσσαλονίκη.
- Καβαλάκης Γ., (2006), Κωδικοποίηση Φορολογίας Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων, Εκδόσεις Δεμενάδη.
- Καραγιώργος Θ., Γεωργίου Γ., (2003), Λογιστική Εταιριών και Φορολογία Εισοδήματος, Εκδόσεις Γερμανός, Αθήνα.
- Καστρινός Σ., (2005), Φορολογική Λογιστική ΙΙ, Τ.Ε.Ι. Κρήτης, Ηράκλειο 2005.
- Κοψιάτης Α., (2004), Ερμηνεία των διατάξεων φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα.
- Λαζαρίδης Ι., Παπαδόπουλος Δ., (2002), Χρηματοοικονομική Διοίκηση, Τεύχος Α, Α' Έκδοση, Θεσσαλονίκη.
- Λαζαρίδης Ι., Παπαδόπουλος Δ., (2005), Χρηματοοικονομική Διοίκηση, Τεύχος Α, Β' Έκδοση, Θεσσαλονίκη.
- Λιόλιος Α., (2008), Ο έλεγχος των φορολογικών υποθέσεων – Εκπιπόμενες Δαπάνες, Θεσσαλονίκη.
- Μεντής Γ., (1996), Φορολογική Νομοθεσία & Πρακτική ΙΙΙ, Εκδόσεις Ελλήν.
- Γεωργακόπουλος Θ., (1997), Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική, Εκδόσεις Μπένος, σελ.328.
- Νεγκάκης Χ., (2006), Λογιστική Εταιριών, Θεωρία – Εφαρμογές, Εκδόσεις Σοφία, σελ. 14.
- Νόμος 2238/94 περί φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων.
- Πολυχρονόπουλος Γ., Κορρές Γ., (2003), Βασικές αρχές οικονομίας και διοίκησης, εκδόσεις Σταμούλη.
- Σακέλλης Ε., Αναστασιάδης Ι., (2006), Η φορολογία και διάθεση των κερδών των εταιριών & κίνητρα ιδιωτικών επενδύσεων, εκδόσεις Σακέλλη Ε.
- Σκαλίδης Ε., (1999), Εισαγωγή στο Εμπορικό Δίκαιο, Ε' Έκδοση, Λευτέρης Σκαλίδης, Θεσσαλονίκη

- Σταματόπουλος Δ., Καραβοκύρης Α., (2005), Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών & Νομικών Προσώπων, Δ' Έκδοση, Αθήνα.
- Τότσης Χ., (2001), Ερμηνεία Φορολογίας Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων, Εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα.
- Φτινοκαλαιώτης Κ., (1999), Φορολογικό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Φλώρος Χ., Καούνης Δ., (2003), Οργάνωση μικρομεσαίων επαγγελματικών επιχειρήσεων, Εκδόσεις Τ.Ε.Ι. Πειραιά – Καλαμάτας, Αθήνα.
- Φορολογική Επιθεώρηση – Επιστημονική Έκδοση, τεύχος 685, Μάιος 2006.

Νόμοι

- Ν. 2238/1994
- Ν. 3522/2006
- Ν. 3842/2010
- Ν. 3986/2011
- Ν. 4024/2011

Άρθρα από το Διαδίκτυο & Ιστοσελίδες

- Εισόδημα από Γεωργικές Επιχειρήσεις, (2009), *Το Βήμα*, Κυριακή 1 Μαρτίου 2009, πρόσβαση από:
<http://www.tovima.gr/default.asp?pid=2&ct=1&artid=257394&dt=01/03/2009>
- www.taxheaven.gr
- www.pomida.gr – Πανελλήνια Ομοσπονδία Ιδιοκτητών Ακινήτων
- www.e-forologia.gr
- www.power-tax.gr
- www.forin.gr – Φορολογικό Ινστιτούτο
- www.tovima.dolnet.gr
- www.taxisnet.gr
- sup.kathimerini.gr/xtra/media/files/fin/ereisodimatos.doc